

VOLT EGYSZER EGY URÁNBÁNYA II. kötet. (Így láttuk mi.)

(Szerkesztette: Bánvölgyi Ferenc – Kukai András.)

Mottó: „Nem a nap hibája, ha vak az utat nem látja.”

Zen

Kedves Olvasó! A második kötetben néhány fényképet mutatunk az egykori V-ös üzemből, majd az egykori munkatársakkal készült riportok olvashatók, a végén a Bakonyai faluban a Bányásznapi ünnepségeken, és a szokásos május utolsó szombatján megtartott majálison készült fényképek láthatók, fogadjátok olyan szeretettel, amilyennel mi Nektek kínáljuk.

Jószerecsét!

		O.sz.
0	Bevezetés	1
1	Tartalom jegyzék	2
2	Fényképek	4 3
3	Bánvölgyi Ferenc	49
4	Borbély Attila	92
5	Dr. Tisza István	105
6	Földesdi István	125
7	Gugora Antal	134
8	Kartali István	144
9	Káldi Lajos	191
10	Kukai András	211
11	Magyar Ferdinánd	254
12	Nagy Emil	259
13	Nagy Sándor	274
14	Sánta László	288
15	Valkovszki Pál	304
16	Zsigovics János	318
17	Bakonyai ünnepek	322
18	Irodalom jegyzék	394
19	Köszönet	395

Gyémánt fúrókorona az MHF 200-hoz, magfúráshoz, bővítővel (szovjet).
Korona külső, belső átmérője 46, 31 mm.

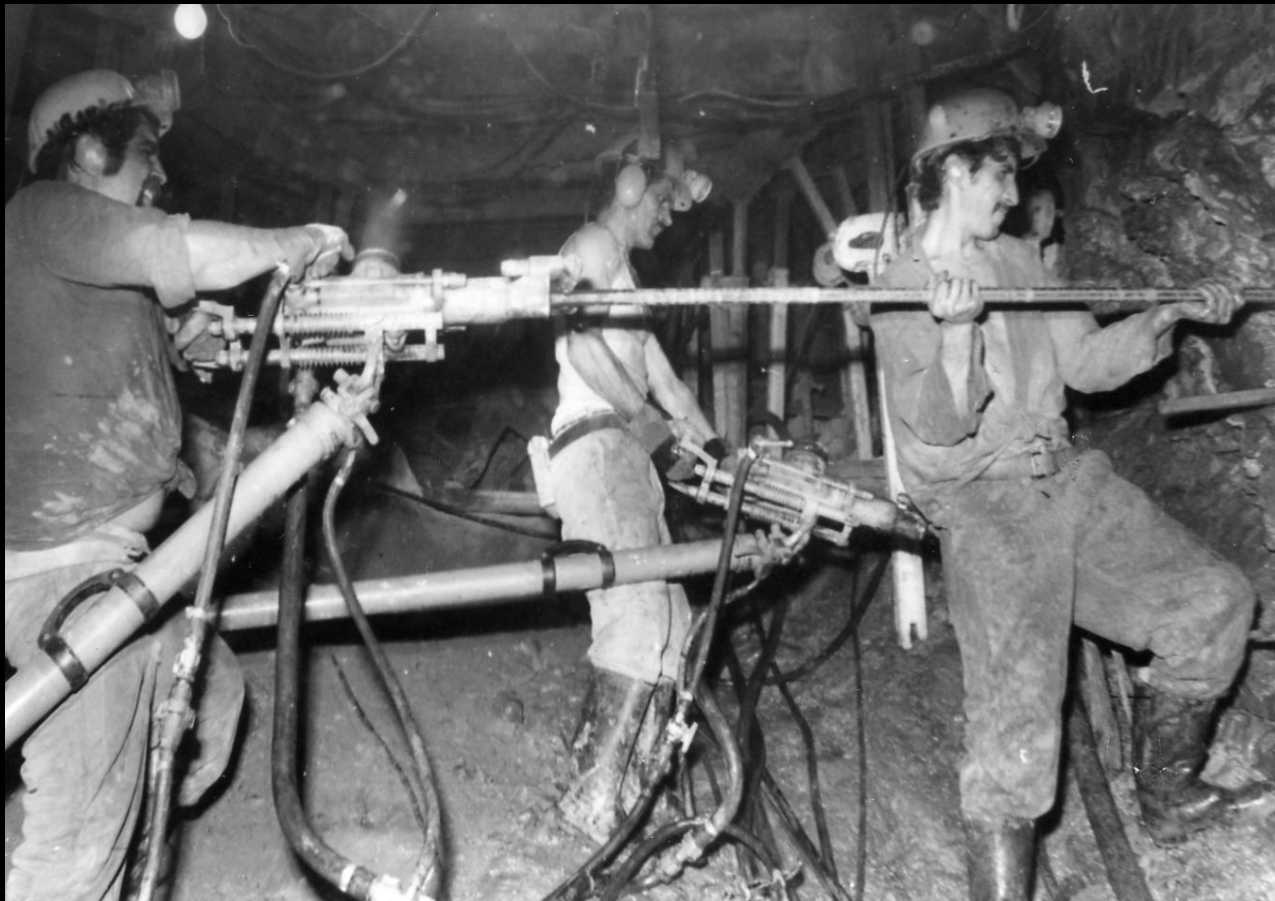
Ácsolat beépítés.

Keményfém lapkás fúrófej a PR típusú fúrógépekhez.

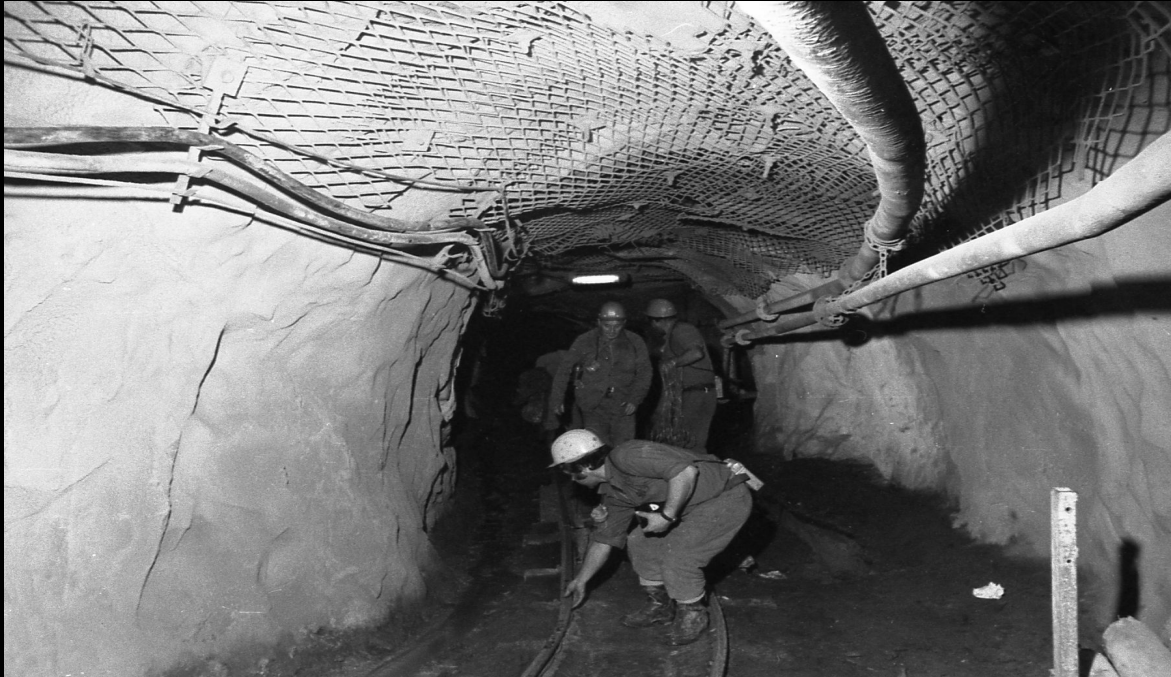
Fúrás, a fejtésben.

Várat bővítés.

Torkrét biztosítású vágat. (A jobb oldalon a sűrített levegő, és vizes cső, bal oldalon KRPSZN szovjet, éghetetlen, polikloroprén, $3 \times 50 + 1 \times 16 \text{ mm}^2$ Cu, valamint $3 \times 16 + 1 \times 4 \text{ mm}^2$ Cu, 0,4 kV-os villamos tömlő vezetékek, és a 120 mm^2 védőföldelő hálózat horganyzott acélsodronya látható.)

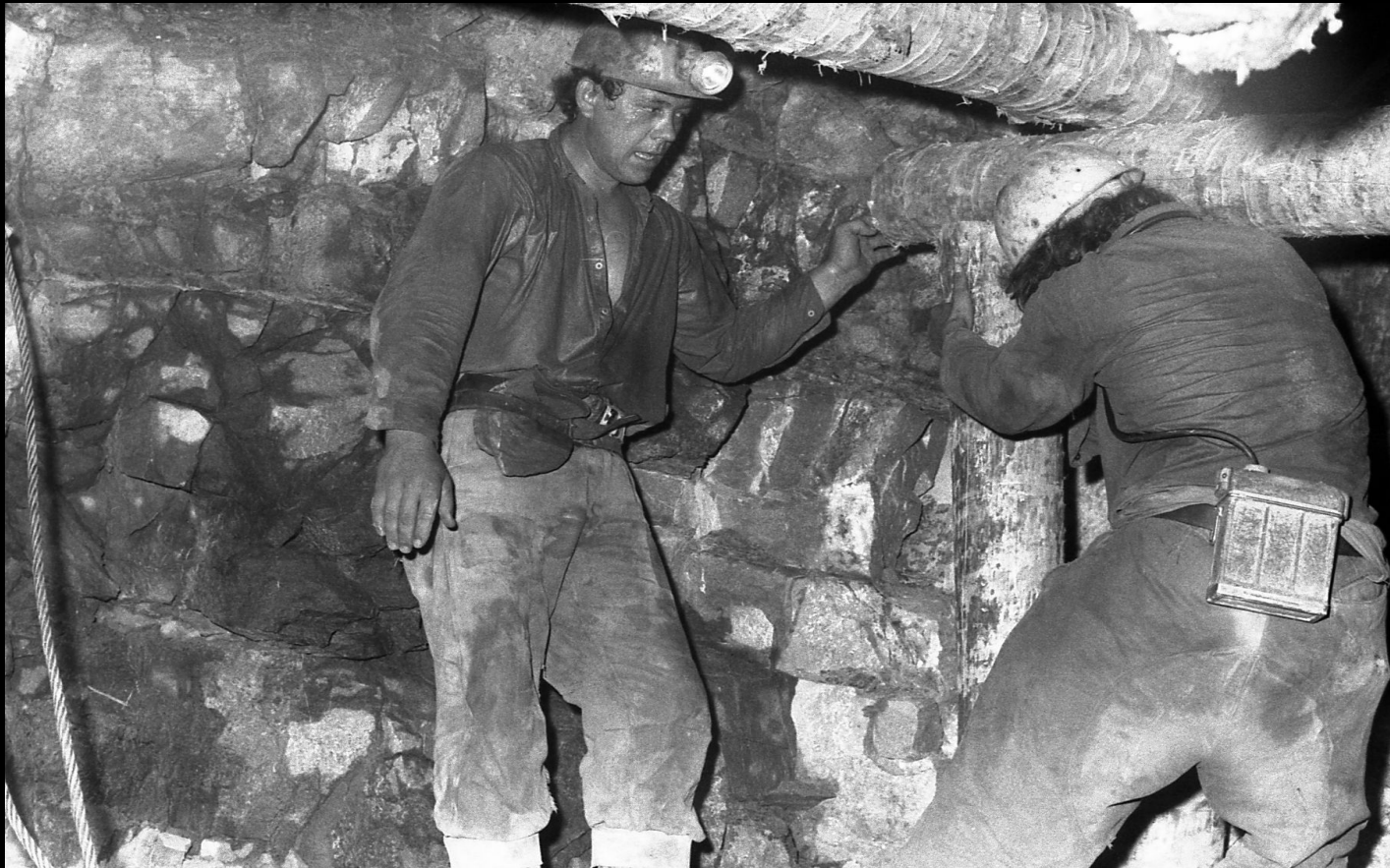
Acéltám beépítés a fejtésben.

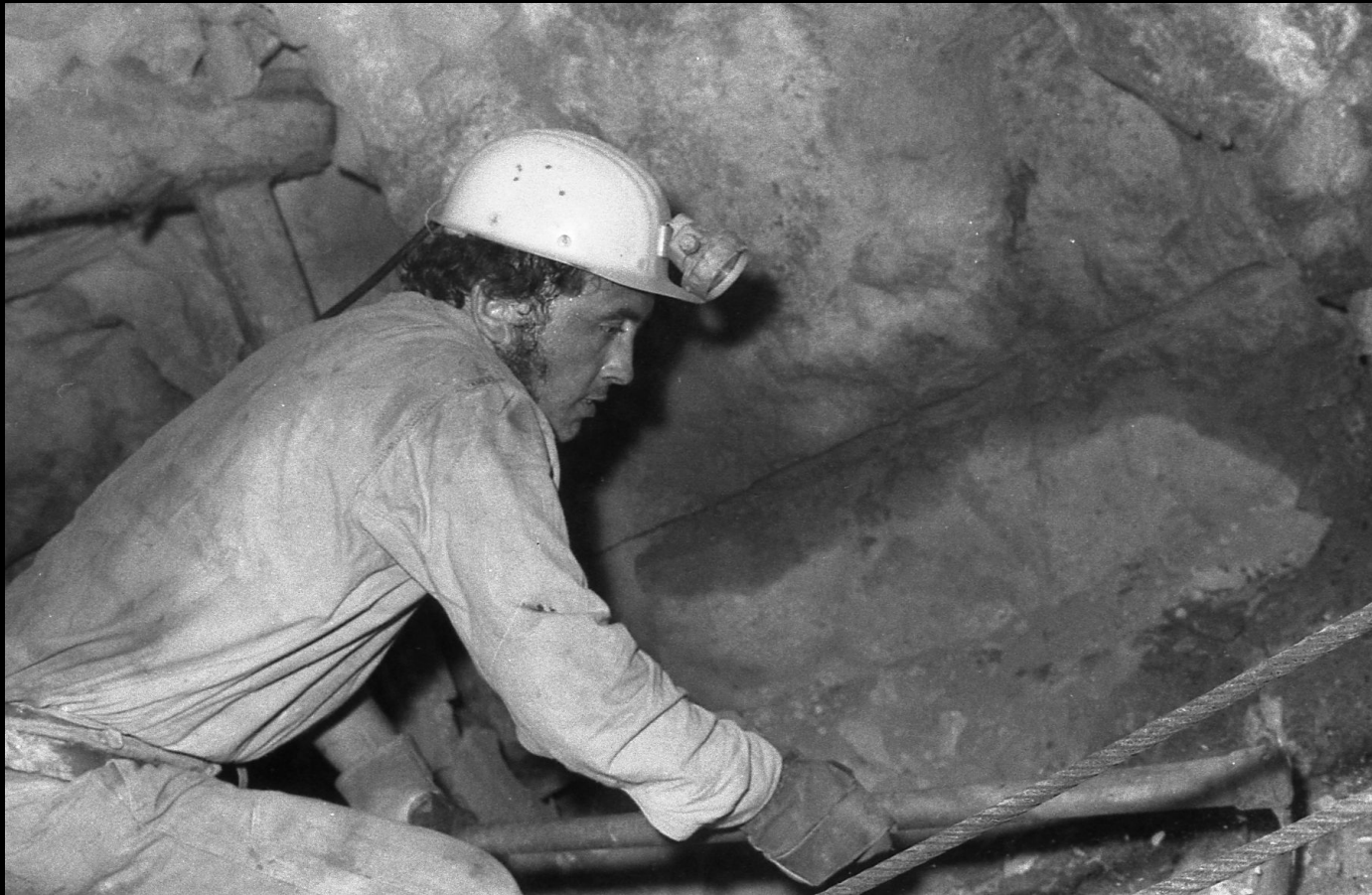
Az Építők úti Iskola tanári kara látogatáson.

Fa ácsolat beépítés.

„Zájberolás”.

Poligon ácsolat.

Fejtés.

Pillér acéltámokból.

A kép jobb oldalán Juhász Alajos bányamester, felelős műszaki vezető helyettes munkahelyi ellenőrzésen.

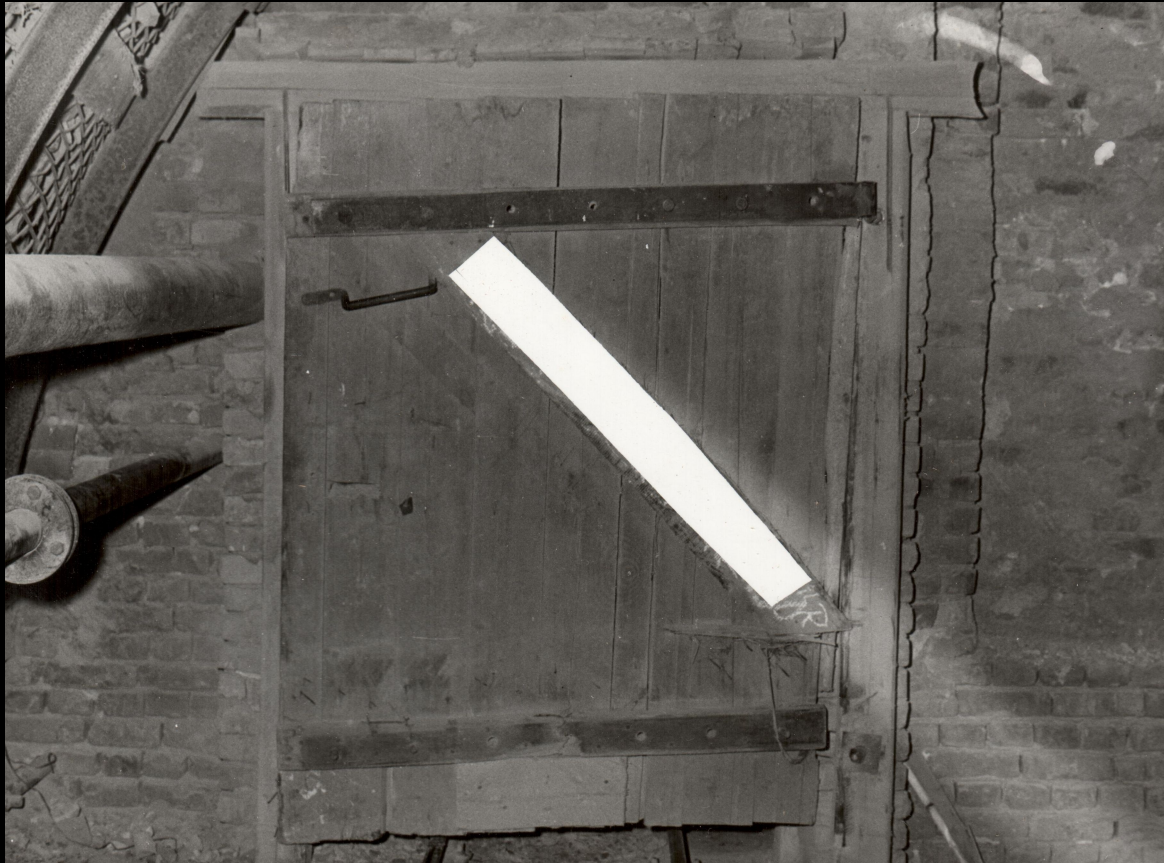
Fejtés.

Balról Tibenszky Zoltán, Juhász Alajos, Kasik György.

Légajtó fehér fényvisszaverő fóliával.

TH ácsolat, felette pillér.

1985 Bányásznap.

Hagyó Árpád kitüntetést ad át Zsigovics Jánosnak a bányamozdony javító csoport vezetőjének.

Nyugdíjas találkozó.

Üreg.

Havasi Ferenc látogatása az Ötös Üzemben.

Dr. Tisza István és Havasi Ferenc a felolvasóban.

Járó osztály.

A képen jobbról Dr. Tisza István, Juhász Alajos, Bercz István.

Egy másik üreg.

Kasik György Csapatvezető Vájár kitüntetésé.

Kocsor Ferenc Igazgató kitüntetést ad át Filus Károlynak a Bányamesteri Csoport Vezetőjének.

Juhász Alajos bányamester, felelős műszaki vezető helyettes, bánya és gazdasági mérnök kitüntetése.

Óév búcsúztató.

Gépész-villamos buli az erdészházban. Balról Farkas László, dr. Tisza István, Kocsor Ferenc, Szőrös Vendel, Éliás Imre, Mező István, hátsó sor balról Pálfalvai László, Mátyási Róbert.

A képen balról Farkas László, Dr. Tisza István, Kocsor Ferenc.

A munkatársak.

A képen jobbról Szőrös Vendel, Borbély Attila, Kocsor Ferenc.

Csak vidáman (balról Varga József, Borbély Attila, Káldi Lajos, Ulrich Tibor.)

A többiek.

A képen balról Kárpáti János, Gebhardt Ferenc, Káldi Lajos.

Bujtor Béla igazgató átadja a jutalmat a villamos részleg vezetőjének. (A háttérben Földesi Istvánné, Kőnig János).

Értekezlet.

A kasban. V-ös üzem szállítóakna.

Ünnep, balról Kukai András, Vizslár Irén, Hagyó Árpád, dr. Lábán János.

Március 15.

Május 1.

Május 1.

Vendégek a toronyban.

A villamos részleg története:

Vállalati szinten a Gépészeti és Energetikai Főosztály egy egységet alkotott, a Főosztályvezető helyettese az Energetikai Osztály vezetője volt. Ez a felállás a bányauzemeknél is hasonló volt. 1956 elején Nagy István a Komlói Szénbányászati Tröszt Villamosüzeméből jött a II-es üzembe Villamos Csoportvezetőnek, az év közepén Gebhardt Ferenc villamosmérnököt nevezték ki a Részleg első vezetőjévé. A műhely még a III-as táró felett az étterem nyugati oldala alatti völgyben volt. Ez volt a „hőskor”. A vágatokban a csillézés lóvontatású, a munkahelyek környékén kézi volt.

A kezdeti időszakban a szénbányák mintájára Vállalati szinten létrehozták a Szolgáltató Üzem keretein belül a Villamos Üzemet, az Ő hatáskörükbe tartozott a külszíni 35 kV-os hálózat, a transzformátor állomás, a teljes 6kV-os hálózat, a bányában is. Minden műszakban a bányában és a külszíni transzformátor állomáson villamos műkezelői szolgálatot adtak. Kezdetben a 6. szinti főszállító vágat mozdonyszállítása, a felső vezetékes hálózat, valamint a 0/6-os sikló üzembe helyezése után a sikló félautomata szállítógépét is Ők üzemeltették, (amely a 6/9-es ereszke szállítógépének mintája alapján készült el).

A 60-as évek végén a Szolgáltató Üzem Nagyfeszültségű Csoportja kivonult a bányauzemi hálózatépítési, és üzemeltetési területéről. Üzemi szinten át kellett venni a hálózatok, tervezési, építési, üzemeltetési, és elektrikus teendőit a villamos részlegeknek.

A három műszakos termelés, meg az üzem bányatársaságainak a folyamatos bővülése miatt a 60-as évek közepén, felmerült az-az igény, hogy minden műszakban villamos felügyeleti személyt kellett kinevezni, telepíteni.

Az ÁBBSZ villamos energiával foglalkozó fejezete kötelezően előírta, hogy villanyszerelőnek munkavégzésre való utasítást, csak villamos felügyeleti személy adhat, de az is csak írásban, és a villanyszerelőnek is írásban kellett nyilatkozni a munka szabványos, szakszerű elvégzéséről, és a szükséges érintésvédelem szakszerű kiépítéséről.

A villamos felügyeleti személynek a KBF. -nél a teljes ÁBBSZ. -ből vizsgát kellett tenni.

Közben 1963 ősz végén egy vállalati döntés alapján összevonták a II-es és III-as Bányüzemeket. Ez egy nagyon nehéz, a kísérletezések ideje volt a Vállalat történetében, állandó tervteljesítési problémák voltak. A Cégnél ez az útkeresés időszaka volt. Az összevont üzem villamos részleg vezetőjének Gebhardt Ferencet nevezték ki, a helyettese Nagy István lett, és minden üzemben volt egy csoport vezető. A II-es üzem területére Vincze Ferencet nevezték ki.

Az összevonás nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, talán egy fél év múlva, ismét szétváltak a Bányüzemek.

Közben Gebhardt Ferencet kinevezték az Energetikai osztály helyettes vezetőjévé. Nagy István a II.-sz. Bányüzem villamos részlegének a vezetője lett. Ez az időszak egybe esett avval az igénnyel, hogy minden műszakban elektrikusi

végzettséggel rendelkező villamos felügyeleti személyt kell telepíteni.

Nagy István javaslatára Sánta Lászlót, Szőrös Vendelt, és Vincze Ferencet nevezték ki.

Korábban: a II.-üzemi Szállítóaknát a napszinti aknaszállítógép üzembe helyezése után az aknamélyítők a végleges géppel mélyítették. Ez egy szovjet gyártmányú, a kor szintjén egy viszonylag bonyolult berendezés volt, dobos szállítógép tekercselt forgórészű asszinkron motorral 5 fokozatú száraz indító ellenállással, hidraulikus fékrendszerrel, tachó generátorral, a mágneskapcsolók, időrelék, vezérléséhez szükséges tápfeszültséget egy öngerjesztésű generátor állította elő. A aknamélyítés során rendkívül sok villamos üzemzavar volt a szállítógépnél. Magyar Ferdinánd, az aknamélyítők színeiben javította meg, küszöbölte ki a gyerekbetegségeket. A mélyítés befejezése után pedig a II-es üzemben a villamos részlegnél, a külszíni szállítógép, 40-es szinti (2. szinti) két vakaknai szállítógép, majd a 6/7-es vakaknai szállító gép, a 6/9-es ereszke, a 9/10-es vakaknai szállítógép a 6/16-os vakaknai szállítógép villamos berendezéseinek javításával, karbantartásával foglalkozó villamos csoport vezetését vette át. Hosszú időn keresztül ez a négyes fogat Nagy István irányítása mellett vezette a villamos részleget.

A II-es üzemi villamos műhely, elől Németh Árpád első sor balról Péntek József, Sánta László, Vincze Ferenc, Szabó Ferenc, balról Szorre Tibor, mögötte Sörös Ferenc, Mühl József, Karcza Sándor, Mercz László.

1970 szeptember 30-án Magyar Ferdinánd villamosmérnök leszámolt, Nagy István kívánságára én vettem át a csoport vezetését. Ekkor a 0/6-os, a 6/16-os, a 16/18-as szállítógép, a 6/0-ás sikló, az aknai transzformátor állomások és szivattyútelepek tartoztak a csoporthoz, 1972 végén elkészült a 16/25-ös vakaknai szállítógép, és 1973 elején a 6/16-os Lanovka.

A bányauzem folyamatosan fejlődött, növekedtek az igények, bővült a géppark, a létszám. (1987-re a villamos részleg létszáma elérte a 120 főt).

1971-ben Mercz Lászlót a részlegvezető kinevezte napszinti csoportvezetőnek. 1978-ban kérte a földalatti állományba helyezését, és a mérnökcsoporthoz végezte további tevékenységét. A folyamatosan villanszerelő létszámhiánnyal küszködő vállalat 1988-ban a Szolgáltató Üzemenél létrehozott egy tanműhelyt, és ennek a gyakorlati oktatásvezetőjeként dolgozott tovább Mercz László.

1972-ben Zsigovics János vezetésével megalakult a mozdonykarbantartó csoport.

1975-nyarán megkezdődött az V-ös üzemi 4/13-as vakaknai szállítógép szerelése. Vállalati döntés alapján a II-es üzemi feladataimat részlegesen át kellett adni Knipl János helyettesemnek és heti négy műszakot az új tirisztoros gép szerelésénél kellett töltenem. 1977-ben Nagy István megbetegedett, az üzem vezetése Vincze Ferencet bízta meg a helyettesítéssel. 1978-ban Sternischa Alfréd vette át Nagy István mellett a helyettesi feladatok ellátását.

Tobak László villanyszerelő kitüntetést vesz át Hagyó Árpádtól, a kép baloldalán Mező István bányamérnök, bányamester, főmérnök helyettes.

1979 nyarán Sternischa Alfrédet kinevezték a központ Energetikai osztályvezető helyettesének. 1979 szeptember 1.-el az Üzem Igazgatója kinevezett részlegvezető helyettesnek, 1980 januárjában elhunyt Nagy István. 1990 december 31.-ig voltam az üzem villamos részlegének a vezetője.

Közben létrehoztuk a tirisztoros szállítógépek javításával, karbantartásával foglalkozó mérnökcsoportot Éliás Imre és Knipl János vezetésével.

Közben folyamatosan bővült az V-ös Üzem, a II-es üzemi berendezések, hálózatok kiszerezésének irányításra Soós Emil Istvánt bíztuk meg. A hagyományos aknazállítógépek javításával foglalkozó csoport vezetését Knipl Jánostól a IV-es üzemből érkezett Horváth Tibor vette át. (6/16-os, 16/25-ös, 13/21-es aknák.)

Közben a korábbi területi beosztások megváltoztak, a közvetlen termeléshez tartozó primer hálózatok, transzformátor állomások, vājvégi hálózatok felügyeletét Szőrös Vendel vette át, részlegvezető helyettesi beosztásban, A közvetlen munkatársai Tóth János, Zagg József, Szakala László, Barát László, Mátyási Róbert. A mozdonyok hajtóműveinek és egyéb gépi berendezések felújítását, készülékek gyártását Sánta László felügyelte, valamint hozzá tartozott Gyimesi László vezetésével a kézi raktár (10 Mft anyag mennyiséggel) részlegvezető helyettesi beosztásban, közvetlen munkatársa Nemes Péter, Tóth János voltak. A mozdónyszerelő csoport helyettes vezetője Pálfalvai László lett. A tűzrendészeti, polgárvédelmi vezető nyugdíjba vonulása után Vincze Ferencet nevezte ki az Igazgató erre a posztra.

II-es üzemi gépészeti iroda, balról Török Sándor, Bánvölgyi Ferenc, Szőrös Vendel, Borbély Attila, Káldi Lajos, Bodrog József.

1988 végén több mint egy évig kb. 30 fős csoporttal a hőerőmű 3-as, 4-es blokk rekonstrukciója utáni üzembe helyezéseknél Zagg József vezetésével vállaltunk külső munkát a VERTESZ-nél.

1990 december 31-én átadtuk a vándorbotot az összevont üzem vezetőinek, és a régi gárda elköszönt az URÁNBÁNYÁTÓL, ki-ki nyugdíjba, járadékra, stb.

A szakmáról:

A bányában az erőátvitel 0,4 kV-os szigetelt csillagpontú hálózat volt, (égheetlen polikloroprén köpenyű szovjet gyártmányú KRPSZN réz tömlővezeték használatával, 4x2,5 mm²-től 3x95+1x35 mm²-ig).

A tömlővezetékek kötéstechnológiája vállalati szinten szabályozott volt. A REMA TP-TOP hidegen vulkanizálódó tekerceslő fólia, külső égheetlen burkolat, Stocko prések és kötőelemek használatával.

Alap érintésvédelemként a teljes bányatérsgben 120 mm²-es sodrott horganyzott acél védőföldelő hálózat volt kiépítve.

Fedő érintésvédelemként minden olyan transzformátor szekunder oldalára melynek a feszültsége meghaladta a 42 VAC-t érintésvédelmi relét kellett beépíteni (folyamatos szigetelés ellenőrző készülék, egyenáramú mérőkörrel, OBV gyártmány), mely a szekunder hálózat szigetelésének 10 ohm/V-ra történő csökkenése esetén a feszültséget 3 másodpercen belül lekapcsolta.

Tovább bonyolította a helyzetet, mikor az OBF előírta, hogy a szakcsoportok vezetőinek (gépészet, bányafúrás, szellőztetés, bányamérés, geofizika, geológia, villamos, stb.) vezetőtervezői engedélyt kellett szerezni, a csoporton belüli felügyeleti személyeknek tervezői vizsgát kellett tenni.

A súlypont eltolódások miatt az új bányamezők nyitását, leművelését tervezni kellett, a különösen veszélyes területeken végzett munkákra műveleti tervekkel kellett készíteni (aknában végzett kábelengedés, primer hálózatok tervezése, építése stb.)

Évenként újra kellett számolni a bányahálózat változása miatt a zárlati teljesítményeket. Méretezni kellett a hálózatokat feszültségesésre, teljesítményvesztésre. Napra kész állapotban kellett tartani az energia elosztó rendszer térképét, kapcsolási rajzait. A zárlat és túlterhelés védelmeket, az időzítéseket a hálózat bővítése esetén újra kellett számolni, a szükséges beállításokat elvégezni, dokumentálni. A bonyolultabb berendezéseknél a kapcsolási rajzokat ki kellett függeszteni. (Akna szállítógépházakban, transzformátor állomásokon, elosztóknál stb.)

A kinevezett villamos felügyeleti személyeknek, a bányában a területükre beépített összes villamos berendezést havonta ellenőrizni kellett szabványossági, érintésvédelmi, tűzvédelmi szempontból, és tételesen dokumentálni kellett, a feltárt hiányosságokat, valamint intézkedni kellett a szükséges javítások elvégzésére. Ezen kívül a kijelölt területeken a szükséges bővítéseket tervezni kellett, a szükséges

Műszaki értekezlet, első sor balról, Tukacs János, Valkovszky Pál, Hagyó Árpád,
Temesi Jenő.

anyagra a megrendelést le kellett adni a részlegvezetőnek, valamint a területéhez beosztott technikusokat, villanszerelőket, irányítani és a munkájukat ellenőrizni kellett, az elektromos hálózaton bekövetkezett változásokat, a havonta kötelező biztonsági továbbképzések anyagát ismertetni kellett a beosztottakkal. Intézkedni kellett a leművelt bányaterületekről az anyagok kiszerezését illetően. Embert próbáló, sokrétű, érdekes, izgalmas feladat volt.

A bányagépekről:

A fejtési technológia: a robbantások után szkréperrel (saraboló vitlával) vonszolták a feltörésekbe a termelvényt, ezek a berendezések kezdetben 14, majd később 17, 30, 55, és 100 kW-os 0,4 kV-os rövidre zárt forgórészű asszinkron villamos motorokkal működtek.

Parciális szellőztető gépek, (légcsatornába épített ventilátorok) a VM200, SZVM4M, SZVM5M, SZVM6M, és a PRAHODKA 500-2M típusok voltak.

Nagyon sok csillealvázra szerelt ívhegesztőgépet használtak a bányában ezek kezdetben forgó átalakítók voltak, DSG, AHE-250 később megjelentek a félvezetős átalakítók HTY-315, KND-350/M, fixen telepített készüléknek a BHKV-450 típusokat használtuk.

A bányamozdonyok:

A képen Pruzsina Ferenc látható egy AM8-as bányamozdonyban.

1956 nyár végén jött meg az első szovjet gyártmányú AK-2M-es típusú bányamozdony, akkumulátortöltő berendezéssel, TNZS 300 típusú lúgos akkumulátorokkal. Ez nagyon kis teljesítményű gép volt, néhány tele csille mozgatására volt alkalmas. A II-es üzemi 3-as táróban lett üzembe helyezve. (Az utolsó példányt 1962 végén selejtezték le, küldték végleges nyugdíjba.)

Az idők folyamán megjelentek a 8ARPK 8 tonnás, 4,5 ARP-2M típusú 4,5 tonnás bányamozdonyok, később az AM8, és az AM8D típusú 8 tonnás változatok.

Az akkumulátorok kezdetben a TNZS 300, 350, amperórás típusokról az 550 amperórásokra változtak, valamint a főszállítóvágatokban ahol lehetett megjelentek a 110 V DC felső vezetékesre átalakított 4,5 illetve a 8 tonnás bányamozdonyok. (Az akkumulátor szekrény helyére egy hasonló tömegű felépítmény került, tetejére szerelt görgős áramszedővel.) A villanymozdonyokban kettő darab hajtómű volt egy-egy kerékpárral, erre volt ráültetve az alváz, a két hajtóműre volt illesztve egy hypoid fogaskerékkel az egyenáramú hajtómotor (A 8ARPK típusoknál homlok fogaskerék.). A kontroller 7 fokozatú volt, száraz indító ellenállásokkal történt a fordulatszám változtatás, illetve az első néhány fokozatban a lágyabb indulás miatt a két motor sorosan volt kapcsolva. A kontrollerbe be volt építve egy irányváltó kapcsoló. Az AM8D mozdonyok akkumulátoraiba teljesítmény diódák is beépítésre kerültek, ezek indítása nem a teljes telep feszültségről történt, csökkent az indítási veszteség a beépített ellenállásokon.

Az akkumulátor töltő berendezések kezdetben transzformátorolajba merített

Vágathajtásnál használt levegő hűtő VK120. Jobb oldalon a csillealvázra szerelt kapcsoló berendezés.

szeléncellás készülékek (VZSZS 70/36) voltak. Ezeket váltotta fel a szintén szovjet gyártmányú, zárt vasedényes, háromfázisú egyutas, transzduktoros vezérlésű ZU3-as légmentesen zárt edényű higanygőz töltő berendezés. Majd később a germánium diódás, még később a szilícium diódás, házi készítésű, majd még később a transzduktoros vezérlésű TA-50/150, KTA-125/110, KT-125/110, még később a tirisztoros töltő berendezések.

1987-ben az üzem területén 44 db bányamozdony volt, (14 db 4,5 ARP-2M, a többi AM8, AM8D.) Egy bányamozdonyhoz 2 db. akkumulátor telep és kettő darab töltőasztal tartozott.

Az akkumulátorok utántöltésére az ioncserélt vizet a bányában a töltőállomásokon a hálózati vízből állítottuk elő, az akkumulátorok mosását, és újra lúgozását a Szolgáltató Üzem erre szakosodott csoportjánál bémunkában végeztettük. (A környezet védelmi törvény miatt.)

Vágathútó berendezés: WK120-S illetve, KLG112 típusokat használtuk.

Függőszékes személyszállító (Lanovka):

6/16-os végtelen köteles szállítóberendezés, a pálya teljes hosszáról leállítható, (a jelző megszólaltatása esetén a gép megállt, az indítójelzés beadása esetén a gépkezelő indította), a hajtómű a felső végállomáson a korong fölé volt beépítve, a meghajtó motor, RM 125 -8/4 40 kW. (Dahlander.)

Az V-ös üzemi 13, szintű berendezés, hasonló, csak kisebb teljesítményű volt.

Vakaknai szállítógépek: a 2/3. szintű két gép, a 6/7-es gép, 9/10-es gép, 16/18-as

Középen Sánta László villamos részlegvezető helyettes, balra Nemes Péter mérnök.

gép, tekercselt forgórészű, 0,4 kV-os háromfázisú asszinkron motor. Kézi működtetésű vízindítóval volt megoldva a fokozatmentes indítás, az irányváltás a három fázisnál szokásos fázis sorrend változtatással történt. A biztonsági áramköre csak kastülemelés figyeléssel rendelkezett, működése esetén a három fázisú fékmágnes kioldott és a gépet befékezte. (ezeknél a gépeknél a sebesség nem haladta meg a 2 m/s-ot).

A 6/16.-os szállítógép, az első változat (1963 végén lett üzembe helyezve.) 0,4 kV-os háromfázisú tekercselt forgórészű asszinkron motorral rendelkezett, 7 fokozatú száraz ellenállású indítással. Az irányváltás a három fázisnál szokásos fázis sorrend változtatással történt.

A második változat (1965 végén lett üzembe helyezve.) 6 kV-os R252-8S típusú 450 kW-os tekercselt forgórészű háromfázisú EVIG gyártmányú asszinkron motorral lett üzembe helyezve. A fokozatmentes indítás egy áttételen keresztül kézzel működtetett forróvízindítóval volt megoldva. A motor indítási szakasza után a forgórészt rövidre záró kapcsoló automatikusan bekapcsolt.

A biztonsági áramkör a forgásiránynak megfelelő kastülemelési védelemmel, a befutási 30, 70 %-os sebességkorlátozó mechanikus centrifugál kapcsolóval, a túláram, zárlat védelemmel, a sűrített levegő nyomásának figyelésére beépített biztonsági nyomásérzékelővel volt ellátva. A szállítási sebesség 6m/s volt.

Az irányváltás a keletnémet 6000 V-os három fázisú száraz kapcsolókkal a szokásos fázis sorrend változtatással történt. Később a CH-500-8S 500 kW-os 6000

V-os EVIG motorok kerültek beépítésre, mert a korábbi motorok gyártása megszűnt.

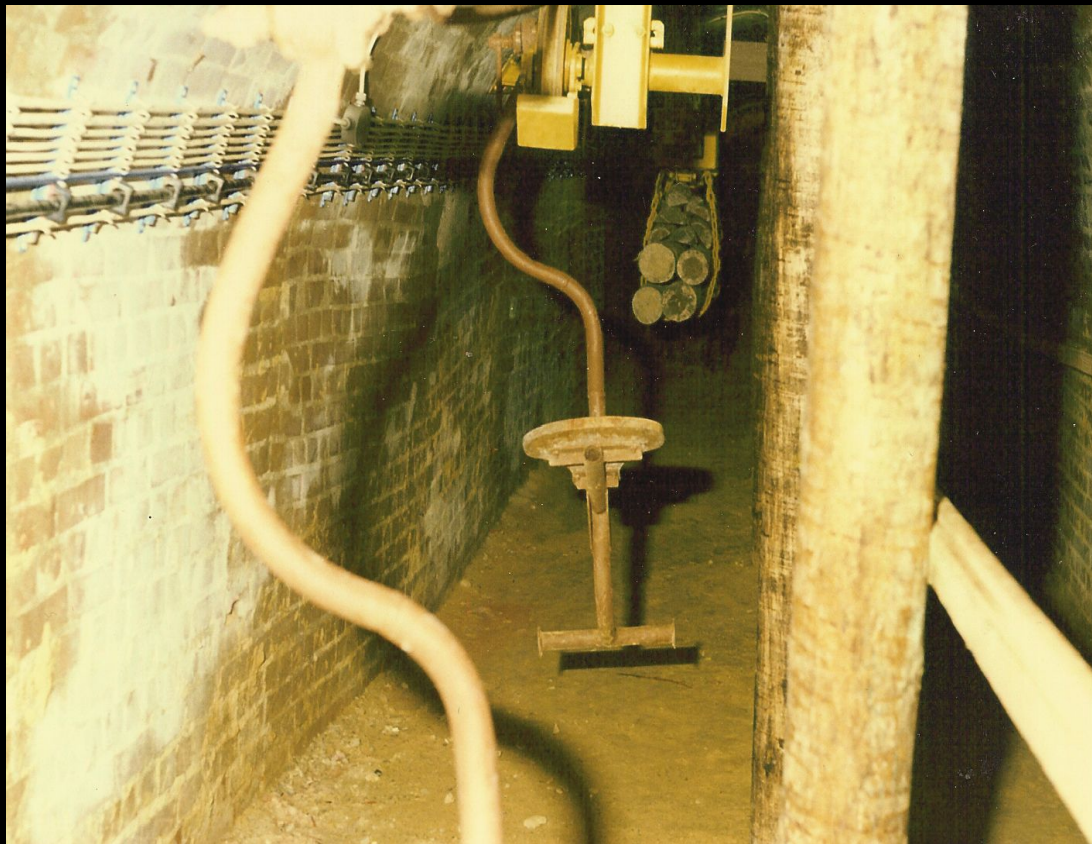
1972-ben üzembe helyezett 16/25-ös vakaknai szállítógép hasonló dobos gép volt mint a 6/16-os. Az utóbbi két gép egy meglehetősen bonyolult optikai-akusztikai indulj-állj-vész-szállítmány-kapcsolás típusú jelzőberendezéssel volt felszerelve (16 db 12 érintkezős Integra-Dominó jelfogóval, 2db léptető jelfogóval.)

A II-es Üzem villamos energia ellátása:

A napszinti Transzformátor állomáson 2 db 8 MVA-os 35/6 kV-os transzformátor volt telepítve, a 35 kV légvezetéken jött (kétoldali betáplálással).

A 6kV-os hálózat szigetelt csillagpontú volt. A 0/6-os aknába 2 db kábelen ment az energia. Az egyik kábel a 6/16-os vakaknánál kiépített elosztó állomás egyik betáplálása, a másik kábel a 0/6-os akna 6 szinti szivattyúkamrai transzformátor állomása melletti elosztón keresztül szintén a 6/16-os aknai elosztóhoz csatlakozott. Innen láttuk el a 6 és a 16 szint közti bányaműveléshez szükséges transzformátorokat energiával. A 6/0-ás ereszke elkészülte után a Tárószinti elosztóról (0-s szint) kiépítettünk egy alá támasztást a 6/16-os aknai gyűjtősínre.

Később a 6/16-os aknán keresztül a 16. szinti szivattyú kamrai elosztó, valamint a 16/25-ös vakaknai elosztó került betáplálásra. Még később a 16 és 25 szint közötti 6/0,4 kV-os transzformátorok energia ellátását oldottuk meg innen. A 4/25-ös sikló elkészülte után a 4/13-as vakaknai gyűjtő sínről megtápláltuk a 25-szinti 6kV-os

Az ötös üzemi lanovka a szállítóakna 13 szinti rakodója, és a 4/13-as akna 13 szinti rakodója között.

elosztót. Ez az alátámasztás növelte a biztonságot, mert a napszinti aknában a két kábel már nagyon el volt öregedve, olaj-papír szigetelésű kábelek voltak, de az olaj már csak nyomokban volt jelen a szigetelésben.

Az ötös üzem villamos energia ellátása:

A napszinti 35/6 kV-os transzformátor állomáson 2 db. 16 MVA-os 35/6 kV-os transzformátor volt telepítve, ez látta el az ötös üzemet villamos energiával. (A 35 kV légvezetéken érkezett.)

A bányába 4 db. SZAMK_rKVIM típusú, egyenként 3x240 mm² keresztmetszetű kábelen vittük le a 6000 voltos feszültséget. (Szigetelt csillagpontú hálózaton.) Ebből három kábel (3x1800m) a centrális vakakna (13/23) mellé telepített 13. szinti főelosztóhoz csatlakozott. A negyedik kábel (1550 m) a 4/13-as vakakna főelosztójához volt bekötve. Alátámasztásként a 4-es légakna 4. szinti elosztójából 2 db 3x95-ös (6000 V) alumínium kábellel volt összekötve a 4/13-as vakakna főelosztója. (Kétoldali betáplálás).

A 4/13 vakakna főelosztójából volt ellátva villamos energiával a 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, szinti bányatérség (18 db 6/0,4 kV-os transzformátor 6,195 MVA beépített összteljesítménnyel.)

Az V-ös üzemi napszinti szállítógépház erőátviteli rendszere:

A torony 42 m-es padló szintjén 2 db Koope tárcsás szállítógép volt elhelyezve.

Vendégek Gebhardt Ferenc energetikai osztályvezetővel. Az V-ös bányáüzemben.

A szállítógépek hajtását egy-egy 2,2 MVA-es GANZ gyártmányú külső gerjesztésű egyenáramú motor végezte.

A torony transzformátor szintjén volt elhelyezve 3 db. DY5, és 3db. DD6-os 1,6 MVA-os 6/0,4 kV-os NALŐ típusú, Csepeli gyártmányú transzformátor. Ezek szolgáltatták a 12 ütemű vezérelhető áramirányító hidaknak (tirisztoroknak) a táplálást. (Egy géphez tartozó főáramkörü híd névleges árama 5000 A volt.)

Szintén itt volt elhelyezve 3 db 0,4 MVA-os NALŐ típusú, Csepeli gyártmányú transzformátor, ami a gerjesztő köri ellenpárhuzamos vezérelhető áramirányító hidakat táplálta. Továbbá itt volt elhelyezve a 3 darab 0,1 MVA-os NALŐ típusú, Csepeli gyártmányú transzformátor, ami a segédüzemi berendezéseket látta el villamos energiával.

Ezen a szinten volt a 6000 V-os gyújtó sín a Magyar gyártmányú kis olajterű 10BTO-250 típusú megszakítókkal, valamint a 2 db. beépített főáramkörű Csehszlovák gyártmányú NA-7D-2A típusú egyenáramú gyors megszakító.

A torony első szintjén volt a villamos szállítógép karbantartó és üzemviteli mérnökcsoport műhelye, valamint ezen a szinten volt elhelyezve a tartalék motor forgórésze, ami 29 tonnás volt.

A 42 m alatti szinten volt elhelyezve a két szállítógép analóg szabályozója, egyenként 128 db nagy Európa méretű (100x160 mm-es) elektronikus kártya befogadására alkalmas 2 db. többszintes rack szekrény.

A szabályozó kéthurkos fordulatszám szabályozó (PI.) volt alárendelt áramszabályozóval. (Az áramszabályozó idő szerinti első deriváltja korlátozva volt.) A hajtás fékezésakor az energiát visszatáplálta a hálózatba.

A vezérelhető áramirányító hidak ilyen esetben inverter üzemben működtek. A tirisztorok 500 A-os IR GK51THP 330/16 típusú tárcsatirisztorok voltak mindegyik előtt egy FERRAZ gyártmányú 500 A-os gyors kioldású biztosító, kioldási jelzővel.

Villamosenergia felhasználás:

Év	kWó/év	Ft/kWó	Ft/év	főszellőztetők kWo/év	főszellőztetők FT/év
1980	6.028.777,00	0,8633	5.204.643,18		
1981	5.912.135,00	0,9859	5.828.773,90		
1982	5.459.790,00	1,1452	6.252.551,51		
1983	5.228.939,00	1,2396	6.481.792,78		
1984	5.968.722,00	1,2496	7.458.515,01		
1985	6.329.355,00	1,4889	9.423.776,66	3.256.350,00	4.848.379,51
1986	10.489.591,00	1,6545	17.355.028,31	4.328.290,00	7.161.155,81
1987	12.467.357,00	1,8290	22.802.795,95	4.864.750,00	8.897.627,75
1988	13.638.026,00	2,1500	29.321.755,90	5.448.529,00	11.714.337,35
1989	11.164.662,00	2,2390	24.997.678,22	4.548.529,00	10.184.156,43
1990 I.	4.447.539,00	2,8910	12.857.835,25	2.003.801,00	5.792.988,69

Tirisztoros egyenáramú aknaszállítógépek a MÉV V-ös bányauzemében.

A bányászatban a 70-es években bekövetkezett fejlődés hatására a szállítási teljesítmény növelési igényének figyelembevételével a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet vezette tervezési munkákba bekapcsolódott a VBKM Fejlesztési Intézete. Közös alakítottak ki egy olyan tirisztoros egyenáramú szállító gép títustervet, amely egyenlőre kézi vezérléssel működött, de a védelmek, és a csatlakozási lehetőségek lehetővé teszik a fejlesztés egy további szakaszában a teljes automatizálás lehetőségét.

A VBKMFI feladata a szabályozott tirisztoros tápegység kialakítása volt. (Csaba Béla okl. villamosmérnök vezetése mellett.)

A bányászatban alkalmazott függőleges szállítóberendezések, (KOOPE tárcsás, dobos, bobinás) a mechanikai oldalról nézve kötelekkel (300 ~ 1300m) csatolt nagy tömegek mozgatására alkalmas berendezések, melyeknek mind az önfrekvenciája, valamint a csillapítási tényezője is a működés közben folyamatosan változik, és lengésre hajlamos rendszert alkotnak.

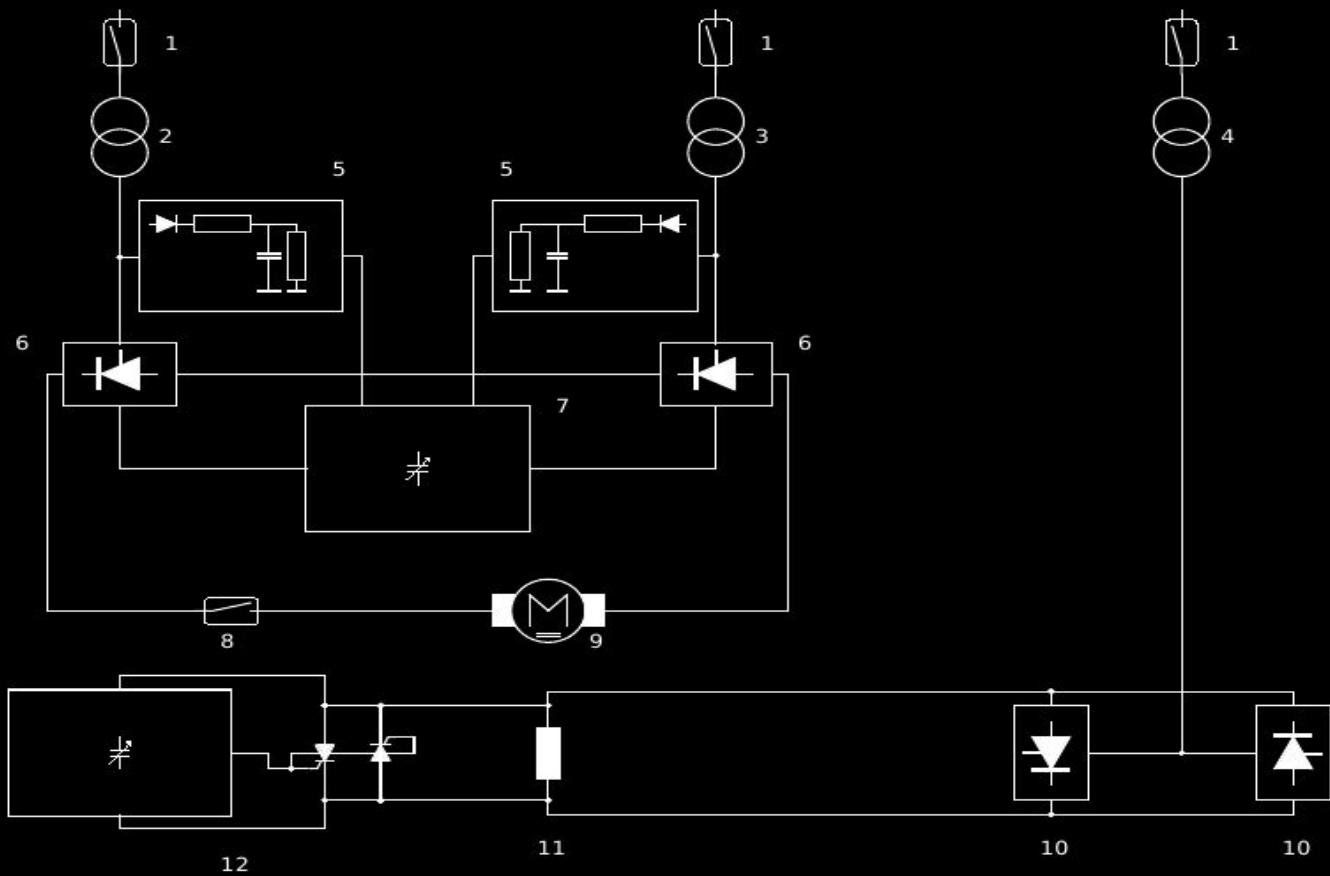
Technológiai oldalról viszont a szállító gépek hajtása csak közepes sebességű nyomatékváltozást igényel.

A választott főáramkörü megoldás hatására, (a gerjesztökörü nyomaték-irányváltásos, négynegyedes, nagy pontosságú, viszonylag nagy sebességű, analóg fordulatszám szabályozás, az 1s-on belüli gerjesztökörü áram irány váltással),

a hálózati visszahatás csökkenése, valamint a nagyfokú biztonság a jellemző. A sorosan kapcsolt két háromfázisú 6 ütemű áramirányító csoport előnye a 2-2,5-szeres feszültség biztonság, a megfelelő táptranszformátorok segítségével 12 ütemű egyenirányítás érhető el, valamint az úgynevezett "meddőteljesítmény-takarékos" követő üzemmód. További előny az egyik soros híd meghibásodása esetén, annak kiiktatásával egy félsebességű, teljes teljesítményű működés is megvalósítható.

A MÉV V-ös bányauzem szállítóaknájának D-i gépe 8 db 0,8 m³-es üres Dorogi, és 8 db tele csille 16 m/s-os sebességgel történő kékhatású mozgatására volt alkalmas. Az aknarakodók Mechmann mini 256-os PLC-vezérlése és a 2200 kW-os hajtás már alkalmas volt, és engedélyezve is volt termelvény szállításakor kezelőszemélyzet felügyelete mellett a nyomógombbal vezérelt automatikus kascsera végrehajtására.

A mellékelt 1.sz ábrán az V-ös bányauzemi szállítóakna egyik gépének a főáramköri elvi kapcsolási vázлата látható. Az armatúraköri transzformátorok szekunder oldalára a félvezetőknél szokásos túlfeszültség védelmén kívül beépítésre került egy túlfeszültség érzékelő, mely működés esetén az összes főáramköri tirisztornak gyújtóimpulzust szolgáltat. Evvel a módszerrel biztosítható volt, hogy a beépített félvezetők akkor se hibásodjanak meg, ha inverter üzemben megszakad a váltakozóáramú betáplálás.

1-es ábra.

Gerjesztőköri túlfeszültség érzékelő működése esetén a beépített tirisztoros kapcsoló rövidre zárja a gerjesztő tekercset. Itt túlfeszültség az ellenpárhuzamosan kapcsolt egyenirányító hidak meghibásodása esetén jöhet létre.

Az 1-es számmal jelölt berendezések VBKM gyártmányú 10BTO-250-es kis olajterű 6kV-os teljesítmény megszakítók.

A 2-es egy 1.6 MVA-os DY-5 kapcsolási csoportba tartozó Csepeli gyártmányú kiöntött transzformátor. (Armatúraköri.)

A 3-as egy 1.6 MVA-os DD-6 kapcsolási csoportba tartozó Csepeli gyártmányú kiöntött transzformátor. (Armatúraköri.)

A 4-es egy 0.4 MVA-os Csepeli gyártmányú kiöntött transzformátor. (Gerjesztőköri).

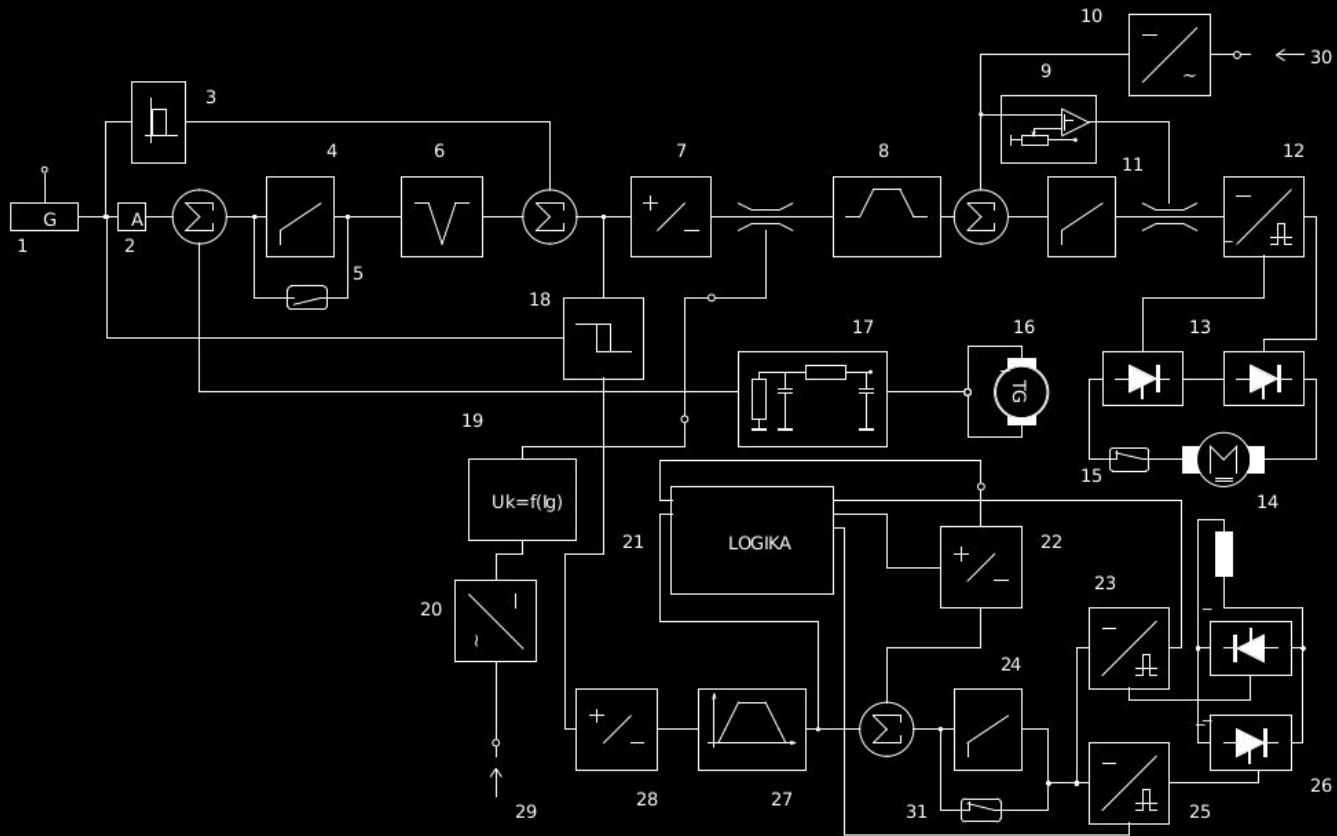
Az 5-ös az armatúraköri túlfeszültség érzékelők.

A 6-os blokkok az armatúraköri háromfázisú egyenként hatütemű IR gyártmányú GK51THP33016 típusú 500 A-os tárcsa tirisztorokból felépített 5000 A névleges áramú vezérelt egyenirányító híd.

A 7-es egység az armatúrakörben fellépő túlfeszültség esetén a 6-os blokkok összes tirisztorának gyújtó impulzust szolgáltat.

A 8-as egység Csehszlovák gyártmányú Na-7D-2A típusú egyenáramú gyors megszakító.

A 9-es a 29 tonnás forgórészű hajtómotor. (GANZ gyártmányú.)

2-es ábra.

A 11-es a hajtómotor gerjesztő tekercse. (Két félből.)

A 10-es egység a két ellenpárhuzamos háromfázisú hatütemű tirisztoros híd.

A 12-es egység a gerjesztőköri túlfeszültség érzékelő, és tirisztoros kapcsoló egység.

A szabályozó felépítése: 2-es ábra.

1 Gesman (a gépkezelő forgásirány és sebesség nyúlásmérő bélyeges alapjel képzője.)

2 Alapjel képző. (Precíziós erősítő.)

3 Differenciáló.

4 Fordulatszám szabályozó.

5 Szabályozó tiltás.

6 Sávzáró szűrő.

7 Vezérelt előjelváltó.

8 Meredekség korlátozó.

9 Armatúra áramtól függő inverter korlátozás.

10 Áramérzékelő (armatúraköri).

11 Adaptív áramszabályozó.

12 Armatúraköri gyújtás vezérlő.

13 Főáramköri egyenirányítók.

14 Motor.

15 Egyenáramú gyors megszakító.

- 16 Tachó generátor (fordulatszám érzékelés).
- 17 Fordulatszám szűrés.
- 18,28 Vezérelt előjelváltó.
- 27 meredekség korlátozó.
- 21 Köráram mentes vezérlő.
- 22 Vezérelt előjelváltó.
- 24 Gerjesztés szabályozó.
- 23,25 Gerjesztés gyújtás vezérlés.
- 26 Gerjesztőköri egyenirányítók.
- 27 Meredekség korlátozó.
- 20 Gerjesztőköri áramérzékelő.
- 19 Gerjesztéstől függő armatúra áram korlátozás.
- 29 Gerjesztőköri áramfigyelés.
- 30 Armatúraköri áramfigyelés.
- 31 Gerjesztőköri szabályozó tiltás.

A fordulatszám szabályozó PI (proportional, integrál) jellegű, alárendel armatúra és gerjesztőáram szabályozással készült. (Kéthurkos.) A szabályozó kimenetén egy aktív kettős T sávzáró szűrő a mechanikus rendszer önfrekvenciáinak a kiszűrését szolgálja.

A szabályozóval szemben támasztott további követelmény (ÁBBSZ által előírt) a 16 m/s-os teherszállítás, a 12 m/s-os személyszállítási, a 0,5 m/s-os aknavizsgálati

Vakaknai dobos szállítógép beépítés, csak a motor nincs a helyén.
Előtérben a hajtómű, mögötte a dob. (4/13-as vakakna).

sebességek határolási lehetősége, a kas az akna véghelyzeteinek a megközelítésekor, a kezelőtől független menetszabályozását is biztosítani kellett.

Az üzemszerű lassításon kívül, beépítésre került egy biztonsági menetszabályozó is.

Az armatúra áramtól függő szabályozott invertertartalék 10 – 15%-os állandó érték volt.

Védelmi áramkörök:

A szabályzó az akna teljes hosszában a motor maximális nyomatékának 85%-át nem lépheti túl, valamint folyamatos sebesség ellenőrzés az akna teljes hosszában.

Alapjel, visszavezetett jel folyamatos összehasonlítása.

Gerjesztés kimaradás védelem.

Túláram védelmek, di/dt védelem.

Áram aszimmetria figyelés, biztosító kiolvadás figyelés.

Ventiláció figyelés. Stb.

Követő – megegyező vezérlés:

A két sorosan kapcsolt főáramköri áramirányító kétféle gyújtásvezérlést tesz lehetővé. Állandó 12 ütemű „megegyező”, vagy a meddő teljesítmény takarékos „követő”, a felhasználó által választható.

A megegyező vezérlés esetén a két áramirányító csoport azonos gyújtás alapjelet kap, melynek a következménye a kis hálózati feszültségtorzulás. (A legkisebb

Az V-ös szállítóakna északi szállítógép 2,2MW-os motor beépítése. Elől a koope tárcsa látható, ez két bakcsapágyon állt, és a nyugati oldali csapágyra volt felépítve a 29 tonnás motor forgórésze egy tengelykapcsolóval. (A motornak nem volt külön csapágya.)

felharmonikus a hálózati frekvencia 11szerese, amplitúdója az alap harmonikus 9%-a.)

A követő vezérlés esetén 20 – 40%-os meddő teljesítmény megtakarítás mellett 12 ütemű egyenirányítás helyett 6/12 ütemű (változó) egyenirányítás esetén az 5. és 7. felharmonikus is jelentkezik. Melyeknek a nagyobb amplitúdója már nem elhanyagolható a hálózati visszahatás szempontjából.

Az emberi, szakmai háttérrel néhány mondatban:

Az analóg szabályozók tervezéséhez, üzemeltetéséhez, beállításához, javításához, karbantartásához felsőfokú matematika szükségeltetik. Mivel a betervezett berendezések (3 db 500 kW-os, és 2db 2,2 MW-os hajtás) folyamatos, 5 X 24 órás üzemben dolgoztak, továbbá ide tartozott még az aknák rakodóinak hagyományos és PLC vezérlése, a rakodók erőátviteli rendszere, az optikai-akusztikai jelzőrendszer, a 13. szinti függőszékes személyszállító, a hangos telefon rendszer a 13. szinti diszpécser rendszer, az aknák víztelenítő szivattyú rendszere. A szállítógépek 6000 V-os erőátviteli hálózata.

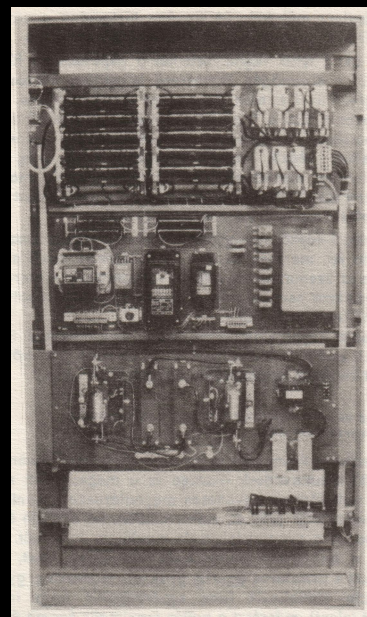
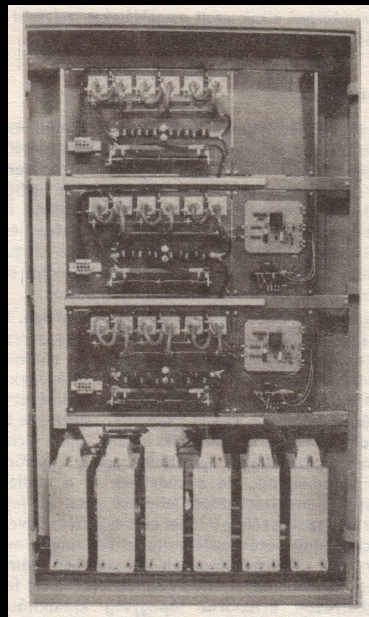
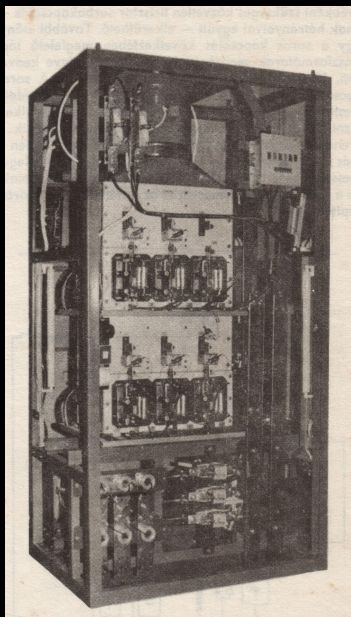
Létre kellett hozni egy mérnökökből, technikusokból álló csoportot ezen berendezések javításához, karbantartásához, üzemeltetéséhez, meg kellett szervezni a szakonkénti ügyeletes mérnökök csapatát.

Ez a csoport az Éliás Imre villamosmérnök nevével fémjelzett és vezetése alatt álló csoport az V-ös üzemi villamos részleg szerves része volt. A helyettesei időrendi

sorrendben Knipl János, Germán Elek, Turcsán János voltak.

Beosztott mérnökök - technikusok:

Dósa László, Fuchs Gábor, Fekete Sándor, Egle István, Hajdu Attila, Pálfai Zoltán, Lábadi Róbert, Kovács Attila, Tornyos László, Mercz László, Furák Tibor, Farkas Gábor, Beftán Antal Rezső, Donáth Sándor, Székely Zoltán, Sági Attila, Fenyvesi Béla, Sánta Antal, Pocsai Róbert, Lázár Csaba,

Gerjesztőköri szekrény, túlfeszültség védelmi szekrény, egyenáramú védelmi szekrény

Érdekes volt látni, megélni, hogy egy fiatal csoport akinek alig száradt meg a diplomáján a tinta, hogyan vált egy erősen teljesítményorientált, szigorú feltételek mellett működő feltétlen csapatmunkát igénylő üzem aktív részévé.

Ez az írás Divényi András okleveles villamosmérnök, a VBKM Fejlesztési Intézet rendszertervezőjének az 1980-as évek közepén publikált 6 oldalas tájékoztatójának felhasználásával készült.

Puedler Kálmán villamosmérnök, aki a 4/13-as vakaknai szállítógépet üzembe helyezte, beállította, beszabályozta, kiegészítése:

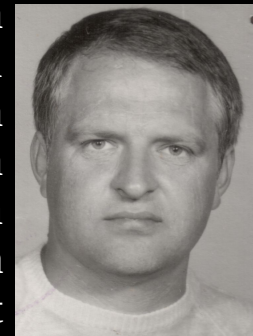
Jószerecsét Kedves Barátom! Egy kis pontosítást engedj meg! Időrendi sorrendben a VBKMFI -által tervezett és üzembehelyezett tirisztoros gépek közül az első a IV-es légaknai volt, a második az általam üzembe helyezett 4/13-as vakaknai és a harmadik volt az V-ös üzemi! Ezek a berendezések azért is voltak nevezetesekek, mert nagyon komoly harcot kellett vívni a Bányászati Kutató Intézettel. hogy el tudják fogadni azt a tényt, hogy az alkalmazott elektronikus szabályozás köráram mentes mivolta miatt nyomatékváltáskor néhány msec.-ra elengedi a gépet ami a hagyományos aszinkronmotoros hajtásoknál nem fordult elő! Ez a szabályozás valóban kéthurkos szabályzó, fordulatszám szabályozás alárendelt áram szabályozással.

A nyomaték és a forgásirány váltás a gerjesztőköri szabályozással valósult meg!

A teljes rendszer a VBKM Fejlesztési Intézet hajtás szabályozási osztályán lett megtervezve a funkcionális egységektől /kártyák/ a rack - rendszeren át a szekrényekig bezárólag! Az intézet igazgatója Takács Erika, Főmérnöke Papp István volt a hajtás rendszer szellemi atyja és vezetője főosztályvezetőként Csaba Béla, vezető tervező volt Divényi András mint rendszer tervező! Az egyes áramkörök, illetve funkcionális egységek fejlesztése az osztályon dolgozó mérnökök feladata volt /Rády Zoltán, Magyar Tibor stb./ A maga idejében ez egy nagy szakmai kihívás volt, amit azután a Ti helyi közreműködésetekkel Beftán Rezső barátunkkal adtuk át a termelésnek!

Magamról:

1943.05.30.-án születtem Komlón, a családban én vagyok a harmadik generáció aki a bányában dolgozott. Az Anyai nagyapám (Rózsavölgyi József) az 1920-as évek elején Pécsbányán bányalakatosként, egy omlásban megsérült, és a bánya orvosa a felgyógyulása után eltiltotta a bányamunkától. Az Édesapám (Bánvölgyi Ferenc) a Komlói Szénbányászati Tröszt Kossuth Bányüzem Feltáró Körletének helyettes vezetőjeként ment nyugdíjba. Két bátyám és egy kishúgom volt, ők nagyon fiatalon elmentek.

Az édesanyám a háztartást vezette, majd mikor felcseperedtem gépi hímző kisiparosként dolgozott. Az édesapám egy nagyszerű, szigorú, kevés beszédű, korrekt, következetes, becsületes ember volt, nagyon szerették és tisztelték a munkatársai. Sokat dolgozott, keveset volt otthon, a vadászat volt a szenvedélye.

Az általános iskolát Komlón végeztem, hárman jelentkezünk a Zipernowsky Károly technikumba az osztályból, de csak egyet vettek fel közülünk. Ebben az esztendőben több mint 400 jelentkező volt. Édesanyám kérésére a Komlói Gimnáziumban folytattam a tanulmányaimat.

Egy későn érő gyerek voltam, a 7. osztályban csöves, rádió készüléket építettem, a fizika, kémia és a matematika volt a kedvenc tantárgyam, már gyermekkorban megfogott az elektromosság láthatatlan, elvarázsolts, titokzatos világa.

Nem tetszett a gimnázium a félév végén 4-es volt az átlagom, megbeszéltem Édesapámmal abbahagyom. Kérdezte mi a szándékom, mondtam egyenlőre elmegyek dolgozni, és majd folytatom a tanulást. Azt mondta, mindnél alacsonyabb szintű a tudásom annál nagyobb a valószínűsége, hogy ostoba emberek lesznek a vezetőim, és olyan pályát válasszak amit szeretek, mert akkor egy életen keresztül jól fogom érezni magam a bőrömben. Természetesen bólogattam, de a mondatok értelme csak jóval később jutott el a tudatomig.

Talán két hétig lógtam a barátaimmal mikor megkérdezte Édesapám, találtam-e már munkahelyet? Mondtam még nem is kerestem, Ő megjegyezte, hogy van felvétel Kossuth Bányán.

Néhány nap múlva véget ért a gyerekkorom, a dekoráción kezdtem dolgozni, segédmunkásként. (Erről egy anekdota jut az eszembe: két inas beszélget, a fiatalabb kérdezi te Lajos jó dolog lehet a szex, a másik: biztos, mert, ha rossz lenne a főnök azt is velünk csináltatná.) Másfél évig rontottam itt a közbiztonságot, egy nagyon szigorú vezető mellett, közben jelentkeztem Pécsre az 500-as Ipari Tanuló Szakmunkás Iskolába villanyszerelő tanulónak, sikeres felvételi, és alkalmassági vizsga után a Komlói Aknamélyítő Vállalat központi műhelyében kezdtem a gyakorlati munkát, heti két alkalommal Pécssett elméleti oktatás.

Szívesen emlékszem vissza ezekre az évekre, részint az iskolában nagyon jó tanáraink voltak, a teljesség igénye nélkül: Blesz József elektrotechnika, szakmai ismeretek, (később hosszú évekig az iskola igazgatója volt,) Mátrai tanárnő matematika, Tresz Ferenc technológia....

A munkahelyen is nagyon jól éreztem magam, igazi férfiakból álló társaságban dolgozhattam, leshettem el a szakma csínját-bínját. Egy nagyon jól felszerelt műhelyben. Volt forgácsoló műhely, lakatos műhely, kovács műhely, villanyszerelő műhely, asztalos-ács műhely, kőműves, garázs. A részleg vezetője Bodó László gépészmérnök, majd Ladányi József gépészmérnök volt.

Az aknamélyítés a bányászatban is kiemelten veszélyes munkahelynek számít, meg kellett tanulni, be kellett gyakorolni a nagy mélységek feletti biztonságos munkavégzést, ismeretlen fogalom volt a tériszony. Itt értettem meg mit jelent a csapatmunka, mennyire fontos a becsületesség, az egymásra figyelés, a közös cél

érdekében a tenni akarás, ahol az ember a tudása legjavát adja, ahol a fényezés, a mellébeszélés ismeretlen fogalom, ahol be kellett tartani a bányá törvényeit. Közös volt a siker és a gyász is.

Egy rendkívül jó közösségben nagyon gyorsan eltelt a három év. Mozgalmas volt az élet, a cég Baranya megyében nagyon sok helyen dolgozott, a Hidasi lignit bányában, István II, Kossuth II. továbbmélyítésén, a Szászvári új akna mélyítésén. Zobák aknán főszállítóvágat hajtás, stb. 16 éves koromtól jártam a bányákat, nagyszerű igazi férfiakkal dolgozhattam együtt: Hauk Mátyás, Vinkler Sándor, Auth János, Bocz Árpád, Kovács Árpád, Kranacker Péter,

A szakmunkás vizsga után a Zobáki bányába kellett volna mennem vágathajtó csapatra villanyszerelőnek három műszakba, (ez azt jelentette, hogy havi három műszak villanyszerelés a többi segédmunka, csilletöltés, vasútépítés). Nem nagy kedvem volt hozzá.

Közben Édesapámat meglátogatta egykori fiatal munkatársa aki az Uránbányában volt körletvezető. Tőle tudtam meg, hogy Bakonyán van villanyszerelő felvétel, elmagyarázta, hogyan tudok kijutni az üzembe.

A következő héten hétfőn jelentkeztem, és 1962 június 22.-én vettek fel a II.-es Bányüzembe földalatti villanyszerelőnek három hónap próbaidőre.

Akkor még őrtornyok voltak a kerítésen belül, és fegyveres katonák őrizték a biztonságot. A kezdő fizetésem 48 Ft-os napi alapbér volt, ehhez jött még a földalatti és veszélyességi pótlék (50%), a délutános, vagy az éjszakai

műszakpótlék, valamint a hétvégi műszakok, vagy ha volt túlóra. Egyéb juttatásként műszakonként egyszer védőétkeztetés.

Abban az időben reggelire, ebédre, vacsorára, meleg ételt szolgáltak fel a konyhán, később a kiszolgálás megszűnt, még később csak az ebéd volt meleg, a többi hideg csomag volt.

Egy rövid, néhány hetes helyismeret megszerzése után a váj-végre osztottak be három műszakba földalatti villanszerelőnek. (Mühl József, Kapos János, Nyulas József munkatársakkal.)

Talán egy fél év múlva egy délelőtti üzemzavarnál kiderült, hogy korábban az aknamélyítő vállalatnál megismertem a mélyítésre használt aknaszállítógépeket, és a javításukkal is foglalkoznom kellett. A következő héten áthelyeztek Magyar Ferdinánd csoportjába, ugyanis bővíteni kellett a csoportot. Mert már készült a 6/16-os vakakna. 1970. 10.1. -től ennek a csoportnak voltam a vezetője, majd 1979 09.01.-től a részleg helyettes vezetője, majd 1980-tól a vezetője 1990 december 31-ig.

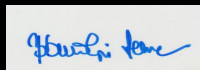
A Villamos Energia Ipari Technikumban érettségiztem, majd a PTE PMMF karán diplomáztam.

A pályám során több kitüntetést kaptam (Kiváló Dolgozó, Bányász Szolgálati Érdemérem Gyémánt Fokozata, és Műszaki Tanácsos). A mellékelt fénykép az üzemi igazolványom másolata.

Szívesen gondolok vissza az itt eltöltött esztendőkre, az egykori munkatársakra. Szerettem itt dolgozni, rendkívül jó volt a kollektíva, az üzemi légkör, a feltételek.

Egy markáns, széles látókörű műszaki vezetés mellett kellett nap mint nap bizonyítani a rátermettségünket, a szakmai tudásunkat, egy teljesítmény orientált, az akkori Európai műszaki színvonal csúcsának megfelelő körülmények között.

Jószerecsét:

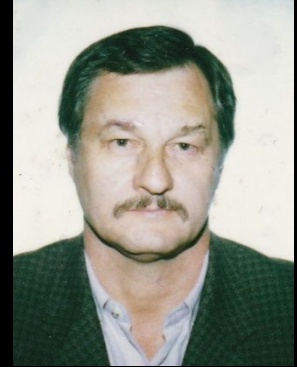

Bánvölgyi Ferenc

2014. 05.30.

Szakmai Önéletrajz

Név: Borbély Attila
szül. hely, dátum: Miskolc, 1947.10.16

Végzettségek:

Zalka Máté Gépipari Technikum Miskolc, 1966
Nehézipari Műszaki Egyetem, bányagépész szak, Miskolc 1971

Munkahelyek, beosztások:

Borsodi Szénbányák, Lyukóbánya - beosztott mérnök	1971-72
Mecseki Ércbányászati Vállalat, II-es Bányaüzem	
-fa. aknaszállítási művezető	1973-76
-gépészeti vezető helyettes	1977-80
-gépészeti vezető	1981-85
Mecseki Ércbányászati Vállalat, V-ös Bányaüzem	
-gépészeti vezető	1986-91
Mecsekurán Kft, Bányai igazgatóság	

-gépészeti szakszolgálat vezető
Mecsekérc Rt
-gépészeti főművezető

1992-97

1998-2000

A munkám legfontosabb része minden beosztásban a bányászati tevékenység gépészeti hátterének zavartalan biztosítása, az üzem gépészeti berendezéseinek üzemeltetése, karbantartása. További feladatot jelentett az új V-ös üzem beruházási munkáinak ellenőrzése, a külszíni és földalatti létesítmények átvétele, a termelés beindításában való részvétel. Fontos része volt munkámnak a műszaki fejlesztési tevékenység, több elfogadott újítási javaslatot készítettem illetve készítettünk munkatársaimmal. Aktív tagja voltam az üzemi bányamentő csapatnak. Említést érdemel néhány gépészeti berendezés szerelése, üzembe helyezése melynek részese voltam.

- II-es üzemi személyszállító lanovka pálya a 0/6-os akna és a 16/25-ös akna között,
- V-ös üzemi szállítóakna, amelyen Közép-Európában elsőként valósult meg a kéthathatású szállítás 1000 méter mélységből Koepe tárcsás géppel,
- 2KV feltöréshajtó berendezéssel (1,8 m átmérővel) fúrás a 13/21-es akna szintjei között.

1997 szeptemberétől a bányabezárási munkák során feladatom a bányabeli gépek külszínre hozása és a függőleges aknák be tömedékelése volt.

Részt vettem a gépész szakmai egyesület (GTE)

vállalati szervezetének munkájában.

Munkámat az évek során több szolgálati érdeméremmel és vállalati kitüntetéssel jutalmazták.

Hogyan jöttem Pécsre? A Miskolci Bányászban kézilabdáztam, azonos osztályban a Pécsi Ércbányással így jól ismertük egymást a játékosokkal.

Amikor 1972-ben feljutott az NB I.-be a pécsi csapat akkor igazoltam át, de jelezték, hogy mérnökként is számítanak rám a MÉV-nél. Így kerültem a II-es üzembe aknaszállítási művezetőnek, ahol a délelőtti műszakokat ledolgozva – az edzőtáborok és mérkőzések napjait kivéve- csak a délutáni edzésekre jártam. Ennek köszönhetően nyertem a PMSC „jó dolgozó – jó sportoló” verseny első díját 1973-ban. Igaz a főnököm megjegyezte „ne bízd el magad, azért nyertél mert csak te jársz dolgozni a sportolók közül!” Ez az állapot 1976-ig tartott. Az II-es üzem gépészetén jó szakmai vezetők és tapasztalt, gyakorlott szakmunkások közé kerültem, akik sokat segítettek a beilleszkedésben.

Első „szakmai” munkám a MÉV II. BÁNYAÜZEM felirat megszerkesztése volt rajzasztalon, majd ez lemezből kivágva a bezárásig volt a porta homlokzatára felszerelve.

Az első fegyelmimet is megkaptam, mert egy hétvégi berendelésen a munkaidő lejárt előtt hazaengedtem a dolgozókat, miután az előre megbeszélte munkát elvégeztük.

Az aknaszállításhoz 3 akna (0/6, 6/16, 16/25), lanovka pálya, lejtős pályák (sikló, ereszke) és az ehhez szükséges karbantartó, szállító gépész személyzet tartozott hozzám. Ezen a területen is sok érdekes feladat várt rám, amelyet meg kellett ismernem, tanulnom: szállítópályák drótköteleinek végtelenítése (fonása), amelyet két ember ismert igazán: Riskó József és Sweitzer László a szállítógépek dongázása és a kötélcsere, amelyet Káldi Lajos közreműködésével úgy sikerült megoldani, hogy szombat reggel kezdve – hétfő reggelre biztosítva volt a normál üzemmenet, kezdődhetett a termelés meg tudtuk oldani a biztonsági tényező emelésével (kötél átmérő növelése), hogy kasfogó készülék nélkül is üzemeltethető legyen a 6/16-os aknaszállítás (ez a készülék az előírt ellenőrzéseken nem működött biztonságosan) .

Számtalan újítást készítettünk és valósítottunk meg, amely növelte a biztonságot és könnyítette az itt dolgozók munkáját.

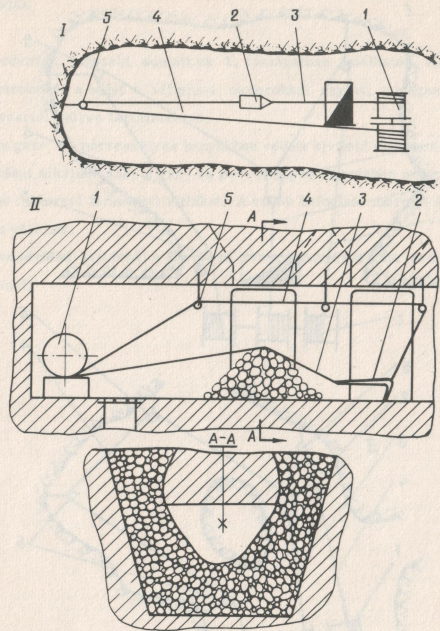
1975 júniusától 1976 január közepéig átkerültem a IV-es bányüzembe azzal az indokkal, hogy ismerjem meg az ott működő aknaszállítást, mivel az új V-ös üzemben is hasonló feladatok várnak majd rám. Nagyon jó közegbe kerültem, szerettem ott dolgozni, így váratlanul ért amikor előzetes értesítés nélkül „vittek” vissza január közepén a II-es üzembe mert a helyemre kerülő művezető nem vált be. Az üzem vezetője (id. Lábán János) 100.- forint fizetésemelést is adott (alapbér 3100.-forint lett ezzel), hogy jobb kedvre derítsen. Az viszont nagyon jólesett – amit utólag tudtam meg – hogy a műszaki kollégák kérték, hogy engem hozzanak

vissza.

1980 év végéig művezető, majd gépészeti vezető helyettes beosztásban dolgoztam. 1981.01.01-től elődöm (Gyimesi Ernő) nyugdíjazása után neveztek ki gépészeti vezetőnek. Így a munkám már a teljes gépészeti területre (külszíni műhely, körlet lakatos munkák, rakodógép karbantartás, aknaszállítás, villamos munkák) terjedt ki, kb. 130 fő tartozott a részleghez. A kinevezéssel együtt kaptam egy üzemi telefont is, mellyel közvetlenül lehetett kapcsolatot teremteni a bányában dolgozó szakembereinkkel. Sajnos volt egy szakvezető, aki előszeretettel hívogatott az éjjeli órákban is ha valamelyik szinten üzemzavar, víz- vagy levegőhiány volt. Ez akkor nem esett nagyon jól, mivel a problémát a helyszínen lehetett elintézni, én csak közvetíteni tudtam a probléma megoldásában.

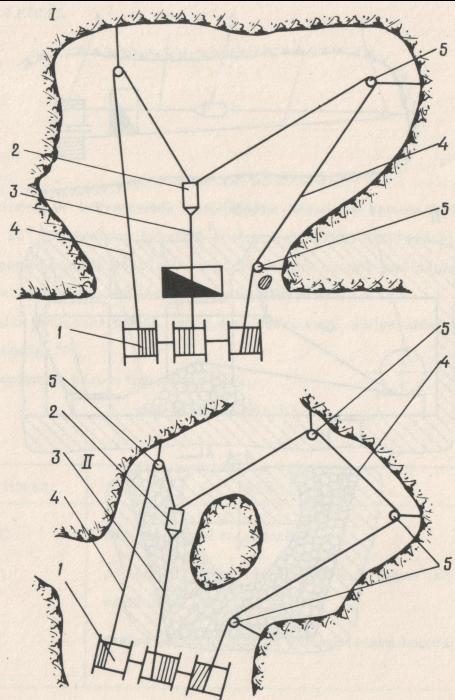
Az üzem a hagyományos művelési technológiát (vágathajtás – feltörés – fejtés) alkalmazta és az ezekhez tartozó gépi berendezéseket kellett javítani, karbantartani. Ezen a területen is volt azért fejlődés, a növekvő teljesítmények elérésére és a műszaki fejlesztés eredményeként kerültek új berendezések az üzembe.

Néhányat érdemes megemlíteni:
Saraboló vitlák (kotró vitlák)

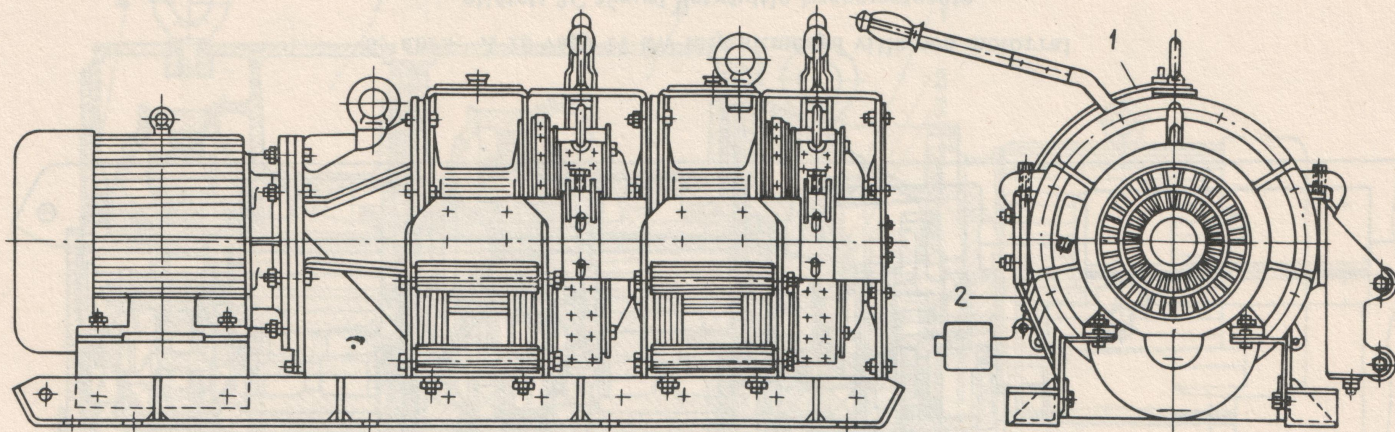
1. ábra: A kétdobos kotróvítlák munkasémái:

- I - kotrás a vágjégen vágathajtásnál;
 II - kotrás ujjszerűen elhelyezkedő vágatokból feltöltődő gyűjtővágatban;
 1 - vitla; 2 - kotróláda; 3 - munkavégző kötéll; 4 - üresjáratú kötéll;
 5 - kötéllkorongok

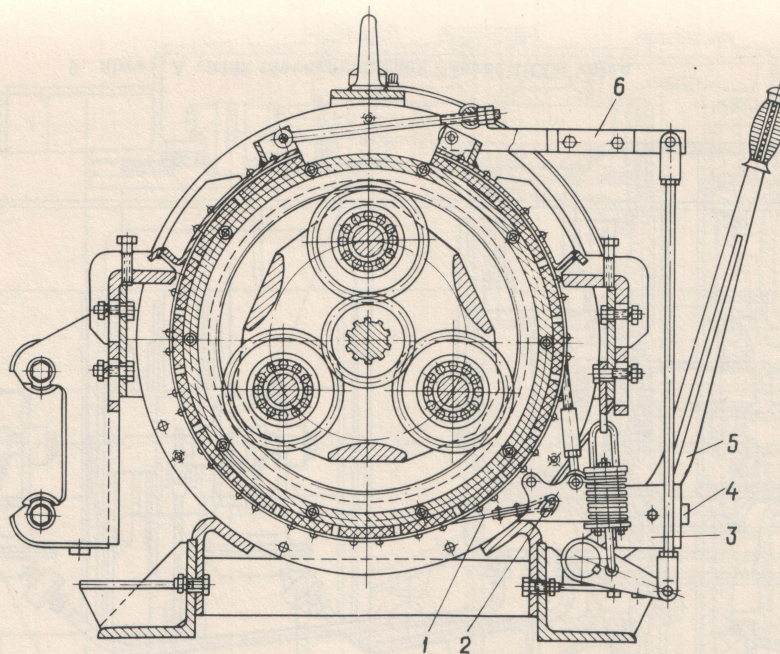
2. ábra: A háromdobos vítlák munkasémái:

- I - kotrás kamrában;
 II - kotrás pillér megkerülésével;
 1 - vitla; 2 - kotróláda; 3 - munkavégző kötéll; 4 - üresjáratú kötéll;
 5 - kötéllkorongok

4. ábra: A 2C típusú, 30, 55 vagy 100 kW teljesítményű
villamos motorral ellátott kotróvitlák oldalnézete;

1 - felső burkolat; 2 - alsó burkolat

8. ábra: A 100 kW teljesítményű villamos motorral felszerelt
2C típusú kotróvitla keresztmetszete

Fejtésben: - 14kW-os szkréper helyett 30kW-os alkalmazása, de néhány helyen 55kW, sőt 100kW-os is. PR-27-es fúrókalapácsok alkalmazása, ehhez központi

olajozók készítése, mellyel több egységet lehetett kiszolgálni, PKE-60 előtolók üzembe helyezés a fúrási munkák könnyítésére, nagy áteresztő képességű garatok felszerelése

Vágaton: - SZBKNSZ fúrókocsi mellett Mini Rondó fúrókocsik üzembe állítása -PPN-1SZ rakodógépek alkalmazása torkkrét + szegecs biztosításhoz Mixokret M500 és Putzmeister torkkrét gépek használata, hidraulikus emelőkocsi üzembe helyezése, fúrási berendezések GP-1, MHF 200 .

A Putzmeister géphez kapcsolódik egy személyes élmény. A „kedves” kollégáim a Trabantom hűtőrácsára ragasztották a Putzmeister feliratot, amivel kb. 2-3 napig jártam (a városban is) mire észrevettem. Meg kell említeni a munkán kívül a brigád estéket, kirándulásokat, a színházi előadásokat, a részleg- és üzemi családi estéket. Emlékezetes amikor egy külszíni brigádbuli után a Cserkúti Csárdától az uránvárosi buszvégállomásig énekeltünk a buszon is harmonika kísérettel. A harmonikás Orsós József külszíni lakatos volt.

Rendszeresen folytak kispályás labdarúgó bajnokságok az üzemek között. Így a II-es üzem csapatában nekem is szerepelnem kellett - némi főmérnöki unszolásra - a sportolói múltamra való tekintettel.

Meg kell említeni a GTE és OMBKE szervezésében évente tartott rendezvényeket, továbbképzéseket. A gépészeti 3 napos fejtágításokon a MÉV összes üzemének gépész- és villamos vezető munkatársai vettek részt Orfűn illetve Magyarhertelenden. Ezeken megismertük egymást, barátságok szövődtek,

előadásokon számoltunk be a saját üzemeinkben történt gépbeszerzésekről és fejlesztési eredményekről. A gépészeti vezetők ezenkívül részt vettek még a bányász műszaki vezetőkkel 3 napos továbbképzéseken is Harkányban. Itt az előadások hallgatása mellett kellemes fürdőzésre is volt lehetőség.

1982-től már az új V-ös üzemi beruházás kivitelezési munkáit is figyelemmel kellett kísérni, részt venni megbeszéléseken, észrevételeinket közölni a kivitelezőkkel. Már dolgoztak a II-es üzemi csapatok a föld alatt, őket ki kellett szolgálni a II-es üzemből.

A külszíni műhely teljes gépparkjának összeállítását már mi végeztük figyelembe véve a várható feladatokat.

1986-ban költöztünk át az új üzembe, nagyon szép, tágas, jól felszerelt műhelycsarnokot, kényelmes irodákat kaptunk. Az új 40 méter magas beton aknatoronyban 2 darab torony elrendezésű Koepe-tárcsás szállítóberendezés működött. Ez hatalmas méreteivel és teljesítménymutatóival még ismeretlen volt számunkra. A két darab négyköteles Koepe-tárcsás (két alsóköteles) gép, négydobogós, 8 csillós szállítókas, a 7,5m-es aknaátmérő, a 16m/s-os kassebesség és az 1000m-es aknamélység jelentős változás volt az eddigi gyakorlatunkhoz képest. Közép-Európában is egyedülállóan, kéthatású szállítási rendszer volt kialakítva, egyik szállítógép teherszállításra táró és 13. szint közé, a másik szállítógép személy és anyagszállításra a külszín és a 13. szint közé. Ez nagyon pontos kötélbeállítást követelt (mivel a szállítókötelek 1000m hosszban jelentősen

nyúlnak a használat során). A munkák gyorsabb végrehajtásához Káldi Lajos hidraulikus emelőszerkezetet tervezett. Alkalmasságunkat rövid időn belül be kellett bizonyítani, mert az egyik szállítókas a szintérzékelők hibája miatt felszaladt a szakítógerendáig és ezt a kast ki is kellett cserélnünk (szerencsére volt már tartalék kas).

Megemlíteném azt a félelmetes, de egyben izgalmas élményt, amit a kastetőről végzett aknavizsga jelentett. De itt kell meg dicsérni azokat az aknalakatos, aknavájár dolgozókat, akik az aknában a szükséges karbantartási munkákat (csőcsere, vízgyűrű takarítás, tartók cseréje) végezték a kastetőről.

Csak futólag szeretnék utalni arra a modern villamos hajtásszabályzásról, melyhez speciális tudású szakembereket kellett felvennünk.

Az új üzemben tovább bővültek a feladataink az alábbi fontosabb berendezések üzemeltetésével: KLC-112 vágathűtő berendezés, lanovka pálya 4/13 akna és V-ös szállítóakna között , DBH-700 fúróberendezés, 2KV feltöréshajtó berendezés, KPV padozat . 4/13 akna és V-ös szállítóakna rakodói , 13/21 és 13/22 centrális akna gépházai és rakodói .

A megnövekedett feladatokhoz több műszaki kollégát és fizikai állományú szakmunkást vettünk fel így kb. 230 fő volt a gépészet összlétszáma.

Érdekes feladat volt az, amikor az üzem vezetője megkért arra, hogy a II-es üzemi 2/3-as siklóba építsünk egy vonóköteles személyfelvonó rendszert, amely a dolgozók közlekedését segíti. Kollégámmal (Varga József) elmentünk Mánfára

megnézni a sífelvonót, majd ennek mintájára terveztünk és gyártottunk egy berendezést, amely hosszú ideig működött a beépítési helyén.

Foglalkoztunk a 13. szintről hajtott két darab 300m-es szállítóaknánál folyó munkálatokkal is, bár ezek területén a bánya bezárása miatt termelés nem történt. A 13/21-es akna teljes műszaki készütségben, szállítógéppel felszerelve elkészült, a 13/22-es centrális vakakna szállítógépházának építési munkái elkészültek, a szállítóberendezést már nem szerelték fel.

A 13/21-es akna szintjein feltárási munka is folyt, itt szereltük fel a 2KV feltöréshajtó berendezést, melynek üzembe helyezését szovjet kollégák is segítették. A berendezés a 16 és 18 szintek között kis méretű elő fúró lyuk lefúrása után, fölfelé húzva bővítette ki a végleges 1,2m-es átmérőt.

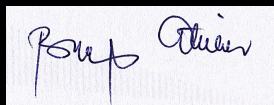
Az aknakarbantartó személyzet és vezetői rövid időn belül elsajátították a szükséges új technológiai előírásokat, így zökkenőmentesen végre tudtuk hajtani az adódó feladatokat (kötélcseré, kascseré, kötélnövelés, függesztő szerkezetek cseréje stb.).

Egy jellemző történetet szeretnék leírni: 1989. évi bányásznapon kb. 17 órára értem haza az üzemi ünnepegről. Szólt az üzemi telefon, hogy a 4/13-as aknába beesett egy csille. Szomszédommal, Bodrog Józseffel, aki már szintén otthon tartózkodott – szállítási körletvezető helyettes volt – visszamentünk az üzembe, ahol még ott találtuk az üzemi vezérkart. Ismertettük a tényeket és engedélyt kérve leszálltunk az aknába a menekülő vitlával és szemrevételeztük a helyzetet. Sajnos a

csille az egymás mellett álló kasok tetejébe fúródott. Kiszálltunk és megtudva, hogy a karbantartó csoport a MÁV étteremben tartja a bulit, oda mentünk. Megbeszélve a teendőket szombat reggel elkezdték az üzemzavar elhárítást és hétfő reggelre be is fejezték, így elindulhatott a termelés. Ilyen megbízható és szorgalmas társasággal jó volt dolgozni.

Sajnos az 1988-as bezárási bejelentés után megkezdődött a létszám leépítése, sok jó szakember távozott el járadékkal vagy végkielégítéssel. A termelés még tartott a Mecsekurán Kft. megalakulásáig, ahol sok műszaki és szakmunkás dolgozóval tovább folytattuk a munkát.

Szeretettel gondolok vissza ezekre az évekre és köszönetet mondok mindazon bányász, gépész, villamos műszaki kollégának, valamint szakmunkásoknak, akik ezen idő alatt a munkámat támogatták.

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is written in a cursive style and appears to read "Papp Attila".

Jó szerencsét!

Pécs, 2014.12.27.

Dr. Tisza István Főmérnök,
Felelős Műszaki Vezető.

1929.08.08.-án születtem Tompán, paraszti családból származom, a szüleim gazdálkodással foglalkoztak. Az általános iskola nyolc osztályát Tompán végeztem kitűnő eredménnyel. A tanárok továbbtanulási javaslatát az Édesapám nem akarta elfogadni, szükség lett volna rám a gazdaságban. A tanárim (a tudtuk nélkül) felhívták a Kiskunhalasi gimnázium igazgatójának a figyelmét a tanulmányi eredményeimre, aminek a következményeként személyesen látogatott meg bennünket az igazgató, és megbeszélte a továbbtanulásomat az Édesapámmal. Felajánlotta, ha sikeres különbözeti vizsgát teszek akkor felvesznek a gimnázium harmadik osztályába.

Édesanyám vallásos volt gyakran ministráltam, az általános iskola tanárai segítségével matematikából és fizikából, a papunk segítségével a latinból sikeres különbözeti vizsga után a Kiskunhalasi gimnázium 3. osztályában folytathattam a tanulmányaimat. A tanulás mellett sportoltam, jól ment a foci. NB3, majd az

NB2-ben is szerepeltünk.

A foci miatt helyeztek át a Soproni gimnáziumba, ott is érettségiztem, kitűnővel.

Az érettségi után felajánlották, a matematika és fizikatudásom alapján az egyetemen a magfizikai kart, melyet örömmel fogadtam.

Az Oleg Kosevoj Szovjetösztöndíjas Előkészítő Iskolába kerültem, korábban németül tanultam, még a cirill betűket sem ismertem, de a tanulással sosem volt problémám.

A kitűnő nyelvvizsga után Moszkvába utaztunk, ott derült ki, hogy a magfizikai kar Leningrádban van, tíz éves és utána Moszkva mellett kellene dolgozni. Nem vállaltam, soknak tartottam a tíz évet, valamint nem szerettem volna idegen országban letelepedni, dolgozni. Egy hónapig Moszkvában győzködtek, aztán mivel már megkezdődtek az oktatások az egyetemen Donyeck-be küldtek a bányamérnöki karra. Mondhatnám büntetésből. Az egyetemen mérnöktanári diplomát is szereztem.

A hazautazásom után a nehézipari minisztérium műszaki osztályára irányítottak. A személyzeti osztályon kértem, hogy a termelésben szeretnék dolgozni. Ott volt

Kocsis József az alumínium ipari tröszt akkori vezérigazgatója, és a segítségével Halimbán egy bányüzemben kezdtem dolgozni.

Közel fél év után hívtak a személyzeti osztályra, közölték, hogy a Szekér Gyula nehézipari miniszterhelyettes utasítására vegyek ki fél év fizetett szabadságot, készüljek fel a felvételi vizsgára és a Soproni egyetemen jelentkezsek. Közöltem velük nem akarok aspiráns lenni, nem vettem ki a szabadságot sem.

Körülbelül egy fél év múlva hajnalban csengettek, a Budapesti személyzeti osztályvezető jött értem, elvitt Sopronba, mondta, hogy sem ő, sem én nem engedhetem meg, hogy távol maradjak.

A felvételi vizsgán a Miskolci, a Soproni egyetem oktatói, valamint a minisztérium képviselői is jelen voltak, a szén földalatti elgázosítása témában ez egyik bizottsági taggal (egy professzorral) szakmai nézeteltérésem támadt. (Az egyetemi éveim alatt az akkori szovjetunióban a legújabb nyugati irodalom is rendelkezésünkre állt.)

Egy sztöchiometriai egyenlet felírását kérte, (a sztöchiometria a kémiának az a része, amely a kémiai reakciók során tapasztalható tömeg- és térfogatviszonyok törvényszerűségeivel foglalkozik) a képlet felírása után kérte, hogy oldjam meg a

feladatot is. A Soproni egyetem akkori Kossuth díjas rektora Zámbó János közbeszólt, ha az egyenletet helyesen írta fel akkor nyilvánvaló, hogy meg is tudja oldani.

Az eredményhirdetés délután volt ahol közölték, hogy felvettek aspiránsnak Moszkvába.

A disszertációm témája az új Halimba3-as bánya műszaki tervének kidolgozása volt a bánya teljes vertikumában a gépesítésre koncentrálva. A korábbi bauxit bányák föld felszínhez közeli kis kiterjedésű üzemek voltak, az új bánya az elképzelések szerint egy nagy kapacitású üzemnek készült.

Az aspirantúra vége előtt megvédtem a műszaki tudományok kandidátusa címet. A védelem után kineveztek az Alumíniumipari Tervező Vállalat igazgatójának. Akkor az volt a kérésem, hogy a Halimba3-as bányát szeretném elindítani, és utána foglalnám el az állást. Lementem Halimbára, és elkezdtem a munkát.

Az egyik nap telefonált Lévárdi Ferenc nehézipari miniszter, hogy Balatonfüreden van, beszélni akar velem, küldi a kocsit. Mikor odaértünk a bemutatkozás után megismerkedtem a jelen levő Sziklai Józseffel az uránbánya akkori igazgatójával, és Bimbó Józseffel.

A miniszter közölte, hogy áthelyez az uránbányához, kértem, hogy szeretném a Halimba3-as bányát beüzemelni, hiszen a Szekér Gyula miniszterhelyettes utasítására ez volt a disszertációm témája.

A miniszter, egy gépíró segítségével ott azonnal megíratta az áthelyezésemet népgazdasági érdekből az uránbányához műszaki osztályvezetői beosztással. Tiltakoztam kézzel lábbal, de hiába.

A bauxit bányában az eljövetelem után megvalósították a disszertációmban leírtakat, és a korábbi teljesítményeket megháromszorozták.

1962 november 1-jén vettem át az ércbányánál az osztály vezetését, a volt osztályvezetőt áthelyezték a pártbizottságra, a helyettese meg azonnal elment betegállományba. A minisztériumból kérték a beszámolót a műszaki terv végrehajtásáról, illetve kérték a következő ciklusra az új terv benyújtását. Kiderült, hogy nem is volt műszaki terv, sem pénzügyi melléklet a felhasználásról, nekifogtam az új terv elkészítésének, valamint megkaptam feladatul a benyújtott (felhalmozódott) újítások elbírálását (ez korábban az igazgató hatáskörébe tartozott.)

Állandó tervteljesítési problémákkal küszködött a vállalat. Sorra jártam ellenőrizni

a bányauzemeket, siralmas volt az állapot, az üzemvezetők, a főmérnökök a főbányamesterek az íróasztal mellől akarták a művelési terveket teljesíteni, nagy rendetlenség volt a bányákban, alapvető műszaki hibákat találtam, aláfejtett főszállítóvágatokat, aláfejtett védőpilléreket, ahol találtak ércet azt kirabolták. Nem volt feltárt ércvagyon, valamint előkészített munkahely. Megállapítottam, hogy így nem lehet tervet teljesíteni, nem lehet biztonságosan bányát művelni.

A II-es üzemi bányabeli ellenőrzésem során életveszélyes munkahelyeket is találtam, kiadtam a szükséges utasításokat, másnap visszaellenőriztem, kiderült, hogy nem történt változás, ezért közöltem a körletvezetővel, hogy nem tartok igényt a további munkájára, és kiküldtem a bányából. Később kiderült, hogy a vállalati pártbizottság tagja volt, és a párttitkár felelősségre akart vonni, hogy a megkérdezésük nélkül váltottam le a körletvezetőt. Nem féltem, dacára annak, hogy az uránbányában új lehetőségeket láttam, ez egy új, alakulófélben levő bányászati iparág volt, végül is engem kényszerből helyeztek ide.

Közben az Igazgató összevonta a műszaki és termelési osztályokat, és engem nevezett ki főosztályvezetőnek.

Egy nagyon jó képességű szakember volt a geológia vezetője a központban, (dr. Virág Károly) vele készítettük el a feltárási és előkészítési terveket, szinte éjjel

nappal dolgoztunk. Kiszámítottuk, megállapítottuk, a szerződésben vállalt kötelezettségeit csak úgy tudja biztonságosan teljesíteni a vállalat, ha rendelkezésre áll feltárt ércvagyon három évre előre, valamint fejtésre előkészített ércvagyon hat hónapra.

Abban az időben az I-es üzem ércvagyona kimerülőfélben volt, a termelés 20 %-a jött innen, a III-as üzem még nem futott fel, a termelés 30%-át adta, a maradék 50% jutott a II-es üzemre.

Javasoltam a vállalat igazgatójának, ha áthelyez a II-es bányüzembe főmérnöknek ott többet tudnék tenni a terv teljesítése érdekében.

1964-ben kinevezett a II-es bányüzem főmérnökének. Nehéz, de sikerekben gazdag évek következtek a szakmai pályám során. A következő időszakot két nézőpontból szeretném megvilágítani.

Egészség és munkavédelem: az uránbánya köztudottan veszélyes munkahely, a szén és egyéb bányákhoz képest a jövedelem közel 50 %-kal volt magasabb. Ennek következtében az ország minden területéről jöttek emberek. Az üzem létszáma 1500 fő körül volt. A vājvégen dolgozók teljesítmény bérben dolgoztak, az ellenőrzéseim során gyakran talákoztam hiányossággal, nem használták az egyéni

védőfelszereléseket, kikapcsolták a munkahelyi szellőztető berendezéseket, nem használták a kőzet locsolására, a keletkező por megkötésére rendszeresített eszközöket.

Találni kellett valami ösztönzést. Az akkori vállalatnál bértömeg gazdálkodás volt, ez azt jelentette a pénz megvált címkézve, a megtermelt érc fejében kapott az üzem egy bizonyos összeget amit csak munkabéreként lehetett használni, egy másik összeget amit anyagfelhasználásra lehetett fordítani. A bérkeretet nem lehetett túllépni.

Bevezettem, hogy a bér 20%-át prémiumként lehet kifizetni, a prémium nem jár csak adható, viszont el is lehet vonni, és ezt a jogot csak a főmérnök gyakorolhatja. (A részlegvezetők javaslattételi joggal rendelkeztek a másik részleg felé, de a saját munkatársaiknál ők is alkalmazhatták mint fegyelmező eszközt.)

Az ellenőrzések során megállapított hiányosságok miatt elvont prémiumot természetesen a jól és biztonságosan dolgozók részére kiosztottam. Ez az eszköz megtette a nevelő hatását.

Az ABBSZ sugárvédelmi fejezetében előírt radonkoncentráció csökkentése érdekében javítani kellett a bányaszellőztetés minőségén, továbbá elrendeltem,

hogy a munkahely szintre történő lyukasztása esetén a termelési körlet vezetője köteles volt a lyukasztás előtt a szellőztetési mérnökkel egyeztetni.

A megengedett radontermék koncentráció leadott energiában 6 emán volt, ezt az 1986/3 OBF szabályzatban módosították $1,3 \times 10^5 \text{MeV/l-re}$ (átszámítás más mértékegységre $1 \text{WL} = 1 \text{ emán} = 1,3 \times 10^5 \text{MeV/l} = 3700 \text{ Bq/m}^3 \text{ Rn_EEC}$).

A vállalat egészségügyi szolgálatának keretein belül (dr. Tóth Árpád vezetésével) működő egészségtest számláló adatai alapján előfordult hiányosságokat szigorúan kivizsgáltattam, sajnos előfordult olyan eset is, hogy az egyik csapaton dolgozó csillás a megengedettnél nagyobb dózist kapott radonból. A vizsgálatnál kiderült, vasárnap éjszakai mulatozás fáradalmainak pihenése céljából egy felhagyott és nem szellőztetett fejtésben lefeküdt pihenni.

Volt arra is példa, hogy fúrás közben meghibásodott a víz öblítő, a javítása helyet lefúrták szárazon a robbantólyukat. Ezeket a ritkán, de mégis előforduló eseteknek az ismertetését elrendeltem a kötelező kéthetenként ismétlődő munkavédelmi oktatásokon.

Rendszeresen felülvizsgáltam az éves kötelező szűrővizsgálatok eredményét, betegségek alakulását, ha kirívó megbetegedéseket tapasztaltam, megtettem a szükséges intézkedéseket.

Az egyik ilyen eset volt, mikor az öltözőszekrényes fürdő-öltözőt átalakítottuk vállfás rendszerre (a fekete öltözői szekrényekben nem száradt meg másnapra a munkaruha, ezért kialakítottuk a szárító helységet ahova az egyéni azonosítóval ellátott fogast a munkaruhával együtt szükség szerint be lehetett vinni.) Kiderült, hogy a fogas úgy volt kialakítva, hogy a gumicsizmát talpal felfele lehetett a vállfára felakasztani, nem tudott kiszáradni és ebből kifolyólag megszorodott a gombás lábfertőzések száma. Gyors segítségként egy bőrgyógyász segítségével vásároltunk megfelelő hintőport és a munkaszüneti napokon a csizmákat sűrített levegős porszórával kezeltük, valamint intézkedtem a gumicsizmák tárolásának megváltoztatásáról.

A fúrás közben kialakuló vibrációs ártalmak csökkentése érdekében a fúrógépeket felszereltük rezgéscsillapító fogantyúval, fúrás közben a rezgéscsillapító munkavédelmi kesztyű használatát bevezettük.

A zajártalom csökkentése érdekében a BILSOM vatta használatát, valamint a fúrás közben a zajvédő fültok használatát kötelezővé tettük, a fúrógépeket elláttuk hangtompító berendezéssel.

A hat órás műszak bevezetésével megteremtettük annak a lehetőségét, hogy a

munkahely a robbantás után biztonságosan ki szellőzzön. (A következő műszak kezdése között volt két óra szünet.) Megtiltottuk a műszak közbeni robbantásokat.

A termelés szempontjából: az ércvagyon feltárása és a termelésre előkészítendő munkahelyek kialakítása volt a legfontosabb.

A bányában az ércesedés lencsés szerkezetű volt ennek a kitermelése kezdetben, kamrafejtésekből történt. (Az alapvágatról függőlegesen kihajtott feltörés segítségével közelítettük meg a műre való ércet, a feltörés fejben kialakítottunk egy úgynevezett kamrát és robbantással egy-másfél méteres fogásmélységgel, minden fúrás és robbantás között dozimetriai méréssel {egy gamma sugár detektorral a geofizikai csoporthoz tartozó operátorok közreműködésével} ellenőrzött és megfelelő minőségnek talált robbantólyukak robbanószerrel történő töltése és robbantásával történt.)

A munkahely robbantás utáni kiszellőzése, valamint a szükséges biztosítások elvégzése után a következő műszak a feltörés szállítóosztályába (döntőjébe) egy úgynevezett (14 - 100kW-os 0,4 kV-os asszinkron motorral felszerelt szovjet gyártmányú szkréperrel) saraboló vitlával a lerobbantott kőzetet bevonszolta. A döntőosztály aljára szerelt sűrített levegős hengerrel vezérelt töltőgarat segítségével csillébe töltötte a termelvényt. A csillét ellátták a munkahely azonosítójával és a

szállítás dolgozói akkumulátoros bányamozdonyokkal a főszállító vágatokba, illetve innen felső vezetékes villamos mozdonyokkal az aknához szállították.

Később az úgynevezett pásztafejtésre tértünk át, valamint a vastag érclencsékben a talpszedést alkalmaztuk. Bevezettük a főtészegecses biztosítást.

Vágathajtásnál bevezettük a kontúr robbantást (a szelvény kontúrjára fúrt fúrólukákba nem került robbantóanyag), a főtészegecs biztosítást lőtt beton fedéssel (torkkrét).

Kezdetben a robbantólukák fúrása száraz fúrással történt, a szovjet gyártmányú PR-23-as (23 kg-os ütve forgatva fúró sűrített levegővel működtetett kalapács) elterjesztésével vált lehetővé vállalati szinten a vizes fúrás bevezetése, és kötelezővé tétele.

A keményfémlapkás fúrókorona 40 mm átmérőjű volt a fúrószár 25,4 mm laptávolságú hatszögszelvény, hosszirányban középen vízvezetésre szolgáló furattal. A finn KOMETA fúrószárak rendelkeztek a legjobb minőséggel.

A bányászatban a kamrafejtés, és a hozzákapcsolódó feltöréshajtás számomra ismeretlen volt, az üzem egyik legjobb feltöréshajtó csapatvezetőjének segítségével

ismerkedtem meg a technológiával, (Novák bácsi) egy egész műszakot a csapatán töltöttem. Ennek alapján döntöttem el, hogy a feltöréshajtó csapatok csak egy műszakban dolgozhatnak. Gyakran előfordult, hogy a robbantás után a nem megfelelően elkészített padolás miatt a biztosítás kihullott, vagy a legrosszabb esetben egy nagyobb omlás is bekövetkezhetett ami veszélyeztette az egész feltörést, a váltó műszak miatt egymással állandóan vitában álltak, hogy ki hibázott. Az állandó egy műszakos feltöréshajtóknál ezután nagyságrenddel javult a munka és technológiai fegyelem. A biztosító és egyéb anyagok felszállításának a megkönnyítésére bevezettük a sűrített levegős vitla telepítését.

Az új technológiák bevezetésének hatására javult a teljesítmény. A technológiai fegyelem javítása érdekében szakosítást végeztünk, létrehoztuk a szintes vágathajtó, a feltöréshajtó és a fejtési csapatokat. (Ennek hatására csökkent a halálos és csonkolásos balesetek száma.)

A vajúri munka megkönnyítése valamint a biztonságos munkavégzés céljából a korábban kézzel tartott fúrókalapácsok alátámasztására bevezettük a fúrotámok használatát, kezdetben egy állítható magasságú állvány, később pneumatikus, majd pneumatikus kötédugattyús rezgéscsillapítóval felszerelt eszközöket használtunk. Ezek segítségével már megközelítettük az 50cm/perc-es robbantási lyuk fúrési teljesítményt.

A vállalatnál egy újítás nyomán a fojtás nélküli robbantás bevezetése miatt 65-70%-os volt a hatásfok (a fogásmélység csökkent) a gyutacsnak a töltés elejéről a lyuk alsó töltetébe helyezésével a hatásfok elérte a 90%-ot (tulajdonképpen magát a robbanó anyagot használtuk fojtásnak).

A robbantáshoz használt gyújtó szerkezetek (elektromos gyutacsok) késleltetése öt fokozatú volt ez nem felelt meg a céljainknak a KISKUT segítségével kialakítottuk és bevezettük a tíz fokozatú késleltetést.

Bevezettük a csapatokon a zárható szerszámos láda használatát, kialakítottuk körletszinten a bányabeli raktárakat, megteremtettük a kéziszerszámok, fúrószárok, fúrógépek, világítási vezetékek, vételezésének lehetőségét.

A súlypont eltolódás miatt megnövekedett közlekedési idő és fáradtság csökkentése érdekében kialakítottuk a II-es üzemben a vállalatnál az első függőszékes személyszállító berendezést a 6. és a 13. szint között. Ez egy háromszáz méteres szintkülönbség áthidalását tette lehetővé, a végtelen köteles szállítóberendezés hossza közel két kilométer volt. Az utazási sebessége 1,5 m/sec -volt.

A javaslatomra a 6/16-os vakakna 6. szintje tele oldali új vágat kihajtásával kiváltottuk a folyamatos problémát okozó, balesetveszélyes láncpályát.

Az ötös üzem:

A II-es üzemi ércvagyon fogytával megkezdődött a felkészülés az új üzem birtokbavételére. Az első munkatársak már az 1970-es évek közepétől átköltöztek, kialakítottuk a négyes légaknánál az ideiglenes öltöző-fürdőt, meg a szaunát. A kezdeti időben az első ötös üzemi munkahelyek megközelítése innen volt lehetséges.

Az új üzem nagyobb, mélyebb, modernebb volt.

A szállítóakna a napszinti sin koronától a 13-szinti sin koronáig 1010 m volt. A szállítógép toronyban volt két darab koope tárcsás szállítógép 2,2MW-os motorral. Az aknarakodói kaskiszolgáló berendezések MECHMAN MINI 265 PLC-vel (mikroszámítógéppel) működtetett berendezések voltak.

A negyedik szinten helyeztük üzembe a 4/13-as vakaknát, (296 m) ez egy 500 kW-os motorral hajtott dobos szállítóberendezés volt. A köztes szintekről a termelvényt a 13. szintre vitte, innen a szállítóaknán a tárószintre került az érc és a meddő is.

A 13-szintről nyílt a 13/21-es vakakna egy 500 kW-os motorral működtetett dobos szállítógép 284 méter mély aknával.

A szállítógépház mellé volt tervezve egy nagy teljesítményű bányahűtő telep. A 22

szinten a közethőmérséklet már elérte az 50 C°-ot

A hűtő berendezés első tagját a gyártó leszállította, de a bezárás miatt már nem került befejezésre a hűtőrendszer.

A negyedik és a tizenharmadik szint között a vágathajtásoknál már a levegő hőmérséklete meghaladta a 26eff°-ot ezért munkahelyi hűtőberendezéseket kellett üzemeltetni.

Elkészült a 13/22-es centrális akna mélyítése, ide kettő darab 500 kW-os motorral hajtott dobos szállítógép volt tervezve. Az akna talppontja az adriai tengerszinthez viszonyítva -1030m mélyen volt, az ötös szállítóakna napszintjétől ez a talppont 1355,5 m, ez volt a legmélyebb pont az egész uránbánya történetében. A beruházás során az egyik gép kötél nélkül már forgott, a bányabezárás miatt ez az akna már nem lett üzembe helyezve.

A vállalat a Szovjetuniótól vásárolt egy 2KV2 típusú nagy átmérőjű fúróberendezést, de a mérete miatt nem fért be a szállítóaknába. Az egész berendezést át kellett alakítani, hogy szállítható legyen a bányában. Az átalakítás elvégzése után a 13 és a 15 szint között egy légfeltörés sikeres fúrásánál debütált (ez egy 60 m-es 1,5 m átmérőjű körkeresztmetszetű függőleges járat volt.)

A 13 szinten a 4/13-as akna rakodóját és a szállítóakna 13 sz-i rakodóját egy függőszékes személy szállítására alkalmas berendezéssel kötöttük össze.

Az ötös üzemi aknaszállító berendezések bonyolultsága miatt létre kellett hozni az üzemeltetésükre szakosodott villamosmérnökökből álló csoportot. (Öt darab egyenáramú analóg fordulatszám, alárendelt áram szabályzóval épített négynegyedes tirisztoros hajtás miatt.) Az aknaszállító gépházakban a beépített összteljesítmény meghaladta a 7 MVA-t.

Az ötös üzem területén nagyon sok beruházási munkát vállaltunk, a teljesség igénye nélkül a 13 szinten a hűtőtelep térkiképzését, a lanovka szerelését, a buszmegálló világítás szerelését, a centrális vakakna szállítógépeinek villanszerelési és üzembe helyezési munkáit, de a hőerőműben a 4-es blokk felújítása utáni villamos berendezések üzembe helyezését. (Itt egy kb. 30 fős csoport dolgozott több mint egy évig).

1987-ben a II-es üzemet végleg bezártuk.

Az árakról:

A szovjet állam a mindenkori világpiaci ár + 25%-os feláron vásárolta meg az uránt. Ezen kívül mélyen a világpiaci ár alatt biztosította a faanyagot, a dúsításhoz szükséges vegyi anyagot, saraboló vitlákat, bányamozdonyokat, szellőztető

gépeket, rakodó gépeket, fúrókalapácsokat, csöveket, fúrókoronákat, KRPSZN (polikloroprén, éghetetlen) réz bányakábeleket, az aknamélyítéshez szükséges gépeket.

A pályám során a Vezérigazgató többször felajánlotta a műszaki vezérigazgatói beosztást, de én a termeléshez közel éreztem igazán jól magam.

Az üzemi összetartozás fokozása érdekében évenként két alkalommal (tavasz, ősz) családok részvételével külön telt házas színház látogatást szerveztünk, nem beszélve a részlegek által rendezett rendszeres családi összejövetelekről. Ezek alakították ki az úgynevezett „bakonyai szívet”, a vállalati szinten is irigyelt szoros összetartozást.

1990 december 31-én a munkatársaim nagy részével elköszöntünk az ötös bányauzemtől, 1991 január 1-jén nyugdíjba vonultam. (A fizetésem 26%-ával 42 évi munkaviszony után.)

Az utolsó szó jogán:

Talán 1970-ben figyeltem fel az atomerőművi hulladékok biztonságos elhelyezésének problémájára. A hozzáférhető nyugati és keleti irodalom áttekintése

után elkezdett foglalkoztatni a téma.

Mindenki tudja, a föld lakóinak az élethez szüksége van energiára, bármiből nyerünk energiát az szennyezi a környezetünket. A paksi erőmű bővítése, vagy lebontása után is keletkezik hulladék amivel kell valamit kezdeni, nem is beszélve a kiégett fűtőanyag kazettákról.

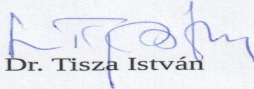
Az emlékeim szerint az ötös üzemben az 1980-as évek végén a szállítóakna 13 szinti telerendezőből nyugati irányba indított vágat végén már megtaláltuk a Bodai aleurolit (agyagkő) keleti szárnyát. Ez az anyag kiváló lett volna a kis, a közepes, és a nagy aktivitású atomerőművi hulladékok tárolására.

Ha összeszámolná valaki, hogy mennyi érték veszett kárba az uránbánya bezárásánál, a még nem amortizálódott berendezések beruházási költségeit, a bezárás költségeit, az előnyugdíjazás, a rokkantosítás, a munka nélküli járulékok költségeit, a rekultiváció költségeit, az elfolyó bányavíz urán mentesítésére létrehozott létesítményének építési, és majdani üzemeltetési költségeit, ha ehhez hozzáadnák a paksi erőmű üzemeltetéséhez felhasználható urán költségeit, ami már megkutatva rendelkezésre állt. Továbbá hozzáadnák a bátaapáti kutatás és létesítési költségei, továbbá majd az új aleurolit kutatás és a tároló létesítésének költségeit. Amit legkésőbb 2040-re üzembe kellene helyezni. A morális károkról nem is

beszélve.

Nyugodtan kimerem jelenteni ilyen és ehhez hasonló gazdasági döntéseket nem engedhet meg magának egyetlen ország sem.

Jószerecsét.

Dr. Tisza István

Pécs, 2014. 05.30.

Egy srác akinek fogalma sem volt az uránbányáról, és az élete lett.

1940 augusztus 31-én születtem Pécsen. A Rácvárosi általános iskolai tanulmányok befejezése után a Soproni Erdészeti Technikumba szerettem volna jelentkezni, de a családi tanács a kollégium miatt lebeszélte róla. Végül is a Zipernowsky Károly Technikum villamos szakára, adtam be a felvételi kérelmemet, valamint második szakként a Bányaiipari Technikumot jelöltem be.

Most már ennyi év távlatából nyugodtan bevallhatom evvel az erővel második szakként bármit megjelölhettem volna, (akár a bábaképzőt is), mert a bányáról annyit tudtam, hogy ritkán süt be a nap, és nem nyílik virág az ablakában.

A felvételi vizsgák után megjött az értesítés, hogy a Pécsi Bányaiipari Technikum művelői szakára nyertem felvételt. Először nagyon mellbe vágott, de a családból a munka szeretetét hoztam magammal, meg korán megtapasztaltam az édesapámon keresztül, hogy nem mindig csinálhatjuk azt amit szeretnénk (a háború után fel kellett adnia saját vállalkozását, és a KTSZ nagyobb kötöttséget jelentett.)

Adtam hát egy esélyt a bányának meg magamnak.

Szeretettel gondolok egykori kitűnő tanárimra (a teljesség igénye nélkül: Vékony Henrik, dr. Kutas Antal) akik megpróbálták bennünket bevezetni a bányaművelés elméleti titkaiba, a nyári kötelező gyakorlatokra, kétszer egy hónap Tatabányán, a harmadik év végén a Salgótarjánra. Itt kiderült, hogy az üzemvezető egykori Pécsi Bányaiparista volt, (megkérdezte megvan-e még az egykori Czinderi utcai sárga épület) és beosztott bennünket egy fenntartó csapatra csillésnek. (Ez egy nagyon érdekes munka, vágat bővítés, hibás ácsolatok cseréje, csorga tisztítás, vasút javítás stb. "Urasági" munkának nevezték, idős tapasztalt, kissé megfáradt bányászok végezheték ezt, ők nem teljesítmény bérben, hanem a körletvezetéssel előre kialkudott bérért dolgoztak.)

A középiskolában jól éreztem magam, összetartó társaság volt, de nem születtek maradandó barátságok. Volt három Koreai osztálytársunk is, de nekik 1956 után vissza kellett menni a hazájukba. Az általános iskolai barátaimmal a PEAC torna csarnokba jártunk kézilabdázni (dr. Buzánszky Béla, dr. Dombi Tibor voltak az edzőink).

1958 nyarán érettségiztem, a szakmai átlagom 4 felettire sikerült. Utána két lehetőség volt, vagy a szénbányánál, vagy az uránbányánál próbálkozom. Végül is az uránbánya közelebb volt, kevesebbet kellett buszozni, az egyik ismerőstől megtudtam, hogy van felvétel.

Jelentkeztem hát Bakonyán és 1958 szeptember 8-án a bányásznapi utáni hétfőn földalatti csillés beosztásban munkába álltam, épp hogy betöltöttem a 18-at. Nagy megtiszteltetés volt a földalatti állomány, a technikumnak köszönhetem, (nem csak anyagilag), mert az összes segédmunkás külszíni csillésként kezdte, és ha megfelelt akkor mehetett a bányába.

A II-es üzemi egykori konyha nyugati oldala alatti völgyben a 3-as táróban kezdtem dolgozni, a feladat a termelő csapatokra a főszállító vágatról kézzel kellett az üres csilléket, a biztosításhoz szükséges anyagot, a vasútépítéshez a síneket, egyáltalán a bányászati munkához szükséges összes holmit betolni, valamint az érccel, meddő kőzettel megtöltött csilléket visszavinni a főszállító vágatra. A főszállító vágaton kezdetben két lóval, majd akkumulátoros bányamozdonyokkal történt a szállítás.

Az egyik alkalommal munka közben Szalai István főaknász megszólított bennünket, megkérdezte honnan jöttünk, mi az iskolai végzettségünk. Néhány nap elteltével a következő találkozáskor szólt, hogy két-három hét múlva a munkásszállón kezdődik egy robbantómesteri tanfolyam munkaidő után, a munkaügyön beíratott, végezzem el.

A tanfolyam befejezése, és a bányahatóságnál tett sikeres vizsga után 1959-ben kamrakezelő robbantómesteri beosztásba kerültem a II-es körletben.

A közvetlen főnököm Ács József aknász volt. Mellette kezdtem ismerkedni a

gyakorlati bányamunkával. (Később kiderült, 1987-ben végzett a Bányaipariban.) A kamrakezelő robbantómester feladata a robbantóanyag átvétele, a nyilvántartás pontos vezetése, és a robbantómestereknek a szükséges robbantóanyag, különféle gyutacsok, paxit, kezdetben dinamit, később ANDO (ammónium nitrát NH_4NO_3 gázolajjal telítve), kiadása volt. Az első időszakban, ha volt néhány soron kívüli robbantás és nem volt kéznél senki, az aknász szólt, látom úgy is ráérsz menj végezd el a feladatot, vagy ha a szállításnál gondok voltak, szólt ugorj ki az aknához, intézkedj, volt olyan nap, több robbantásom volt mint a robbantómestereknek. Itt kezdtem látni az összefüggéseket. A hónap vége előtt többször behívott vasárnap bért számolni. Bevezetett a teljesítménybérek kalkulációjába, a körlet által az üzemvezetéstől, a kitermelt érc, a kihajtott vágat hossza, stb. fejében kapott bértömeg teljesítmény szerinti elszámolására.

Esetenként szólt ma nem kell a bányába menni, megtanított a művelési technológiai tervek elkészítésére, robbantó állomások tervezésére, sokat tanultam Ács Józseftől.

1960-ban a kettes körletbe kineveztek aknásznak. Az 1-es szint (20-as) a 2-es szint, (40-es) itt a 3-as táró, két vakakna, a 4-es, 5-ös, a 6-os, és a 7-es táró, egészen a Tótvári aknáig. A 3-as szint, (60-as) a nyugati 100, a keleti 100 a 6. szint, a 6/7-es vakakna, a 7-es szint volt a munkaterület. A nyugati százon volt az üzem történetének az első magazin fejtése, jó minőségű érc volt, ~ 60 méteres

rétegvastagsággal, a 40-es szintről a nyugati 100-ig nyúlott, elég meredek dőléssel. A 40-en robbantottunk, a nyugati százon rakodógéppel raktuk az ércet csillébe.

Hatalmas, nagy kiterjedésű üreg, hodály volt. Viszonylag álékony fedő kőzettel, biztosítás nélkül.

Az 50-es évek vége, a 60-as évek eleje egy nagyon nehéz időszak volt a vállalat, és természetesen az üzem életében is. Új iparág volt az uránbányászat, a maga veszélyeivel, nehézségeivel, kihívásaival. Az I-es üzem készlete kimerülőben volt, a III-as üzem még nem futott fel, a II-es üzem adta a vállalati termelés 50 %-át. Kevés volt az előkészített fejtési munkahely, az üzemvezetők, főmérnökök bányamesterek, körletvezetők egymást váltották. 1963 végén összevonták a három bányüzemet egy vállalati döntés alapján. 1964 -ben ismét szétválasztották a bányüzemeket, Lábán János lett a II-es üzem vezetője, dr. Tisza István a főmérnök, Bodonyi János a főbányamester, és lassan beindult a megfelelő előkészítés, kialakult egy kellő szigorral, következetességgel rendelkező műszaki vezetés, dr. Tisza István javaslatára vállalati szinten bevezették a bér 20% -ának a mozgóbéreként való felhasználását (prémium rendszer), sokat javult ez által a technológiai fegyelem.

Ahogy a termelés súlypontja lefele tolódott a 7-8. szint lefejtése után megszűnt a II-es körlet.

1971-ben a III-as körlet vezetőjének (Füredő Ferencnek) egyik helyettese tartós

betegállományba került, Lábán János üzemvezető felajánlotta a helyettesítést avval a feltétellel, ha a kolléga felépül természetesen visszakapja a beosztást. Elvállaltam a feladatot, talán egy évig helyettesítettem, mikor visszatért Bistei Zoltán, de csak egy fél évig, utána ismét én lettem az egyik helyettes. A III-as körlet volt a legnagyobb fejtési körlet esetenként 30 körüli csapatszámmal.

Fürdő Ferenc a körletvezetőnk, az egyéb társadalmi elfoglaltságai miatt sokszor hetekre távol volt, teljes mellszélességgel állt mögöttünk, soha sem hivatkozott arra, ha valami gond volt, hogy kérem én nem voltam itt. Szeretettel emlékszem vissza a mellette eltöltött időre.

A 13 szint volt az én területem. A napszinti aknától 330 m-es mélységben, és egy ereszkével csatlakozott a 6/16-os akna 14. szintjéhez.

1974-ben megalakult az 5-ös fejtési körlet Farkas László vezetésével, a 4-es feltáró körlet Fürdő Ferenc vezetésével, és a 3-as fejtési körletnek én lettem a vezetője.

A fejtési körletek munkája nagyon összetett, sok mutatónak kell megfelelni, hogy eredményesnek legyen mondható. Kitermelt kőzet (m³/műszak), nyers érc (t/műszak), fejtés (t/műszak), vágathajtás (fm/műszak), fémkiló, stb. A fejtési robbantásoknál nagyon fontos, hogy mennyi meddő keveredik az érc közé. Vállalati szinten az I-es üzem működése során a kitermelt érc közé 44,6 % meddő kőzet keveredett, II-es üzemben ez az átlag 48,5 % volt, a III-as üzemben 55 %, a IV-es üzemben ez már elérte a 77 % -ot.

Ahhoz, hogy a termelési mutatók megfelelőek legyenek csapatmunkára van szükség. Kitűnő munkatársakra támaszkodhattam, körletvezető helyettes, aknászok, robbantómesterek, körlet geológus Szakmáry Ferenc személyében. Körlet bányamérés Elter István, körlet geofizika Dobos Dezső, körlet gépész Máhonfai József, és nem beszélve a termelő csapatokról, a feltöréshajtó csapatokról – Földényi Tibor –, a vágathajtó csapatokról – Török Sándor - az egyéb előkészítő, a termelés zökkenőmentes kiszolgálását végző részlegek, bányaszállítási körlet, szellőztetési csoport, dozimetriai csoport, akik a radontermék koncentráció és a por koncentráció folyamatos ellenőrzését végezték, stb. Közben 1979-ben Lábán János üzemvezető nyugdíjba vonult, az új igazgató Bujtor Béla geofizikus mérnök lett.

A termelés súlypontjának lefelé való eltolódása folyamányaként elkészült a 16/25-ös vakakna, a le és kiszállási idő csökkentése érdekében megépült a 6/16-os függőszékes személyszállító pálya.

A termelés súlypontja, ahogy lefejtettük a műre való ércet folyamatosan lefele tolódot. Közben már készült az új üzem az V-ös bánya. Az átköltözés körüli időszakban a körlet munka területe a 24, 25, és már a következő leművelésre váró szint az V-ös üzemi 4. szint, ami a II-es üzemi szintosztásnál a 26. szintnek felelt meg. A 24. szint egy ereszkével kapcsolódott a 6/16-os akna 25. szintjéhez, a 25. szint ismét egy ereszkével kapcsolódott az V-ös üzemi 4. szinthez. Tovább rontotta a helyzetet, hogy a 25. szinti rakodó és a 4/25-ös sikló feje közt talán három

kilométer volt a távolság. Ezen a három szinten egymástól viszonylag nagy távolságra voltak a hozzám tartozó termelő csapatok. Az ÁBBSZ szerint hetente minimum egyszer a hozzám tartozó összes csapatot kötelező volt ellenőriznem.

Egyes rosszindulatú tanult barátom szerint jobban jártam volna, ha kilométerben fizetnek.

Ez az időszak (közel az 50-hez) az egyik legnehezebb volt a pályám során, ugyanis a távolságokhoz még az is hozzáadódott, hogy a fejtési technológiánk kamrafejtés volt, és egy egy feltörés, ahol a konkrét munkahely volt az alapvágattól akár 25 m magasságban is lehetett. (A szintosztás itt már 30 m volt.)

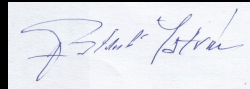
Közben az átköltözés után egyre másra jöttek a hírek a bánya bezárásáról, rendeletben korlátozták az uránbányában eltölthető műszakok számát. Az én esetemben ez 5000 műszak volt amit már régen túlteljesítettem. 1990 december 31-én mindenképpen meg kellett volna válni a cégtől.

1990 december közepe táján volt lehetőség a végkielégítés igénybe vételére, éltem evvel a lehetőséggel, és becsuktam a kaput magam után.

Visszatekintve a kezdésre a pályára nagyon megszerettem a szakmát, szerettem a munkámat, szívesen jártam dolgozni, kedveltem a munkatársakat, nehéz volt, sokat vitatkoztunk, a megoldások, a terv teljesítése közben, de a műszak vége után a bakonyai szív soha sem hagyott cserben bennünket.

Szeretettel emlékszem vissza a MÉV -nél eltöltött több mint 31 (mondhatom sikeres) évre. Kár, hogy így lett vége, a szénbányákat, az uránbányát, az ércbányákat bezárták, erdőnk kevés, olajunk, gázunk szinte semmi, eladni valónk sincs már nagyon (a mezőgazdaság is a padlón van), az ebédet meg csak meg kéne valahogy főzni.

Jószerecsét!

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Földesdi István', written on a white rectangular background.

Földesdi István

Pécs, 2015. 06.18

Gugora Antal vagyok, 1956-ban születtem Kisharsányban, az általános iskolát Drávaszabolcson végeztem. 1970 szeptemberében jelentkeztem a Komlói Vájáriskolába, amit három év alatt sikeresen be fejeztem. Mivel nem töltöttem még be a 18 éves kort, földalatti bányamunkára nem vettek fel, ezért vasas bányüzemben dolgoztam 1973 augusztus végéig. Közben jelentkeztem a Bányaiipari Technikumba, sikeres felvételi vizsga után sajnos anyagi okok miatt nem tudtam beiratkozni a Technikumba, dolgoznom kellett. És 1974-ben a 18. születésnapom után jelentkeztem a MÉV II-es bányüzemébe.

A felvétel után a 4-es feltáró körlet Fördős Ferenc körlet vezető és Berecz István helyettessel történt elbeszélgetés után a 32-es vágathajtó csapatra kerültem dolgozni. Gulyás József, Hajós Tibor, Hudi László, Pokorádi Gábor mellé.

1975 májusában bevonultam Mezőtúrra katonának. Az üzemmel kötött szerződés miatt csak három hónapot kellett letölteni. A leszerelés után a 45 csapatra osztott be a körlet vezetése, Győri Miklós, Erdős Péter voltak a munkatársak. Ezen a csapaton két évig a szakvezető vājarként dolgoztam. Győri Miklós rehabilitációja után Siska József-el vittük a csapatot.

Közben sikeres robbantómesteri vizsgát tettem a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen, és megkaptam a robbantóvājári igazolványt.

1978-ban Németh Ferenc megalapította a 32 csapatot átkerültem ide, Németh Ferenc rehabilitációja után Péter Jánossal 44 fokos dőlésű határ lég gurítók hajtásával foglalkoztunk (20/21-es szinti, a 25/24-es szinti, stb.)

Kasik György mutatja, hogy hova kell fújni a következő fűteszegecset, balról Barát Tibor, a jobb oldalon Gugora Antal, mellette Őri Attila.

Ez egy nagyon szép, de embert próbáló munka volt.

Közben kiderült, hogy a 47-es csapat fog átköltözni az épülő új V-ös bányüzembe és a 4/13-as vakakna közbenső szintjein megkezdte a feltáró vágatok hajtását.

Kasik György a csapat vezetője, akivel jól ismertük és szerettük egymást, akit apámként tiszteltem, meghívott a 47-es nagy hírű csapatára vájárnak, nagyszerű munkatársak közé kerültem. Molnár László, Horváth János „pogácsa”, Stigler László, Peller Gyula, Péter János, Markula Edmond, Barát Tibor „süni”, Nagy Károly, Szántai Attila, Ádám Ferenc (a későbbi 6-os csapat vezetője).

1980-tól az ötös üzem 6 szint feltáró vágatait kezdtük kihajtani. Mivel még nem volt kész az Ötös Üzemi szállítóakna, kezdetben a négyes légaknánál kialakított ideiglenes fürdő öltözőt használtuk, (igaz még szauna is volt), a IV-es légaknán szálltunk le és ki, sajnos ez egy kihúzó akna volt és sokszor nagyon rossz minőségű volt a levegő.

Rendkívül jól ment a munka havi 110-120 m-es vágat teljesítményeket értünk el, hónapokon keresztül nem maradt ki egyetlen műszakban sem a robbantás. Elnyertük a Vállalat Kiváló Brigádja címet.

A 6. szint befejezése után a 9. szint következett, változatlanul jól ment a munka, nagyon jó volt a kollektíva, nem csak a munkahelyen, rendszeresen tartottunk családi összejöveteleket, a szokásos májusi majálisokon kívül.

Csilletöltés rakodógéppel.

1985-ben Kasik György a csapatunk vezetője megbetegedett, eltiltották a bányamunkától, de továbbra is a brigádunk tagja maradt.

Következő brigádgyűlésen ahol jelen volt Kőnig János körletvezetőnk is engem választottak csapatvezetőnek.

Közben az élet ment tovább a 9. szint befejezése után a 10. szintre tolódott a munkahelyünk. Majd egyre mélyebbre, a végén a 13. szintre (ez már az V-ös üzemi napszinti sin koronától a 13. szintre (ez már az V-ös üzemi napszinti sin koronáig 1010 m-es mélységet jelentett.)

Miután megkaptuk a MINIRONDÓT, ez a nevével ellentétben egy hatalmas, sűrített levegős motorral felszerelt, két karos, forgózsámolyos, önjárásra is képes Finn gyártmányú fúrókocsi volt, amivel már nagy szelvényű vágatok, terek kiképzése sem okozott problémát, például 11méter széles és 6 méter magas aknarendezők hajtása, központi gépterek kialakítása, stb. Ezeket a nagy szelvényű tereket általában Z3-as szelvényről bővítéssel, fentről, talpszedéssel technológiával végeztük.

A vágathajtásoknál amíg csak parciális szellőztetés volt (befúvó), nem történt meg a lyukasztás, (amíg nem alakítható ki az áthúzó szellőztetés) a közel 50°C-os közethőmérséklet miatt szükséges volt a munkahelyi hűtőberendezések alkalmazása.

1988-89-re teljesen kicserélődtek a munkatársak, a régieket egészségi okokból kivették a bányából.

A régi nagy 47-es csapat.

Egyre több rossz hír jött a bányabezárásáról, felröppent a hír, hogy az Írek esetleg megveszik az Uránbányát, hónapokon keresztül egy Ír vezetőkből álló csoport vizsgálta a vállalat gazdasági, műszaki tevékenységét.

Közben csökkent a vágathajtások száma. Egyre több fenntartási munkát kaptunk, csökkent a fizetés. Egyre többen (akinek megromlott az egészsége) rehabilitáltatták magukat, és egészség károsodási járadéokra váltottak.

1989 november elsején rám is sor került és 20 évi bányamunka után, (ebből 16 az Uránnál) megkaptam a felmondásomat a várható bányabezárás miatt, és mivel az egészségi állapotom kifogástalan volt (az utolsó urános orvosi vizsgálat alkalmából az üzemorvos azt mondta 16 év alatt összesen három hónapot voltam táppénzen). Az átlagfizetésem 63%-ával (havi 20000 Ft) járadékra kerültem.

Nagyon nehezen éltem meg ezt az időszakot, a bánya volt a mindenem, nagyon jól éreztem itt magam. Egy kitűnő műszaki vezetés mellett (Füredős Ferenc Körletvezető, Berecz István Körletvezető helyettes, Sárosi János aknász, Vilenyik Zoltán aknász, Valkovszki Pál aknász, későbbi szállítási körletvezető, Hajós Gyula aknász) kellett nap mint nap bizonyítani a tudásunkat, a rátermettségünket, a szakmaszeretetünket.

Még most is összeszorul a torkom, ha eszembe jutnak az itt eltöltött esztendőik, szívesen emlékszem egykori munkatársaimra, André Antal, Szevegnáni Lajos, Szántai Attila, Peller Gyula, Kokovai Imre, Markula Edmond.....

Minirondó, a kép jobb oldalán Kasik György, a gépen Gugora Antal.

Ugyan az a kép távolabbról

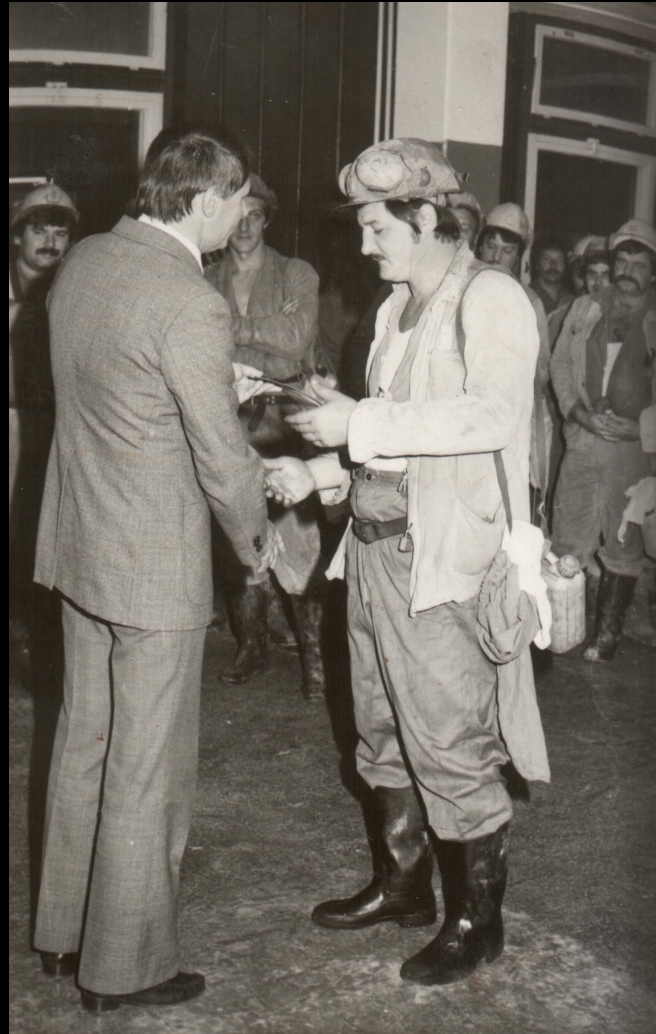
A brigád nevében jutalmat
veszek át Mező István
Bányamester,
Főmérnökhelyettestől.

Jószerecsét:

Gugora Antal

Gugora Antal

Pécs, 2016.05.06.

A brigádnaplók felhasználásával írta: **Kartali István** a brigád tagja.

A képen jobbról: Kartali István, Benedek Sándor, Papp Ferenc, Pél Jakabné, Balogh Sándorné.

HÚSZ ÉV.

A MÉV II-es üzem GEOLÓGIA Böck János szocialista brigád története.

Emlékezés és elmélkedés egy szocialista brigádról, és a brigádmozgalomról.

Egy könnyelmű pillanatban döntöttem úgy, hogy megírom a mi brigádunk történetét. Könnyelmű voltam mert, mert leírni húsz év történetét, még ha egy kisebb embercsoport története is, erőt meghaladó vállalkozás. Mégis meg kell próbálni, a tanulságokért, hogy a mi hibáink ne ismétlődjenek, és azért is, hogy ne feledjük sikereinket, eredményes munkánkat. Nem kívánom úgy bemutatni a brigádot, mint egy kiváló, példamutató kollektívát, hanem sokkal inkább úgy mint olyan emberi közösséget, akiket évek során már nem csak a közös munka, hanem ennél több is összetart.

Több kötetnyi brigádnapló őrzi a megtörtént eseményeket, ezek lapozgatása segít az emlékezésben. Az első egy egyszerű kockás füzet, rövid tömör bejegyzésekkel, az utolsó már díszkötéses és az eseményeket naprakészen rögzíti. Ez fejlődés, de nemcsak a külsőségekben?

Az ötvenes évek végén, az iskoláink befejezése után pár éves különbséggel érkeztünk Pécsre a Geológiai Technikumból első munkahelyünkre az uránbányába.

Az iskola meghatározó szerepe közismert, az egy iskolában végzetek összetartása szoros kapocs a későbbiek folyamán is. Velünk mindenesetre így volt. Éjjel nappal együtt voltunk, közös szálláson laktunk, együtt voltunk jóban rosszban, közösen ünnepeltünk, - mindig volt mit. Mindannyian legényemberek voltunk, akiknek még hiányzott a család, de azért annyira nem, hogy szóba került volna a családalapítás. Talán utólagos belemagyarázás, de azt hiszem - ebben az időben alakultak ki későbbi közösségünk jellemzői: a gondolati közelség és a közös akarat. Munkahelyünkön dolgozott egy fiatal házaspár - akiknek már gyerekük is volt - s ez óriási tekintélyt adott számukra.

Tisztelettel néztünk a hozzánk hasonló korú társakra akik már komolyan és felelősen gondolkodtak. Vonzódtunk hozzájuk, mert ahogy a lakásukba léptünk - otthon éreztük magunkat. Gyakran látogattuk őket, talán túlságosan is sűrűen zavartuk magánéletüket, de ezt sohasem vették rossz néven. Ez volt az az idő, amikor mindent meg kellett beszélni, kiértékelni, kritizálni. Bölcsességek és álbölcsességek, tanok és tévtanok hirdettek - egyszóval formálódtunk. A viták lezárásaként néha szólt a nóta amíg nem zörgött a szomszéd.

Azt mondják a geológusokat minden érdeklő - néha még a szakmájuk is. Mi is így voltunk. Mint ráérő emberek részt vettünk az uránbánya kultúr csoportjának munkájában mint színész, rendező, zenész, díszletmunkás. Volt köztünk festő, grafikus, linómetsző, fotós, és filmes is.

Ez a sokoldalúság szülte az ötletet, hogy közös összejövetelel mutassa be

mindenki arra érdekes alkotásait. A találkozó létrejött az egyik hétemeletes tetején, egy műterem lakásban, ahonnan úgy jöttünk el, hogy értelmesnek láttuk életünket. Mennyi közös tevékenység és még nincs is brigád. De már alakul. Az országosan egyre jobban terjedő szocialista brigádmozgalom hatására felismertük, hogy mi már régen a követelmények szerint élünk, hát akkor legyen neve a gyerekeknek. 1965 április 20-án megalakítottuk a Geológia szocialista brigádját. A termelési tanácskozás a jelentkezést elfogadta, a szerződést megkötöttük.

Az már utólag nem deríthető ki, hogy kinek az ötlete volt a brigádalapítás, tény, hogy ebben egy kollektív igény jelentkezett. Közrejátszott az a körülmény is, hogy többen ebben az időszakban kötöttek házasságot. Kezdtünk megkomolyodni.

Érdekes felidézni a legelső vállalásokat. Tekintettel arra, hogy termelő üzemben dolgoztunk, munkakörünk is elsősorban a termelést kiszolgáló, elősegítő tevékenység, a vállalások zöme is ezt tükrözte. Tartalmazta mindazokat a feladatokat melyeket végre kellett hajtánunk, új elképzeléseket munkánk könnyítése és magasabb színvonalra emelése érdekében. Mindezeknek igen nagy jelentőséget tulajdonítottunk - talán el is túloztuk - elsősorban magas szakmai képzettségű és igényű munkahelyi vezetőnk hatására. Aki egyben a brigádvezetőnk is volt.

Igen nehéz körülmények közt dolgoztunk abban az időben, rengeteg gondot okozott a megfelelő számú munkahely biztosítása, a napi feladataink sokszor látszottak megoldhatatlannak. Fiatalos lendülettel azonban úrrá lettünk a

nehézségeken.

Abban az időben szokás volt az un. brigádpatronáló megnevezése is, akinek a feladata lett volna, hogy segítse és összefogja a közös munkát. Ez a feladatkör a legtöbb brigádban - így nálunk is - csupán formalitás volt, jó esetben a patronáló személyes megjelenésével emelte a brigádgyűlés színvonalát. A későbbi évek során, mikor brigádtagjaink közül többen vállaltak patronálási tevékenységet, ebben jelentős változás történt. Azok akik ilyen feladatot vállaltak, komolyan vették megbízásukat, és nem egy patronált brigád a fennmaradását köszönhette a lelkiismeretes patronálónak. Így lehet tanulni a negatív példákból.

Brigádunk azonban megállt a saját lábán és kereste a mozgalom kínálta lehetőségeket. Az alakuló létszám 14 fő volt, az alapító tagok közül hatan jelenleg is brigádtagok.

Az egyéni vállalások jelentős része a tanulásra vonatkozott. Mindenki részt vett valamilyen politikai oktatáson, látogattuk a Földtani Társulat üléseit, többen tanultunk valamilyen idegen nyelvet. Ezek között szerepelt az eszperantó is azért, mert a Pécsi Eszperantó Világkongresszus szervezőbizottságában két tagunk is képviselve volt.

A közös programok között szerepelt egy sikeres balatoni kirándulás és egy családi est. Az erről készült fényképek kerültek először a brigádnaplóba - ilyen fiatalok voltunk! Az 1966-évi értékelésből: "... a csoport kollektívája a munka során összekovácsolódott és további feladatokat tűzhet maga elé. A jövő éves társadalmi

munka célratörőbb legyen mint az eddigi tevékenység ... "

A társadalmi munkáról éveken át vitáztunk magunkkal és felsőbb szerveinkkel, mert annak értelmezésében nem volt egyetértés.

Tény, hogy nem végeztünk "látványos" társadalmi munkát, nem vettünk részt nagy közös akciókban, de számos olyan feladatunk volt amelyeket szabadidőben és részben munkaidőben végeztünk. A brigádpatronálás, az oktatások vezetése, üzemi témájú filmek készítése, üzemi rendezvények műsorának biztosítása olyan tevékenységek, amelyek társadalmi munkának számítanak. Még akkor is ha ezek egy részét a munkahelyen kellett is elvégezni. Ezek sohasem mehettek és nem is mentek a gazdasági munka rovására. Akik ilyen feladatokat vállaltak nem hanyagolták el saját munkaterületüket sem.

A szocialista brigád zászló átvételével kezdtük az 1967-es évet. A brigádnaplóban egy formai újítás jelentkezett. Eddig a naplót a brigádvezető írta, ezen túl egy-egy eseményről a brigád tagok írtak beszámolókat. Ez az újítás nem bizonyult tartósnak - kár, mert az így megörökített élménybeszámolók színesítik a hivatalos hangú bejegyzéseket.

Az élmények megörökítésének egy másik módja is ebből az időből származik. Három brigádtagunk foglalkozott amatőr filmezéssel, akik sorra készítették az üzemi eseményekről szóló filmeket. Így jött az ötlet: örökítsük meg brigádéletünk érdekesebb eseményeit. Az ötlet bevált, filmszalagra kerültek az esküvőkről, költözésekről, legénybúcsúról szóló események. Akkor még nem is gondoltuk,

hogy évek múlva mennyire örülünk majd... De erre az időrendben megfelelő helyen még visszatérek.

Az 1967-es évben igen sűrűen voltak brigád gyűlések. Sokasodó feladatokról azok tervezett megoldási lehetőségeiről van szó a bejegyzésekben, és azokról is kritikus módon, amelyek nem készültek el. Az év jelentős eredménye a magfűrés arányának jelentős csökkentése és a PRKSZ üzemszerű feldolgozásának bevezetése volt.

Brigádunk nem szerette a vetélkedőket, ezeken ritkán vettünk részt. Talán azért mert lusták voltunk a felkészülésre, talán nem kaptunk elég ösztönzést mégis ebben az évben a középöntőig jutottunk egy szellemi erőpróbában. Kivétel erősíti a szabályt.

A szakszervezet képviselőjének bejegyzése a naplóban: "... brigád értekezleteket 1/4 évente megtartani és a naplót vezetni.. Aláírás, pecsét.

Az 1968-as brigádnaplóban szerepel első alkalommal a Böck János szocialista brigád elnevezés. A névadó a Mecsek hegység kutatója és a magyarországi gazdaságföldtani ismeretek egyik úttörője volt.

A tagságban személyi változások történtek, rajzolónőink leszámoltak, helyettük újak jöttek akik tagjai lettek a brigádnak.

Annak ellenére, hogy a brigádnapló szebb lett, sajnos tartalmi károsodást szenvedett. Az értekezletekről szóló beszámolók formálisak és semmitmondók, és nem tükrözik azt a sokrétű tevékenységet amelyet ez évben folytattunk.

A jelentős gazdasági eredmények mellett a politikai oktatásokon való részvétel volt kiemelkedő. Négyen tanultak a Marxista egyetemen, négyen a Marxista középiskolában, öten politikai oktatásra jártak. A politikai ismeretek elsajátítása jelentős szemléletváltozást eredményezett, más szemmel néztük a körülöttünk zajló eseményeket. Egyik brigádtagunk ebben az időben kapcsolódott be az Ércbányász c. vállalati lap munkájába. Tovább folytatódott a filmezési tevékenység és elkezdődött egy új, később nagy teherré vált szolgáltatás - az üzemi rendezvények fényképezése.

Bányaüzemeknél szokatlan dolog történt amikor április 4-e tiszteletére irodalmi pályázatot hirdettek. A geológus semmitől sem tartja magát távol - főként, ha brigádtag - két tagunk pályázott. Az egyik egy 56-os témájú novellával, a másik egy verses elbeszéléssel - amelynek a főhőse egy szovjet katona volt aki visszaszerezte az ellopott kecskét. Az első díjat egy harmadik pályázó nyerte ódájával.

Mindig nagyon jól sikerültek családos összejöveteleink. Megismertük egymás családtagjait, a beszélgetésekből gondjaikat, örömeiket és szűkebb közösségünk kitért. Hasonlóan kellemes élmény volt minden költözködés amelyet közösen végzetünk, ezek hangulata emlékezetesebb mint a bútor cipelés okozta fáradság.

Sporttevékenységből eddig még nem esett szó, szerepeljen, hát itt megörökítve, hogy több barátságos focimecset játszott brigádunk alkalmi csapata. A városi kispályás mérkőzéseken éveken keresztül szerepeltek a sportágot kedvelő és értő kollégáink.

Viszonylag eseménytelen volt az 1969-es esztendő brigádunk életében. Folytatódtak az eddig megkezdett munkák, a társadalmi szervezetekben végzett munka mennyisége megnövekedett. Különösen aktívan dolgoztak KISZ korosztályú fiataljaink. Nagy örömmel fogadtuk a Pécsi Játékfilmszemle rendezvény sorozatát, ahol sok jó filmet láttunk. Részt vettünk sőt még vitatkozni is mertünk a Ságváriban rendezett közönség találkozókön.

Valamilyen félreértés folytán az 1970-es év vállalásai és eseményei egy olyan brigádnaplóba kerültek bejegyzésre, amelyet a mezőgazdaságban dolgozó fiatalok számára nyomtattak. A napló elején a példa szövegekben arról volt szó, hogy mikor kell szántani és mennyi tejet ad a tehén, ennek ellenére nem tértünk le a megkezdett útról.

Az egyre szépülő naplóban már több a fénykép, rajzokkal is találkozunk és tartalmaz egy rólunk szóló újságcikk kivágást is.

Ezekben az években került előtérbe a perforátoros fúrással végzett kutatás nagyarányú elterjedése, amelyben jelentős munkát végeztünk. Sikerült a kutatást olcsóbbá tenni s egyben megteremtettük a pontos adatszolgáltatást a bányaművelés számára. Az ilyen és ehhez hasonló eredmények elérését természetesen több éves munka előzte meg, bizonyítva céltudatos termelést segítő tevékenységünket.

Felszabadulásunk 25. évfordulója tiszteletére üzemi ünnepséget rendeztek. Akik ezen részt vettek, azok számára sokáig emlékezetes marad az a műsor, amelyben az irodalmi összeállítást két diavetítő képei és egy filmvetítő háttér vetítése kísérte -

profi színvonalon. Ezt az összeállítást brigádunk készítette, gazdag fantáziával és nagy lelkesedéssel.

Álszerénység lenne, ha nem beszélnénk arról, hogy az üzem vezetés és a társadalmi szervek nagyra becsülték gazdasági és társadalmi munkánkat, ennek bizonyítékai a nevezetes évfordulókon kapott oklevelek, kitüntetések és pénzjutalmak. Ezek az elismerések néha időben eltolódva jelentkeztek, nem mindig akkor kaptuk azokat amikor igazán megérdemeltük volna. Ez azonban nem változtat a tényeken - ami késik, az nem múlik.

Ebben az évben tovább bővült sport tevékenységünk. A labdarúgás mellett új sportágként a sakkban és a kispuska lövészetben vettünk részt tehetséges versenyzőink révén kitűnő eredményekkel.

Brigádunk 1970-ben ezüst fokozat minősítést kapott. A 70-es évek elején országos gond volt a gazdaságosabb és hatékonyabb munkavégzés, így természetes, hogy az 1971 éves vállalásaink is ennek jegyében készültek. Nagyobb felelősséggel, megalapozottan, önállóan kellett dönteni abban, hogy mely területek kerüljenek leművelésre, mi az ami feláldozható a termelékenység érdekében, hogyan lehet olcsóbban többet termelni. Ezeknek az igényeknek alapos felkészültséggel és egyre nagyobb szakmai tapasztalat birtokában eleget tudtunk tenni.

Két brigád tagunk közreműködésével ebben az évben indult az üzemi hangos híradó minden nap jelentkező műsorával, amely a későbbi évek folyamán fejlődött Bakonyai Rádióvá.

A téli sportok közül a sakk és bridzs versenyzőink számára emlékezetes ez az év, de kitűnően szerepeltek lövészeink is a házi és a megyei versenyeken.

Miközben ennyi minden történik, az idő halad - öregsünk. Persze csak a férfi brigádtagok. 1971-ben két tagunk kapta meg a 15 éves törzsgárda jelvényt.

Egy szomorú esemény is volt ez évben. Túlfeszített munka és az evvel együtt jelentkező sorozatos nézeteltérések miatt E. SZ. kollégánk megromlott egészségi állapota miatt kórházi kezelésre szorult.

Főnökünk és eddigi brigádvezetőnk 71 végén új munkakörbe került, távozott a vállalatától és a továbbiakban gazdaságpolitikai teendőkkel foglalkozott. A brigádvezetői címet addigi helyettese vette át. Brigádunk pedig átvette éves tevékenységének jutalmát az ezüstkoszorút és a kiváló ifjúsági szoc. brigád címet.

Nem éppen büszkén de azóta is többször emlékezünk egy jól sikerült összejövetelre, amelynek vége kevésbé sikerült jó. Nem biztos, hogy ebben az évben volt, minden esetre az írás hitelül mégsem kereshettem fel a rendőrkapitányságot. Nem is a pontos időpont a fontos, hanem az, hogy velünk történt. Az biztos, hogy április harmadika volt, és egész esti iszogatás után késő éjjel féktelen jó kedvel özönlöttünk le a Susogóból a város felé - egy kávéra a Nádorba. Még szerencse, hogy az asszonyok nem voltak velünk, de az is lehet, hogy akkor másképpen viselkedünk. Mindenféle rendzavarást és csendháborítást elkövettünk, kukás edényekkel sőt még egy - kitudja hol szerzett - két méteres létrával is. Azon az estén gondolom a környék lakói telefon - ostrom alá vették a

rendőrséget, mert onnan mindjárt olyan kocsit küldtek értünk, amelybe mindannyian belefértünk. Az őrön megkezdődött a kihallgatás, ahol mi csak azt hajtogattuk, hogy a szoc. brigád érmet ünnepeltük és ezért vesztettük el a fejünket. Egyébként nagyon rendesek vagyunk. Hamarosan el is engedtek, csak azt nem értették, hogy mi a fenének kellett nekünk pont az ünnep előestéjén csinálni. Amikor eljöttünk az egyik kollégánk H.Cs. így szólt a kapuban posztoló órhöz: biztosúr! Ki tárgyalja az - ügyünket - mert én azt ismerem!

Nem volt szükség az összeköttetésre, elhitték, hogy mi egy rendes brigád vagyunk, sőt mi több emberek akik néha ostobák is lehetnek.

A bányászati munkák előre haladásával fokozatosan jelentkező igény a még rendelkezésre álló mély szintek kutatása és ennek alapján a térképek elkészítése. Az, hogy ezek 1972-ben időben elkészültek, bizonyítja, hogy jól összehangolt munkánkra mindig lehet számítani.

Amíg az elmúlt években az egyéni vállalások között sok tanulással találkozhattunk, addig az ez évben már azok akik a magasabb politikai iskolát befejezték - oktatást vezettek első sorban a párt tagok számára. Szervezett keretek között biztosította vállalatunk a szakmai továbbképzést Harkányban, ahol két csoportban mindannyian részt vettünk. Az egész napos előadás sorozat ugyan igénybe vette a sok okos szótól elszokott elménket, de szervezetünket sikerült felfrissíteni a hajnali fürdéseken. Elképzelhető, hogy a munka végzésünkben lassulás történt, de az is, új volt a főnökünk - a tény az, hogy brigád naplóban két helyen is olyan beírás található,

amely erre utal. Hiányosság a munkában, amely gátolta a többiek tevékenységét, laza a munkafegyelem, sok a születés és névnap - ilyen megállapításokat rögzített a jegyzőkönyv vezető. Talán nem is volt hiábavaló.

Részlet az Ércbányász c. lapból 1972 május.

"Jó játék volt. Érdeemes volt a rendezőknek fáradozni, akik nem mások, mint üzemünk propaganda osztályának is mondható geológus csoport tagjai".

Egy kettes üzemi rendezvényről szóló tudósításból idéztem, mely a ki tud többet Magyarországról - c. vetélkedőről számol be. Ezt a vetélkedőt a geológia találta ki, szervezte, vezette, bonyolította és adta át a díjakat. Jól esik visszagondolni a kérdések összeállításának fejtörő időszakára, a kivitelezés gondjaira és a verseny levezetésének lámpalázás pillanataira. Igazi csapatmunka volt, mindenki kedvel csinálta feladatát. Közös volt a cél együtt dolgoztunk és együtt örültünk amikor vége volt - mert sikerült megvalósítani elképzelésünket. Figyelemre méltó tény, hogy a cikkíró "propaganda osztálynak" nevezte a geológiát. Ez a megállapítás tudatosult elismerése annak a sokszínű tevékenységnek, amelyet brigádunk végzett az eddigi évek folyamán.

A Kiváló ifjú mérnök, Kiváló ifjú technikus mozgalom az első évek bizonytalansága után egyre nagyobb érdeklődést váltott ki körünkben is. Ez a termelést segítő mozgalom olyan dolgozatokat várt amelyek új ötletekkel segítik a mindennapi munkát. Nem volt könnyű olyan témákat találni munkakörünkben amelyek kielégítik a követelményeket, de végül is sok hasznos gondolkodtató

dolgozat készült el. Az egyik brigádgyűlésen valaki sérelmezte, hogy a dolgozatokat az elkészülés után - a bíráló bizottságon kívül senki sem látja, nem hasznosítják. Ezért úgy gondoltuk, hogy első sorban a brigádon belül ismertetjük az új gondolatokat - hiszen első sorban a mi munkánkat segítik - aztán mindenki terjessze tágabb munkakörében a bányaművelő műszakiak között.

Az 1972-es év tevékenységét a bírálóbizottság magasra értékelte, az aranykoszorú cím tulajdonosai lettünk. Néhány mondatot megér egy korabeli szemlélet felelevenítése. Nem nézték jó szemmel ha nem termelő brigád kap magas elismerést, annak kell a kitüntetést adni, aki a vájvégen dolgozik. Azt hiszem itt azt kell figyelembe venni, hogy aki dolgozik az mindegy hogy hol, a saját munkaterületén tudása és képessége szerint végezze a munkáját. S ha ezt valaki jól elvégezte számíthasson az elismerésre is függetlenül attól, hogy földalatti vagy napszíni dolgozó. Jó érzés tudni, hogy az idő ezt a véleményt igazolta.

Úgy látszik egy bánya életében vannak olyan megismétlődő gondok amelyek bizonyos időszakokban akadályozzák a folyamatos munkát és fokozott erőfeszítéseket követelnek. Most, mikor jelenlegi legnagyobb problémánk az új üzem aknájának egyre később átadása, eszembe jut az 1973-as év, amikor a vakakna elkészülésének késése miatt főtt a feje a geológiának. Így aztán ennek az évnek feladata volt a nehéz körülmények között is a kutatás ésszerű megtervezése és a munkahelyek folyamatos biztosítása. A feladatok növekedése és a szakmai fejlődés igénye szinte kötelezően írta elő - nagyobb tudású szakemberekre van

szükség. Ennek érdekében jelentős lépések történtek kollektívánkban. Ketten elvégezték a szervező geológusi iskolát, a Földtani Társulat területi csoportjában több előadást hangzott el kollégáinktól. A vállalat felkérésére elvégeztünk egy olyan munkát amelyben mindenki részt vett. A köztrések megfigyelése alapját képezte egy nagyobb vizsgálatnak, amely az ércesedés és a törés vonalak összefüggéseit kutatta. Lomtárunkban nemrég akadtam rá erre az összegyűjtött anyagra, és jutott eszembe, hogy az adatok továbbításán túl többet törődhattünk volna az összefüggések "házi" vizsgálatával.

Brigádunk tagjai ez évben felelős megbízásokat kaptak az üzemi szakszervezeti bizottságtól. Szakszervezeti bizalmi, műhelybizottsági titkár SZ.B. tag és a nőbizottság vezetője pozícióban tevékenykedtek.

Ebben az évben indult egy országos akció: "Rádiót minden iskolának." Ennek keretében brigádunk a Nagypeterdi általános iskolának ajándékozott egy készüléket. Részlet a Peterdiek köszöntő bejegyzéséből: "ígérjük, hogy ezen túl rendszeresen hallgatják a pajtások a kisdobosok Nyitni kék c. műsorát".

Reméljük azért mást is meghallgattak.

Brigádunk létszáma az év folyamán megfogyatkozott, T.I. munkatársunk Mongóliába utazott több éves expedíciós munkára.

Nagyon sok munkánk volt, kevesebb idő jutott a már megszokott egyéb tevékenységekre. Kevesebb film készült, vetélkedés szervező kedvünk alábbhagyott, csupán egy részfeladatot vállaltunk a szoc. brigádok vetélkedőjében.

Érdeemes azon elgondolkodni, miért nem volt egész évben közös brigádrendezvény? Mert sajnos egy sem volt. Azért nem lehet mindent a sok munka rovására írni.

A kevésbé látványos éves munka értékelése bronz fokozatot eredményezett. Vajon melyik munka a fontosabb? Kérdeztük. Persze nem biztos, hogy az értékelésnél csak ez a szempont döntött, lehet hogy az a Geológia kapott már aranyat, most jó lesz nekik a bronz is. Jó volt az az is.

Első alkalommal az 1974-es vállalatoknál esett szó az új V-ös bányauzemről, amely leendő munkahelyünk. Ezen a területen mi fogunk dolgozni, ezért célszerűnek látszott, hogy a mi szakembereink részt vegyenek ennek az előkészítő térképezési munkájában. Két szakemberünk négy hónapig dolgozott a Kutató Mélyfúró Üzemben, addig munkájukat ezalatt a többi brigádtag megosztva végezte. Így készült el az V-ös üzem teljes térkép és szelvény anyaga.

A brigádnapló rögzítette azt a tényt, hogy a tagság titkos szavazással ismét főnökünket választotta meg brigádvezetőnek. Hogy miért kellett titkos szavazás? Talán a megválasztott bízott benne, hogy más jelölt is akad?

A XI. pártkongresszus vállalásaihoz üzemünkből elsőnek csatlakozott brigádunk. Vállalásunk egy olyan faliújság folyamatos készítése volt, amely rendszeresen megjelenő képanyaggal rögzíti az üzemi élet eseményeit. Úgy terveztük, hogy ezeket összegyűjtjük és év végén kiállításon mutatjuk be.

A munka megindult, az első "ez történt" képes faliújságok megjelentek, nagy lendülettel folyt a szerkesztés és a képek elkészítése. Itt történt a baj. Azt hiszem,

hogy vállalásaink közül ez túlnőtt lehetséges kereteinken, nem tudtuk megoldani, hogy a képek időben elkészüljenek.

Aki már fotózott az tudja, hogy a fényképek készítése időigényes munka, s erre nekünk nem volt időnk. A kézi dokumentáció feltételei még ma sem adottak.

Részlet egy évközi brigádgyűlés jegyzőkönyvéből "... a fotósok figyelmét felhívta (a brigádvezető) hogy a fotózás nem mehet a közös munka rovására..." Úgy emlékszem nem is ment.

Vállalatunk többi üzemében is működnek geológusok, ezért elhatároztuk, hogy megismerjük az Ő munkájukat is. Szeretettel fogadtuk a III-as üzem geológusait, akikkel szakmai titkokat cseréltünk és megkínáltuk őket konyakkal. Elfogadták. A meghívást is, hogy máskor jöjjenek el.

A szakmai továbbképzések Harkányban és tanulmányi kirándulások keretében történtek. Nagy érdeklődéssel szemléltük meg az V sz. üzem aknatengely fúrását.

Ebben az időben jelentkezett a vájvégi brigádoknál egy olyan gond, hogy a munka és a vállalások teljesítése ment, de a brigád naplók vezetése meghaladta erejüket. Ezért kérte az üzemvezetés a műszakiakat, segítsenek az adminisztrációs tevékenység elvégzésében. Azok a brigádtagjaink, akik csapatokat patronáltak, elvégezték ezt a feladatot. Nem titok, a szép brigádnapló fél győzelem az értékelésnél.

Szokatlanul és igen kellemetlenül alakult az őszi időjárás, heteken keresztül szakadt az eső a földek úgy átáztak, hogy a cukorrépa betakarítása lehetetlenné vált.

Vállalatunk segített, megszervezte a kézi szedést Kacsóta térségében. Ebben a munkában hatalmas késekkel felszerelve öt tagunk vett részt, jó munkájuk elismeréseként (önértékelés) ittak egy egy korsó sört a Kacsótai kocsmában.

Annak aki szereti a könyveket, veszélyes dolog egy könyvesbolt mellett lakni. Éveken keresztül a geológia helyiségeivel szomszédos szobában árusított az üzemi könyvterjesztő a legfrissebb kiadványokból. Már a csomagbontásnál ott voltunk és vittük a sok - akkor még olcsó - könyvet, ki ki az érdeklődési köre szerint. 1974-ben 17 333 Ft értékben vásároltunk könyveket.

Az ősz folyamán négy családi esten és kiránduláson vettünk részt, így némileg pótoltuk az előző évi elmaradást. A jutalom nem maradt el, az értékelésnél ezüst koszorút kaptunk.

Az 1975-ös év gazdasági munkáját döntően meghatározó váratlan gondok okoztak számunkra olykor megoldhatatlan feladatokat. A mély szinteken a vártnál rosszabbul alakult a készletigazolódás, egyre többször hallottuk az üzemvezetéstől: adjatok érces munkahelyeket. Tenni kellett valamit ami az eddigiektől eltérő, a megváltozott körülményekhez alkalmazkodni kellett. Tettünk is. A kutató fúrások besűritése, a munkahelyi ércesedések részletes megfigyelése eredményt hozott, úrrá lettünk a helyzeten sikerült biztosítani a megfelelő számú munkahelyet.

A négyes üzemi geológián tett látogatásunk is e cél érdekében, történt bár irigyeltük őket, hogy nincsenek hasonló gondjaik, azért átvettük a számunkra is hasznosítható ötleteket.

És kipróbáltuk a szauna fürdőt miközben némileg meglepődtünk azon, hogy délelőtt munkaidőben az üzem vezérkarával a "gőzben" találkoztunk.

Brigádvezetőnk egy hónapig Jugoszláviában volt tanulmányúton, ez természetesen nem jelentette azt, hogy cincogtak az egerek. Filmes csoportunk eddigi legnagyobb vállalkozásába kezdett, és dicséretére váljék, hogy be is fejezte amit eltervezett. Elkészült a vállalat történetét bemutató film 16mm-es hangos változata, amelyet több alkalommal nagy sikerrel vetítettek. Sajnos a különböző személyi változások miatt ez az igen értékes dokumentum anyagokat tartalmazó film a vállalat központjában nyomtalanul eltűnt.

Tematikus fotópályázatot hirdettünk a fényképezést kedvelő brigádtagok körében. Témája a pécsi felszabadulási emlékmű volt. Egy érdekes epizód: amikor hajnali négy órakor egy kedvező beállítást keresve körüljártam a szobrot, a rendőrjárőr alaposan kifaggatott, hogy mi a fenét csinálok itt ilyenkor.

A brigád férfitagjai önnállósították magukat egy délutánra és Égervölgyben szalonnasütést rendeztek. Amikor az arra járó erdész meglátta készülődésünket (sörösüvegeket, tűzrakás) jobbnak látta, ha velünk marad az erdő megóvása érdekében.

A lányok megfogyatkoztak ez évben, ketten leszámoltak a rajzolók közül, egy tagunk gyes-re ment. Így a rajzos munkák végzésében komoly fennakadások voltak, mindenki ott segített ahol tudott.

Az éves értékelés: ezüst. Nem baj, az is szépen csillog.

Utólag áttekintve az eseményeket, úgy érzem, hogy az 1976-os év az egyik legsikeresebb év volt. Hogy mégsem sikerült feltenni a koronát az eddigi eredményekre, az egy sajnálatos rendkívüli és mindenkit megrázó esemény következménye, amelyről később részletesen beszámolok. Lássuk az eredményeket. A bányászati munkák egyik fontos igénye, hogy szeretnék előre tudni, milyen kőzetviszonyok várhatóak a bánya különböző területein. Erre azért van szükség, mert így tervezhető, hogy milyen és mennyi biztosító anyagra van szükség. Ehhez adott óriási segítséget az a térképanyag, amelyet csoportunk elkészített. A MÉV geológia vezetősége is elismerte az előrejelzés hasznosságát, a földtani társulat felkérte E.SZ. brigádtagunkat, hogy szakemberek körében ismertesse kutatási eredményeit. Nagy öröm és megtiszteltetés amikor valaki közülünk bekerül a "tudós" emberek társaságába, akik azt hiszik, hogy csak az Ő munkájuk fontos. Pedig a cél mindig az, hogy a megfigyelések és tapasztalatok gyakorlati vonatkozásúak legyenek.

Fontos feladat volt az V-ös szállítóakna dokumentálása, amely rendben elkészült. Meglátogattuk a kőzettani laborban dolgozó munkatársainkat, akik megismertettek bennünket a kőzetek és ásványok mikró világával, szemmel nem látható érdekességekre hívták fel a figyelmünket.

A III-as üzemi geológián történt tapasztalat csere sok mindenben megerősített bennünket, amiről eddig is határozott véleményünk volt. Egy tapasztalat cserén nem csak azt lehet tanulni, hogy mi az amit Ők csinálnak jobban, hanem azt is,

hogy melyik a jobb módszer, (más kárán tanul az okos).

Ismét megújult a hangos híradó és felvette a szebben hangzó Bakonyai Rádió címet. Ezen túl a stúdió munkatársai halálos sértésnek vették, ha valaki "hangos"-ról beszélt. A lanovkában végig hangszórókat szereltek, így a bányában egy kilométeres szakaszon a le és kiszálló bányászok minden nap jelentkező élő adás hallgathatnak. Ugyanígy a külszínen is bár, erre azt mondják a rossz nyelvek, hogy ez a műsor itt a jó levegőjű erdőben környezetszennyezés.

E.SZ. munkatársunk bekapcsolódott a barlang kutató szakosztály munkájába, elméleti és gyakorlati szinten is. Tapasztalatairól előadást tartott.

Brigádtagjaink igen sok sporteseményben vettek részt. A megújult labdarúgó kupában indult csapatunk, ketten a PMSC -ben tekéztek. Egyre magasabb színvonalon ért el jobbnál-jobb eredményeket az üzemi lövészcsapat, amelyben a nőknél egy, a férfiaknál három versenyzőnk is volt.

Készülő új üzemünknel a terület rendezési munkában brigádtagjaink úgy vettek részt, hogy tudták, már a jövőendő munkahelyüket teszik otthonossá.

Brigádnaplónkban nem található beragasztott színház és mozijegy, de nem azért, mert hallgattunk Hofira, hanem azért mert kollektívan nem is voltunk rendezvényeken. Erről az a vélemény alakult ki, hogy nem az a lényeg, hogy egy adott időpontban mindenki egyszerre menjen el valahova. Ezt sokszor megvalósíthatatlan, egyik ember ráér a másik nem. Mindenki, amikor teheti járjon szórakozni, művelődni, ez ugyan olyan értékű mint a közös látogatás. Évek során

mi ezt a gyakorlatot követtük, tapasztalatainkat egymás között kicserélve ösztönöztük egymást egy egy műsor vagy kiállítás megtekintésére. Rendhagyó eset is volt, amikor az Uránbányászok c. színdarabot együtt néztük meg a Pécsi Nemzeti színházban.

Egyébként cseppet sem irigyeltük a bíráló bizottságot, amelynek gyakorlatában eddig még nem jelentkezett hasonló esemény. Egyszer csak elérkeztünk arra a pontra, hogy nem kell a brigád, elégünk van belőle, ha nem értenek meg bennünket, abbahagyjuk. Különben is amit csinálunk az miért szocialista brigád tevékenység? Ha nem lenne brigád akkor rosszabbul dolgoznánk? Nem. Akkor nem vállalnánk társadalmi munkát? De igen. A filmesek nem készítenének filmet? De igen... És így tovább. Akkor hát miért bohóckodunk és írjuk be vállalásnak azt amit úgy is megcsinálnánk?

Gondjainkkal magunkra maradtunk, nem volt aki segítsen, az-az talán mégis? Főnökünk és egyben brigádvezetőnk nem nézte jó szemmel, hogy nem akarjuk a brigádot. Meggyőzni azonban nem tudott bennünket. De tett valamit végső kétségbeesésében. A brigádgyűlésre, amelyen dönteni kellett arról, hogy folytatjuk-e a brigád tevékenységet, vendéget hozott. Az üzem párt titkárát. Jól választott. A hivatalos megjelenés hatásos volt, a vendég olyan természetesen buzdított a folytatásra, hogy - ha ellen szavazatokkal is, de - megszavaztuk a folytatást.

Sajnos az akkori brigádnapló az előzőekben leírt események felett szemérmesen szemet hunyt és csak annyit rögzített, hogy: "SB. emberhez nem méltó

cselekedetével a brigádból kizárta magát". A megszűnési gondokról nincs bejegyzés. Így ennek pontos időpontja sem biztos. Tény, hogy megtörtént, s az írásban e-helyen határozott dramaturgia funkciója van.

Az 1977-es év a "bosszúállás" éve. Egy teljes füzetet tölt ki a brigád éves tevékenysége, van benne valami dac, hogy most aztán megmutatjuk, hogy mire vagyunk képesek. A majdnem megszűnt brigád új erőre kapott és hihetetlenül magas célokat tűzött maga elé. Már az első brigád gyűlésen megfogalmazódott a közös akarat. - Megpályáztuk a vállalat kiváló brigádja címet. A kollektív vállalatok sokfélék és tükrözték az üzem akkori helyzetét, valamint bennünket érintő nehézségre kínáltak megoldást. Újdonságként szerepelt az új feltárási rendszer bevezetésének tervezete. Az egyéni vállalatok a szokásos 2-3 pont helyett 8-10 pontosak voltak, és rengeteg volt az év elején még nem vállalt de év közben teljesített munka. Ami eddig jól ment az mind folytatódott, rengeteg újdonsággal.

32 kötetből álló szakkönyvtárat létesítettünk, elősegítve a folyamatos szakmai továbbképzést. A tanulás új formái is jelentkeztek, brigádtagjaink a dolgozók gimnáziumába, újságíró stúdióba, sőt pedagógiai, pszichológiai tanfolyamra is jártak.

Az 1. országos Bányaföldtani Ankét főszervezője brigádvezetőnk volt, aki előadást is tartott a tanácskozáson. Nagyon örültünk, hogy vendégül láthattuk üzemünkben az ankét résztvevőit és a bánya látogatás során értékes tapasztalatokat cserélhettünk. Az erősödő kollektív hangulat kifejezője volt, hogy első alkalommal

vettünk részt teljes létszámban a május elsejei felvonuláson. Csak úgy melleleg, mert nekünk jutott eszünkbe, felfestettük egy hétvégén az üzem parkolójában a terelő vonalakat. Egyik brigádtagunk bekapcsolódott a szakszervezeti jogsegélyszolgálat munkájába.

Munkavégzésünk nem volt zavartalan, mert két fő hiányzott az eddigi létszámból, sok volt a helyettesítés, mindenkinek vállalni kellett megszokott munkájától eltérő feladatokat is.

A lövészversenyen is kiválóan szerepeltek versenyzőink, sorra hozták a díjakat még nemzetközi versenyről is. Az üzemi események fényképezésére indult K.L. kollégánk magas szintet ért el a fotózásban, szépen össze válogatott bányászportréival több pályázaton szerepelt megérdemelt sikerrel.

Folytattuk a tematikus fotópályázatot, ezúttal a téma Pécs volt. A pályázatra egyéni látásmódú felvételek érkeztek, a díjazott képekből kiállítást rendeztünk.

A bányásznapon kedves hagyományként brigádunk nőtagjai köszöntötték férfi kollégáikat kedves sorokkal és egy szál virággal.

Brigádvezetőnk Nyugat-Európában járt s az ott készített diafelvételeit egy családos összejöveten mutatta be.

A Bakonyai Rádió kilépett az ország nyilvánossága elé, a TV híradóban riport számolt be a jubileumi munkaverseny propagálásában élen járó vállalkozásról.

És jött az év nagy eseménye. A NOSZF. 60. évfordulója tiszteletére elhatároztuk, hogy kiállítást rendezünk a forradalom plakátjaiból. Mindenki sziporkázott jobbnál

jobb ötletek kerültek megvalósításra, rengeteget dolgoztunk, de megérte. Szép látványos kiállítás született. Megtekintették az üzemi dolgozók más üzemek szocialista brigádjai, a vállalat politikai vezetői - akik a kezdeményezést nagyra értékelték.

Néhány bejegyzés a kiállítás vendégkönyvéből (mert ilyen is volt)

... a kiállítás és a zenei aláfestés méltóan emlékezett meg a NOSZF. 60. évfordulójáról...

...Gyakrabban is szeretnénk ilyet látni...

...Meglepő ízléssel összeállított szép kiállítás...

...Sok ilyen szoc. brigádot az országnak!...

Év végén úgy éreztük, hogy az utóbbi jókívánság valóban értéket fejez ki, tartalmas munkánk példamutató volt.

Ma már ismeretlen okok miatt azonban a legmagasabb elismerést mégis elmaradt, s ez annak ellenére, hogy mindenki elismerte, nem azért csináltuk - mégis rosszul esett. A vigasztalás: arany fokozat volt.

Még mindig keressük, de a leggondosabb kutatással sem sikerült kideríteni, hogy hová tűnt el az 1978-as naplónk, így az ez évben végzett munka részletei a feledésbe merültek. a visszaemlékezések alapján elmondható, hogy semmi rendkívüli esemény nem volt, tartva a régi formánkat - de koránt sem a csúcst - mégis ebben az évben nyertük el a vállalat kiváló brigádja címet. Tudtuk, hogy ezt igazából tavaly érdemeltük meg, így az elismerést a ha késve is de jólesően vettük

tudomásul.

Minket geológusokat gyakorta ösztönöznek arra, hogy kevesebbet kutassunk és találjunk több ércet. Nehéz eleget tenni ennek a követelménynek, különösen akkor ha olyan területen kutatunk, ahol a Teremtő úgy szórta el az ércet, mint a spórolós háziasszony a kalácsba való mákot. 1979-ben sok gondunk volt a kis kiterjedésű ércek felderítésével, olyan egyensúlyt kellett teremteni, hogy kevesebb kutatással tudjuk biztosítani a fejtésre előkészített területeket. Új tervezési módszerekkel, jó és hasznos ötletekkel, és nem utolsó sorban megalapozott szakmai tapasztalatokkal elértük, hogy nem volt panasz a munkánkra. Nem kis dolog volt ez, főleg akkor, ha figyelembe vesszük, hogy az év folyamán fél évig főnök nélkül voltunk. A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség ösztöndíjaként É.K.G. franciaországi tanulmányúton vett részt. Kedves emlékként őrizzük azt a levelező lapot, amelyet így címzett meg: A vállalat kiváló brigádjá címmel kitüntetett MÉV II. ü. Geológia Böckh János szoc. brigádnak.

Azt hiszem, hogy ebben a brigádban mindig az volt a jó, hogy sohasem maradtunk nyugodtan. Valaki kitalált valamit, aztán addig beszéltünk róla, míg közügy lett és akkor sosem maradt el a megvalósítás.

Egy délután mindenféle hasznos és számunkra haszontalan ruhaneművel, játékokkal és sok sok édességgel meglátogattuk a Csertői gyermekotthon kisgyermekait. Nehéz délután volt. Aki már járt ilyen helyen az tudja, hogy mit jelent amikor egy csöpp gyerek a nyakába akasz kodik és szorítja, nem engedi, hogy

más is a közelébe kerüljön. Nehéz ilyenkor jópofáskodni, elszorult szívvel gondol arra az ember, hogy milyen rossz lehet szülők nélkül élni, bármilyen jó körülmények között is vannak az otthonban.

Egy valami hiányzik nekik, amit bármennyire is keresnek senkitől sem kaphatnak meg - a család. Néhány órára mi voltunk egy nagy család, de ez a jóleső érzés mégis az ellenkező hatást váltotta ki mint amilyen szándékkal érkeztünk. Úgy gondoltuk, nem szabad Őket félre vezetni, mert ez csak pótlék, és csak időszakos lehet. S magunk sem kívántunk a továbbiakban a nagylelkű jótevő szerepében tetszelegni. Azért otthagytuk a névjegyünket pár nap múlva visszamentünk és két hálószobát kitapétáztunk nagy szakértelemmel és tapétával.

A Nemzetközi Gyermekekév hatása volt a brigádunk által megszervezett Gyermekekünk c. fotókiállítás megrendezése. Látszólag hálás feladat, hiszen a legtöbb amatőr fényképész a saját gyermekét fényképezi, képekben így nem lehet hiány gondoltuk aztán a képek begyűjtésének ezer akadálya jelentkezett. Mégis elkészült a kiállítás, s bennünket ismét elöntött az a jó érzés ami minden cselekvő embert - csináltunk valamit. A kiállításban dolgozóink napokon keresztül gyönyörködtek.

Hogy hírünk a nagyvilágba is eljusson arról társadalmi szerveink gondoskodtak, amikor brigádunk egyik hölgy tagját P.J-nét - jutalomútra Moszkvába küldték. Ő ott baráti társaságban elmesélte, hogy létezőnk és alkotunk, ha nem hallottak róla akkor is, és aki ezt elhiszi írja ide a nevét. (Melléklet a naplóban 22 aláírás).

Hírünk Kievbbe is eljutott, aki elvitte H.L. hazaérkezése után sokat mesélt élményeiről.

Megint csak Gyermekév. Az Építők úti általános iskolában egy földrengés vagy a gyerekek játékos kedve, kiismerhetetlen káoszt teremtett a kémia szertár ásvány és kőzet gyűjteményében. Segítséget kértek a példányok rendszerezésében, amelyet szívesen vállaltunk. 1956-ban amikor porig égett a Nemzeti Múzeum ásványtára, hasonló feladatot végeztünk a törmelékből kibányászott ásványok össze gyűjtésével és azonosításával. Nagy öröm volt ez a munka. Újra rendszerezni a gyűjteményt, felismerni a "kődarabokat" megismerni, hogy még mennyi mindent nem tudunk, kiválasztani a tanulók által becsempészett színes üvegeket és salakdarabokat.

Egy hivatalos bejegyzés a naplóból: "naplójuk szépen és gondosan vezetett, tükrözi tevékenységüket".

Munkakörünk lehetővé teszi állandó kapcsolatunkat az üzem többi szocialista brigádjával. Naponta találkozunk a bányászbrigádokkal a termelési feladatok végrehajtásában, és a külszíniekkel akikkel hasonló munkakapcsolatunk van.

Természetes dolog, hogy ne csak a munkában, hanem a kellemesebb időtöltésben is együtt legyünk. Brigádtagjaink több alkalommal vettek részt más kollektívák rendezvényein. Ezek közül egy különösen emlékezetes. A 10-es szoc. brigád vendége volt a Ságváriban Tüskés Tibor Pécsi író. Mesélt életéről könyveiről, az emberekkel való kapcsolatáról, majd megjegyezte, hogy amikor belépett a vendéglátó helyiségbe, azt hitte lakodalomba került, nem író olvasó találkozóra. (A

10-es csapat ugyanis étellel itallal megrakott asztallal fogadta vendégeit) vigasztalásul hozzátette: ez meglepő de nem baj, ital mellett is kialakulhat az okos és egymást értő emberek közötti kapcsolat.

Ebben az évben kezdtünk közösen színházba járni, bár ezt egyénileg eddig is megtettük, mégis jó volt a közösen látottakat utólag megbeszélni, még akkor is ha az élmény elmaradt.

Mekkora igazság volt, amikor írásom bevezetőjében nehéz feladatnak neveztem a brigád történetének megírását. A naplóban tényszerűen rögzített eseményekről újabb és újabb emlékek jutnak eszembe, mindez együtt valami végtelen folyamatot képez - az életünket. Szeretném, ha a közös évek történetének kicsit szubjektív összeállítása után brigádtársaim is hasonlóan éreznének, mert ami megtörtént az nem a papíron él tovább, hanem az emberekben.

Kommunista szombat, véradás, MHSZ kitüntetés, diapályázat, szolidaritási bélyeg vásárlás a jugoszláviai földrengés áldozatainak, szakmai dolgozatok, sikeres lövészversenyek... Sorolhatnám még az év eseményeit, de így is nyilvánvaló, hogy megérdemeltük az aranykoszorút.

Szó volt korábban arról, hogy készítettünk filmeket családi eseményekről. Az évekkel ezelőtt elkészült felvételek egyszer csak előkerültek és jött az ötlet: mi lenne, ha ...? Brigádunk életében első alkalommal rendeztünk olyan összejövetelt amelyen nem csak a tagok, hanem a családtagok is teljes számban részt vettek. Micsoda öröm volt így együtt látni ezt a nagy kibővült családot, apró és nagyobb

gyerekeket, amint vidáman vették birtokukba a számukra felhalmozott üdítő italokat. Úgy gondoltuk had lássák milyenek voltunk mi régen. És látták amint legénybúcsúzunk, esküvőzünk, költözködünk, látták, hogy koránt sem voltunk olyan "tekintélyes" emberek mint ahogy azt nekik elmeséltük. Nagy siker volt. A filmek alkotói akkor úgy gondolták - felér ez egy Oszkár díjjal.

Főnökünk és brigádvezetőnk É.K.G. szakmai fejlődése érdekében a központi állományba került, így ha fájó szívvel is de elhagyott bennünket. Aktív brigádtagot veszítettünk személyében, de hiszem, hogy benne is hagytak nyomot a közös brigád évek.

Személyi változások történtek az 1980-as év elején. Új főnökünk H.L. eddig is tagja volt a brigádnak, két kollégánk a négyes üzemből került hozzánk és örömmel csatlakoztak a már vállalat szerte ismert közösségünkhöz.

Ez évtől első alkalommal a brigádvezető személye nem azonos a munkahelyi vezetőével, ettől új szint és nagyobb önállóságot reméltünk. A bizalmat K.I. az előző évi helyettes kapta meg.

Jó dolog, hogy minden évben valami komoly feladatunk volt, az utólagos visszaemlékezés büszkeséggel tölt el, mennyi komoly lehetőség munkánk fontosságának bizonyítására!

Megkezdődtek az ötös üzem feltárási munkái. Szoros kapcsolat alakult ki a művelőkkel és a szomszédos területen dolgozó négyes üzemiakkal.

Ebben az időben kezdett elterjedni hazánkban a számítógépek alkalmazása. A mi

munkaterületünkön, amely első sorban a megfigyelésre és kombinációs készségre épül - nem lehetett e téren látványos eredményeket elérni. A korlátozott technikai lehetőségek ellenére mégis készültek napi munkánkat megkönnyítő programok, amelyeket szívesen használtunk.

Családi eseményeknek is örvendezhettünk. A B.S. házaspárnak – mid ketten tagjai a brigádnak fiú gyermekük született.

A visszaemlékezés elején írtam egy családról, akikhez mindig szívesen jártunk. Az idő elszállt B. né nagymama lett és erre nagyon büszke, hiszen ez már tekintélyt ad. Márciusban üzemünkben kommunista szombatot szerveztek. Nem első alkalommal történt, mégis számunkra eddig mindig gondot okozott a részvétel. A kommunista szombatokon a bányászok dolgoztak a megszokott munkahelyükön. Mi a más napokhoz hasonló tevékenységet nem végezhattünk, úgy látszik a mi munkánk nem **igazi** munka. Pedig mennyi hasznos feladatot végezhattünk volna - igaz, hogy kézzelfogható "érték" nélkül. Az eredményeket egy bányaüzemnél tonna/műszakban mérik. Ezen a szombaton megkönnyörültek rajtunk a szervezők, és rendcsináló munkát végezhattünk az aknaudvaron. Így nem maradtunk szégyenben, mi is dolgozhattunk.

Országos esemény volt a XII pártkongresszus, amelynek ismertetésében ismét voltak vállalt és teljesített feladataink. GY.L. politikai totót készített és ezt a szokását azóta is megtartotta. A Bakonyai Rádió reggelente rendkívüli adásban számolt be az előző napi eseményekről, s rendkívüli hírként jelenthette be adásában

az első magyar úrhajós útját a világűrben.

Sokszor megcsodáltuk E.SZ. kollégát, aki még fejben tábla nélkül is tudott sakkozni, így nem csoda, ha sorra nyerte a sakk versenyeket.

A vállalatnak van egy korszerűtlen, de annál vadregényesebb pihenőhelye a mohácsi szigeten. Ez a több kis házból álló telep ad otthont a környék szűnyogjainak és nekünk is, amikor évről-évre felkeressük és töltünk ott kellemes hétvégéket. Az ilyen pár napos táborozások próbakövei az egymás közötti kapcsolatainknak, amikor a munkahelyen kívül találkozunk egymással és családtagjainkkal. Midig nehezen ment a kirándulás tervezése, és amikor már úgy nézett ki, hogy nem sikerült, akkor egyszerre mindenki jelezte, hogy eljön. Aki eljött, jól is érezte magát.

Már régen rendeztünk fotópályázatot. Rajta!

Az olimpia évében vagyunk, adott a téma. Sport. A sport fotópályázat szép tablóját az olimpiai játékok megnyitása előtti napon helyeztük köz szemlére.

A közös összejövetelek szempontjából is sikeresnek mondható ez az év. Emeleti szomszédunkkal - a geofizikával - naponta vívunk közelharcot, majd alakítunk ki közös álláspontot a Szent ércvagyon védelmében. Mégis mennyi időnek kellett eltelni, amíg egy kellemes délutánt tölthettünk Jenő bácsi bádognapok söntése közelében.

Hasonlóan jól sikerült a Dömörkapui családos kirándulásunk is, ahol a gyerekek mutattak példát a hegymászásban és keresték meg az elveszett felnőtteket.

Nagy meglepetésünkre - bár siettünk hangsúlyozni köreinkben, hogy nem értelmetlenül - brigádunk minden tagja meghívót kapott a november 7-i üzemi ünnepségre. Az üzemvezetés és a társadalmi szervek eredményeinket elismerő kedves gesztusa jól esett.

Végre egy társadalmi munka, amelyik mindenki kedvére való, látványos és hasznos. Egy uránvárosi óvodában zavartuk meg a kicsinyek és az óvó nénik nyugalma, amikor szerszámokkal felfegyverkezve beállítottunk, majd felástuk az udvart. Azzal az ürüggyel, hogy majd tavasszal füvet ültetünk. Ígéretünket betartottuk, a jól előkészített talajba tavasszal zsenge füvet telepítettünk.

Üzemi könyvterjesztőnk - aki azóta már nyugdíjas - valószínűleg nosztalgiával gondol azokra az évekre, amelyekben csak megfeszített beszerző munkával tudta csillapítani könyv éhségünket. Szerettünk olvasni, szerettük a jó könyveket s itt a legritkább példányokhoz is hozzájutottunk.

Éves vállalásainkban - amelyek a munkára vonatkoznak - gyakran találkozunk ismétlődő feladatokkal, amelyeket úgy kezeltünk, hogy különösen fontosak, ezért végrehajtásukat állandóan szem előtt kell tartani. Nem lehet cél, hogy folyton új és újabb dolgokat találjunk ki, a munka megszokott menetét nem lehet felborítani csupán a kísérletezés kedvéért. Ezt úgy lehetne másképp mondani, hogy a munkát meg kell csinálni. Váratlan körülmények azonban mindig adódtak, mint például 1981-ben a feltöréshajtás jelentős elmaradása. Nem volt elég szakember és mi a magunk területén kerestük a megoldást. Az eddigi előkészítési rendszert

átértékeljük a feltörések helyett inkább a gurítókkal való megközelítés módszerét választottuk. A sors iróniája, hogy mire ez bevezetésre került, addigra új feltöréshajtó csapatok alakultak. Semmi baj. A kedvező tapasztalatokat megtartottuk és máig is alkalmazzuk.

Mindig irigykedtünk a szomszédos üzemre, amelynek gazdagabb ércvagyona lehetővé tette a korszerű fejtési módszerek alkalmazását. Tömbfejtésekről, nagy teljesítményű gépi berendezésekről hallottunk, és mi csak avval vigasztaltuk magunkat, hogy ők a mi bányánkkal semmit sem tudnának kezdeni. Nálunk is történtek kísérletek új módszerek bevezetésére, ezekhez az alapot mindig mi szolgáltattuk. A körülményekhez való alkalmazkodás nemcsak az emberi viszonylatokban hanem a természet "legyőzésében" is követendő módszer. Bizakodva gondolunk jövőre új bányákra, ahol talán mi is tudunk újat produkálni. Ezért vártuk mindig kíváncsian a legújabb kutatási eredményeket az V-ös üzem területéről.

Ebben a több éves brigádtörténelemben még egyszer sem esett szó a fizetés emeléséről. Nem azért mert nem volt, hanem azért mert ezt a tényt a brigádnapló sohasem rögzítette. Most is csak azért került megemlítésre, mert szóba került a differenciálás. Eddig általában mindenki úgy kapta az emelést, ahogy kellett, aki elmaradt annak emeltek. Aki később kezdte a munkát, annak a bérét egy új besorolási rendelettel hozták fel, úgy hogy nagyjából egy szinten mozogtak a fizetések. Ezt látszólag indokolta, hogy mindannyian már hosszú évek óta teljes

értékűen végeztük a munkánkat, (sok éves szakmai tapasztalat) akkor miért különbözzenek a fizetések?

A differenciálás igénye azonban kimondatlanul is jelen volt, szóba ez végig fizetés rendezésénél került, de most sem sikerült. A vállalkozás kudarcát avval az okoskodással mentegettük, hogy hiába, ahol mindenki egyformán jól dolgozik, ott nem lehet különböző a fizetés. A munkavégzés mértéke és a képességek megítélése valóban nehéz feladat olyan munkakörben, ahol nincsenek mérhető teljesítmények. Mert nálunk nem az a fontos, hogy mindnél több térkép készüljön, hanem az hogy hasznos legyen. Hogy ebben ki a jobb és ki a kevésbé jó, ennek eldöntésére közösségünk egyenlőre képtelen volt. És azóta is az.

Az élet apróbb eseményei között említésre méltó, hogy többen közülünk nagyobb lakásba költöztek kertvárosban, így újra élvezhettük a közös pakolás élményeit. K.L. csak a város szélén kapott lakást, állítólag éjjel kiásta a "Pécs" táblát és odébb helyezte, hogy városlakó maradjon. B.S. felbuzdulásában baklövést követett el, engedély nélkül végzett társadalmi munkát, alig tudta elkerülni a büntetést. Nyugodtan mondhatom, hogy az eltelt évek alatt, nagyon keveset voltunk táppénzen, szerencsére komolyabb betegségek nem okoztak senkinél sem tartós kiesést. Ebben az évben megszakadt ez a jó sorozat, két munkatársunk is tartós gyógykezelésre szorult.

A napi politikai eseményeket - a magunk szintjén - mindig megvitattuk, semmi sem maradt szó nélkül, mindenre reagáltunk. Helyzetünkből adódott ez a lehetőség,

majdnem mindannyian egy helyiségben dolgozunk, így senki nem vonja ki magát a vélemény nyilvánításból. Ez nagyon jó dolog, mert fejleszti az ember értékítéletét és kialakítja azt a képességet, hogy mindenről legyen véleménye. Nagyon nem értettünk egyet avval a döntéssel, amely szerint egymilliárd dollárt adtunk a Lengyeleknek, akik dolgozni nem voltak hajlandóak, de a pénzt elfogadták.

A Pécsi színházban bemutatták a Chicago c. zenés játékot förtelmesen ocsmány kifejezéseket halhattunk a színészek szájából, akiknek sovány mentségül szolgált, hogy így akarták megteremteni a darab légkörét. Ezt is megvitattuk és megegyeztünk abban, hogy elég ha a munkahelyen beszélünk rondán, ehhez nem kell közönség. Minden hónapban több-kevesebb rendszerességgel minimális összeget fizettünk be és fizetünk most is - ez a brigádpénz. Ez csupán egy jelképes összeg, nagyobb kiadásokra kevés, de váratlan pénzavar esetén bárkinek rendelkezésére áll. Ez az összeg képezi az alapvagyonot (milyen szép szó) ezt kirándulásaink alkalmával kiegészítjük a szakszervezet támogatásával, s ha nem elég a zsebünkbe nyúlunk.

Május elsején a Pécsi Megyei Városi Tanácsa bronz diplomáját kaptuk meg az elvégzett társadalmi munka elismeréseként.

Az eddig eltelt évek munkahelyi és közösségi eredményein túl jól eső érzéssel vettük tudomásul, hogy gyermekeink felnőttek elvégezték iskoláikat, önálló feladatokat oldottak meg sikeresen. Övék a jövő, talán a mi hatásunk is érvényesül majd önálló életükben, s erre az eredményre is büszkék vagyunk.

Megismételt több napos mohácsi kirándulásunk - ahol már teljesen lakodalmi színvonalú étkeztetés folyt - majdnem rosszul végződött - mert a hirtelen jött záporosó miatt sárosá vált bekötőút igencsak vendégmarasztalónak bizonyult. Tetőtől talpig sárosan, de újabb energiát adó élményekkel gazdagodva érkeztünk haza.

Újabb esemény az idő múlásának bizonyítására: E.Sz. aki brigádunkból elsőként érkezett a vállalatunkhoz, a bányásznapon 25 éves törzsgárda kitüntetésben részesült és megkapta a Bányász Szolgálati Érdemérem arany fokozatát.

Jó pár éven keresztül, így 1982-ben is szerepelt terveink között, hogy több alkalommal cserélünk gondolatot a társüzemek geológiai szolgálatával. Nem sikerült igazán kiépíteni ezt a kapcsolatot, néhány oda-vissza találkozón - amelyek nagyon hasznosnak bizonyultak - nem alakult ki tartós barátság. Pedig milyen jó volt, amikor egy látogatás után megállapítottuk, hogy mégiscsak az a jobb amit mi csinálunk. Lehet hogy ezért maradtak el a további találkozások?

Változó Valóság. Valahogy megtetszett nekünk ez a mozgalom, mert nem írt elő kötelező feladatokat, hagyta, hogy magunk szervezzük a programokat és csak azt kérte, hogy ezekről számoljunk be írott anyag formájában. Kötetlenséget biztosított ez az új művelődési forma, s hogy nem maradt hatástalan, azt bizonyítják azok a színes kis írások, amelyeket megőrzött a brigádnapló, s amelyek megörökítették sok könyv, kiállítás, film, színházi előadás emlékét.

Ez a csatlakozás részünkről, megint egy fellángolás volt, valami mást csinálhattunk

mint eddig. Mindenesetre jól csinálhattuk, mert a vállalati versenyben első, a városi értékelésben második helyezettek lettünk.

A műveltség szele megcsapott bennünket. Ennek további bizonyítéka, hogy bevezettük a napi versírást. Minden nap - több héten keresztül - öt perc alatt egy adott témáról kellett rögtönzött verset írni. Akkor is és azóta is szertelen örömmel üdvözljük ezeket a kívülállók számára bárgyú "költeményeket".

Nem hiszem, hogy brigádunk tagjai közül bárki is azért végzett volna valamilyen iskolát, hogy evvel brigádvállalást teljesítsen.

A tagság érdeklődési köre rendkívül változatos. Számítástechnikai tanfolyam, német nyelvtanfolyam, politikai oktatások, retorika tanfolyam, újságíró iskola... Úgy látszik mindent tudni akarunk.

Üzemünk közvetlen környezetében a bányából kitermelt óriás mennyiségű meddő kőzet szinte felfalta a környező hatalmas erdőt, kopasz fennsíkjaival csúnya látvány volt a környező élő természetben. A jövőre gondoltak bányamérő kollégáink, amikor megtervezték és megszervezték a meddőhányó fásítási programját. Ennek megvalósításáért több ezer akácfa csemetét kellett elültetni meghatározott rendszerben. Örömmel csatlakoztunk ehhez a munkához az üzem többi szocialista brigádjával együtt, ma már pár eltelte után eredményét is láthatjuk, amikor a "holdbéli" táj egyhangúságát lassan felváltja az erdő megszokott képe.

H.Cs. kitűnő ötletének bizonyult, hogy a könyvek mellett hanglemezeket és kazettákat is árusítson. A részletfizetéses akció sikeres volt és sikeres azóta is. Órák

alatt elfogyott az eladásra szánt hanganyag, bizonyítva, hogy a színvonalas zenére egy bányaüzemnél is van igény. A kultúra ugyan nem árucikk, mégis az élvezete avval kezdődik, hogy meg kell venni.

Nagy lehetőségeket láttunk a számítógépes feldolgozás alkalmazásában saját munkaterületünkön, ezért egy újabb brigádtagunk P.J-né kezdte el a számítástechnikai tanfolyamot, igazolva a női egyenjogúságot és saját bátorságát. Mert sokan szerettek volna foglalkozni evvel a vonzó és új munkaterülettel, de csak kevesen vállalták az ismeretek megszerzését szolgáló több éves tanfolyam nehézségeit.

Már megint mohácsra megyünk? Kérdezték többen is, amikor szóba került egy közös nyári kirándulás. Sokáig úgy nézett ki, hogy nem lesz semmi a bolondos hévégéből, aztán az utolsó napokban mégis összeállt a mezőny. Valami azonban mégsem volt rendben. Erőltettük az evést, ivást, vidámságot vessző, volt zene is jó hangosan bömbölő, de mintha valami átok ült volna rajtunk, szétesett a társaság. A családok sorban tünedeztek el a kis faházakba, korán lefeküdtünk. És szomorúan ébredtünk, csak a reggeli kötelező pálinka hatására mertünk arról beszélni, hogy mi is történt velünk. Aztán úgy mentünk haza, hogy nem jövünk többet mohácsra. Pedig nem ez a kedves fészek volt a hibás.

A B.S. házaspárnak újra fia született, boldoggá téve egy apát aki ismét kihúzta magát, és szomorkássá egy anyát aki titokban egy kislányt szeretett volna.

Többször esett már szó az V-ös üzemről, jövőbeli munkahelyünkről, amely kiemelt

beruházásként, ha lassan is de épült. már itt vannak a kézzel fogható első eredmények. B.S. elkészítette az első lencse térképet, mi pedig napokig gyönyörködtünk benne, nem azért mert olyan szép volt, hanem azért mert a szebb jövőt láttuk benne.

Sokszínű tevékenységünk egyik vadhajtása volt az egy brigád egy órs mozgalomhoz csatlakozás. Pontosan így néz ki egy formális kapcsolat, ezen csak az szépített, hogy az úttörők meglátogattak bennünket. Mi ugyanezt elmulasztottuk, további kapcsolatunk a táviratváltásban merült ki, amelyet Ők küldtek bányásznapra és mi a ballagásukra. Hát minden nem sikerülhet.

Nem tudom miért van az, hogy a régmúlt eseményeiről könnyebb írni, mint a közelmúlt történéseiről? Ahhoz az emlékezésben közeledek napjainkhoz egyre nehezebb az írás. az is lehet, hogy ennek más az oka. kevesebb az esemény amit végeztünk az is a korábbi jól bevált patronok ismétlődése. Fáradtság és enyhe unalom olvasható ki a napló 1983-évi bejegyzéseiből, kötelességszerűen összeállított vállalás gyűjtemény és szürke program ismertetések. Pedig megvan a rendszeresség a naplóban, a kínos precizitás azonban önmagáért beszél. Sok dolog került bejegyzésre, szinte tüntetően sok - lássátok ennyi mindent csináltunk. Ebben a szürke világban is voltak azért jó ötletek. Rendezzünk egy nyílt napot, mutassuk be, hogy mit csinál a geológia. Akkori tehetetlen állapotunkra jellemző, hogy a terv megvalósíthatatlan maradt, így azóta sem tudja senki - mit csinál a geológia.

A labdarúgás világában megszokott dolog, hogyha nem megy a játék a csapatnak

akkor edzőt kell cserélni. A mi példánk szerint ez nem csak a focistákra vonatkozik,ugyanis ez évben eddigi brigádvezetőnk felmentését kérte. Ahogy lenni szokott, senki sem akarta vállalni a megszokott feladatot, bár ennek ésszerű magyarázata van. Mindenki érezte és tudta, hogy milyen nehéz az embereket szervezni, irányítani, rábeszélni, új dolgokat kitalálni, ha nem nagy a tettvágy a brigádtagokban. Ezért nem is rossz, ha többen is megpróbálják a vezetést és nem marad örökre valaki nyakán a tagság bizalma. Ha viszont valaki tehetséges rátermett vezető, irányító képességekkel rendelkezik, akkor semmi értelme a vezető cserének. Az, hogy valaki rendelkezik-e ilyen adottságokkal, az csak akkor derül ki, ha már megpróbálta egy közösség irányítását.

Ezt a lehetőséget kapta meg G.Sz. munkatársunk, aki megválasztása után azon melegében rábeszélt bennünket arra, hogy vegyünk részt egy vetélkedőn. Ez nagy dolog volt, mert már szoltam arról, mennyire idegenkedtünk az ehhez hasonló szellemi megmérettetéstől. Aggodalmunk nem volt alaptalan, a Nekem szülőházán... c. vetélkedő vállalati elődöntőjében simán az utolsók lettünk logó orral vigasztaltuk egymást és fogadtuk meg szent esküvéssel - soha többet vetélkedő! Ezt a kényelmesnek tűnő álláspontot azóta is nagy becsben tartjuk.

Amikor a városban megalakult a videó klub, ketten közülünk rendszeresen látogatták az előadásokat és a bemutatókat. Úgy gondoltuk, hogy ez a technikai újdonság jobb mint a keskenyfilmzés, jó lenne ebben a műfajban produkálni. Az érdeklődés nem tartott sokáig. A videó berendezések ára jelenleg elérhetetlenek

látszik - legalábbis a mi szintünkön, sőt kiderült, hogy a vállalat sem tervezi képrögzítő eszközök bevezetését. Akkor meg kár ábrándozni.

Valamikor volt egy egyességünk - akkor még nem voltunk brigád -, hogy aki először szerepel a TV-ben közülünk, az mindenkitől kap egy üveg pezsgőt. Abban az időben még nagy dolognak számított ha valaki szerepelt a képernyőn. Azóta a TV közelebb került az emberekhez, így hozzánk is. B.S. miután elvégezte az Újságíró Stúdiót, munkatársa lett a Városi televízió műsorainak. Több alkalommal készített riportot mi a TV előtt csodálkozva néztük: szebb mint az életben. Eredményes közreműködése sajnos hirtelen megszakadt, mert kiderült, hogy Ő is elsősorban geológus, akinek munkaköre van és nem ér rá egész napokat telefonálgatni, szaladgálni a riport alanyok után. Pedig ha egyszer betehettük volna a lábunkat...

Mindig szívesen foglalkoztunk az új bányatárségek leművelési terveinek elkészítésével, mert ez a tevékenység teszi fel a koronát addigi összes munkánkra. Amikor már sok-sok részletes aprólékos munka után elkészült a térkép és látni véljük az ércetek elhelyezkedését, akkor csodálatos élmény ebből az ismeret anyagból megteremteni a bányát. Hol lesznek a vágatok, hogyan fejtsünk? A geológia (brigád) minden egyes tagjának munkája benne van ebben a látványos és rendkívül hasznos szellemi termékben, ezért közös az öröm, ha egy ilyen feladattal elkészülünk. Biztos, hogy ezért csatlakoztunk örömmel ahhoz a pályázati kiíráshoz, amelynek célja egy új lefejtendő bányamező terveinek elkészítése volt. Jó munka

volt és anyagilag sem haszontalan.

A hosszú ideje változatlan taglétszámunk 1984-ben egy fővel bővült. S.J. a vállalat egy másik munkahelyéről került hozzánk, tevékenysége kapcsán az ércek mikro világával kötöttünk közelebbi ismeretséget. Csalhatatlan új módszereket ígért, eddigi munkánk alapjainak megújítását - evvel azonban még adósunk. Hiába ennyi "okos" között nehéz az újat elfogadtatni.

Legszívesebben már el sem olvasnám a vállalásokat, amelyeket az év elején tettünk, mert nincs bennünk semmi új. Csak a megszokott jól bevált feladat ismétlések. Mindenki pontosan azt vállalja amit eddig is csinált, kevés az újdonság hiányzik valami könnyedség az egész túl komoly és hivatalos. Jó ez így? Lehet, hogy igen, bár nagyobb vállalkozó kedvel és lendülettel jobban menne a brigádélet. Az is igaz, hogyha ismétlődnek is a korábban vállalt feladatok ezek végrehajtása már kötelességünk, ha elvégezzük akkor jól dolgoztunk. És ez a cél. A változatosság inkább a munkán kívüli vállalásokból hiányzik, itt úgy látszik elfogytak hajdani patakzó ötleteink.

Nem volt túlságosan szerencsés a Kell a jó könyv c. pályázat. A válogatás a felszabadulás 40. évfordulójára kívánt megemlékezni, de az elolvasandó művek között csak szovjet és orosz írók szerepeltek. Helyesebb lett volna, ha a 45 utáni magyar irodalom is helyet kapott volna. Neki ültünk és elolvastunk olyan könyveket, amelyekről eddig is nem is hallottunk (talán ez volt a cél?) És válaszoltunk az olyan értelmes ellenőrző kérdésekre, mint ez: Melyik kezével fogta

meg nagymama a csészét?

Brigádvezetőnk egyik nap bélyegeket hozott amelyekről kiderült, hogy a felépítendő Nemzeti Színház költségeinek fedezését szolgálja. Nem értettük egyet avval a döntéssel, hogy új színház épüljön akkor, amikor sok más nehézségünk van. Nem tetszett, hazafias köntösbe bújtatva közölték - kell a Nemzeti Színház! Egyébként is itt a pécsi színház. Rettenetesen rossz állapotban, hamarosan bezárják építsünk egy újat, ezt szívesebben támogatnánk. Vagy lehet, hogy akkor is valami elméletet gyártanánk.

Újabb szín a palettán egy éves kitartó tanulás eredménye képen K.J. kollégánk munkavédelmi felügyelő képesítést szerzett, most legalább nyugodtabban dolgozunk, van aki ügyel ránk.

A rossz emléké mohács után ez évben a nagy nyári móka és vidámság színhelye Orfű volt, a vállalat vízi telepén. A szervezés a szokásos húzódozásokkal indult, aztán mindenki ott volt.

-... volt olyan, aki állandóan talpon volt, olyan is akadt kit az orfűi levegő annyira elkábított, hogy alig láttuk ébren..." Emlékezik meg a brigád krónikás az eseményről, emellett képek és szellemes kép aláírások őrzik egy jól sikerült közös hétvége emlékét.

A nyár végén E.Sz. a messzi Angliába utazott rokoni látogatásra a jó öreg Zsigulijával. Amint közeledett visszatérésének ideje aggódni kezdtünk. nem azért mintha attól tartottunk volna hogy a "szabad világot" választja, hanem inkább, hogy

a közlekedési sztrájk miatt úszva kell átszelnie a csatornát. Szerencsés hazatérését örömmel fogadtuk, azért is mert közben üzemünk vásárolt egy számítógépet, amely csak eszköz a feladatok végrehajtásában, de szakember nélkül semmit sem ér. A programok elkészítésében a gép kezelésében tevékenyen közreműködtek a mi frissen képzett szakembereink is, jó tudni, hogy ebben sem maradtunk le a többiektől.

Közben sokat és jól dolgoztunk, nem maradt el az elismerés sem. Az éves munkaverseny 1. ... szakaszában mi voltunk a legjobbak. Hogy mi volt a mérce az nem derült ki, lényeg az, hogy az illetékesek így látták. Hozzá tehetjük, hogy jól látták.

A sztrájkoló angol bányászok megsegítésére a SZOT gyűjtést indított, ha ez ellen kifogást emeltünk az nem azért volt, mert pénzt kellett felajánlani. Emberi tulajdonság segíteni azt akinek erre szüksége van de gazdaságtalanul üzemelő bányák bezárására éppen elég hazai példa is volt, amikor az ország belső gondja és kötelessége volt megoldani az emberek elhelyezését. Nem vártunk és nem is kaptunk senkitől segítséget. Főleg nem Angliától.

Úgy érzem, hogy ebben az évben is jelentkeztek azok a jelenségek, amelyek korábban a megszűnési kísérlet előtt jellemzőek voltak. Van-e akkor értelme, hogy tovább csináljuk, jelent-e még valami tartalmasat és lendítő erőt a szocialista brigádmozgalomban való részvétel? Azt hiszem, hogy ezek a gondok sok más brigádnál is jelentkeztek, nem véletlenül került szóba a mozgalom megújításának

igénye.

Sok mindent tapasztaltunk 20 év alatt, sok kitűzött célt elértünk, szép dolgokra emlékezhetünk. Kell a megújulás, jönnek még új feladatok, új ötletek talán van még bennünk erő a közösségi életre is.

1985 március 21-én társadalmi munka keretében hatalmas halom kőzúzalékot terítettünk el a bakonyai brigádháznál. Utána megittunk egy korsó sört. Akkor úgy éreztem, van még élet ebben a brigádban! Ezt huszadik évünkben megpróbáljuk bebizonyítani már nem fiatalon, de még távol attól, hogy bárki is öregnek tekintsen bennünket.

A brigádtörténetet olvasók figyelmét szeretném felhívni arra, hogy az írás 1985-ben készült, tehát nem jelen időben született visszaemlékezés, hanem kordokumentum.

Aki összeállította – Kartali István – 1938-ban született, szakképzettséget a Geológiai Technikumban Budapesten szerzett 1957-ben. Ez évben a Pécsi Uránércbánya II. sz. üzemében nyert felvételt. Körlet geológusi munkakörben dolgozott folyamatosan, később az V-ös üzemben is tevékenységével segítve a termelés folyamatosságát az érces munkahelyek biztosításával. Nevéhez kötődik a Bakonya Rádió működtetése, melynek műsorát Benedek Sándor kollégájával közösen készítették. A termelés megszűnése után nyugdíjba ment, mindig szívesen találkozik korábbi munkatársaival, akikben az övéhez hasonlóan „bakonyai szív” dobog.

köszönöm!

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal line followed by a stylized, cursive flourish.

Pécs, 1985 május 16.

Káldi Lajos 1940. január 9.-én születtem.

Iskoláimat, Becsehelyen, Nagykanizsán, Esztergomban, Budapesten és Pécsen végeztem.

1958. október 8. kerültem Pécsre az Uránércbánya Vállalat II-es üzem gépészeti részlegéhez ifjú gépészmérnökként, külszíni lakatosnak.

Akkor Heller Alajos volt az üzem vezetője, a gépészeti vezető pedig Gradvolt János, helyettese Laboda Tibor.

Gradvolt János kitűnő bányagépészeti ismeretekkel rendelkezett.

Közölte velem, hogy a beosztásomat úgy szervezi, hogy a bányagépészet területén mindent megismerjek.

A gépészeti iroda és műhelyek a 3. asztalnál voltak, úgyszintén a villamos részleg is, megközelíteni csak fényképes igazolvánnyal lehetett katonai őrségen keresztül. Ezzel egy időben már majdnem teljesen elkészültek a végleges üzem épületei.

A lakatos és villamos üzem elkészültével mindkét részleg felköltözött a végleges helyére.

A külszíni műhelyekben végeztük el a nagyobb gépjavításokat és gyártásokat, a részleg különböző, (lakatos, kovács, hegesztő, forgácsoló, fúrógépjavító, bányakutató fúrógépjavító, villamos műhely, stb.) helységeiben. Én a kovács és forgácsoló munkák kivételével minden munkafolyamatban részt vettem, bizonyos

ideig, még a villamos műhelyben is dolgoztam. (Villanymotorok és ventilátorok nagyjavítása.)

1960-ban a 0/6- akna és a külszíni szállító berendezéseket karbantartó csoporthoz osztottak be. A 2 dobos, 2 kasos, kasonként 2 dobogó, dobogónként 1 csillét szállító gép ekkor már a 120 méterre mélyített 6-os szintről tudott szállítani a közbenső szintek beiktatásával (siklók, ereszkék, vakaknák (20m.-es szintosztás)

A külszínre szállított csillék egy enyhén lejtős pályán a csillemérőhöz gurultak, ahol a minősítést végezték. Innen a megfelelő körbuktatóba, mely 180 fokos elfordítással a töltőgaratba ürítette a kőzetet. A körbuktatóba egy kerékfogós csillefogó adagolta a csilléket. A garatból egy sűrített levegővel működtetett töltőgarat segítségével töltötték BAZ típusú (un. Bikákra) az ércet, mely az Ércdúsító Üzembe szállította. (3 db. érces és 2 db. meddő garat működött).

A meddőt 800-as szállító szalag a bakonyai út alatt szállította ki a meddőhányóra, a körbuktatóból a csillék egy enyhén lejtős pályán, egy 20 m. hosszú láncos emelő segítségével kerültek az aknarakodó üres oldalára.

Sem a töltőgaratok, sem a meddő gumiszalagon történő szállítás nem felelt meg a gyakorlatban. Nagyon sok probléma volt mindkettővel. (Kőzetnagyág, téli befagyás.) Ezt a megoldást sürgősen át kellett alakítani, úgy, hogy a buktatóból a garatba egyenként kellett a BIKÁRA tölteni, a szállító szalagot is ki kellett iktatni.

A körbuktatók csúszó csapágóját "zsírozni" nem lehetett a nagy terhelése

miatt, ezeket is át kellett alakítani kúpgörgős csapágyazásra. Itt kitűnő szakemberekkel dolgoztam, kiktől sokakat tanultam ők pedig elméleti elképzeléseimet díjazták (Lakatos Jenő, Sólyom Sándor, Szegedi József nevét szeretném megemlíteni.)

A hegyoldalakból több táró (4) kihajtásával és a 6/7-es vakakna megépítésével termelték ki a kőzetet és a táró szinteken szállították ki a csilléket.

Külszíni lakatosként is már sokat jártam le a bányába, 1960-ban földalatti lakatos lettem, 3 műszakos ügyeletesként. Feladatunk volt a termelő csapatoknál előforduló gépészeti problémák, meghibásodások elhárítása, vágathajtó csapatoknál szükség esetén csőszerelés. Nagyobb munkákat (új fejtési munkahelyek előkészítése, szkrépervitlák, töltő garatok beszerelése csövek felszerelése stb.)

Az 1 tonnás szkrépereket un. Pullift emelőkkal többszöri újrafogással "húztuk" fel, sokszor ácsolatlan munkahelyekre. Fizikailag nagyon nehéz munka volt. Ennek megkönnyítésére készítettem egy "szkréperszállító kocsit", melyet a feltörés alatti vágathoz rögzítve, rajta elhelyezett sűrített levegős vitlával a feltörésfejbe (közvetlen) beépítendő helyére húzta fel a szkrépert. (Egyszerű megoldás, nagy segítség.)

Közben Boros Tibor lett a Gépészeti vezető és Pétersz Mihály a földalatti művezető, ki később egy rövid ideig Gépészeti vezető is volt.

Ekkor úgy a bánya vezetésnél és a gépészetnél is személyekben és szervezésben is eléggé "zűrzavaros" időszak volt. Rövid idő alatt több üzemvezető csere volt, a

körletekhez kerültek a termelésben foglalkoztatott lakatosok (nem állományilag, csak a napi feladatok intézésében) így kialakult a KÖRLET LAKATOS rendszer. Én akkor az 1-es körlet lakatosainak lettem a csoportvezetője. Komlóról jött Gyimesi Ernő lett később a Gépészeti vezető és Lábán János az üzemvezető.

Gyimesi Ernő engem kihozott a bányából külszíni csoportvezetőnek. Sörös István volt a művezető.

Hozzánk tartozott a külszíni műhely vezetése, épületgépészeti munkák, 0/6 akna és berendezései. A helyhez kötött földalatti szállító berendezések művezetője Riskó József volt, csoportvezetője Schweitzer László.

A körletlakatos rendszer maradt a leírtak szerint.

Sörös István sok egyéb társadalmi elfoglaltsága miatt keveset tudott az üzemi szakmai munkájával foglalkozni így inkább rám hárult a teljes irányítás, hamarosan ő bekerült a központba, és én lettem a külszíni művezető, csoport vezető Varga József.

Ettől az időtől kezdve mindennemű szükséges munkát saját magunk csináltunk, a szolgáltató üzemmel szinte semmit nem gyártattunk, javíttatunk, még az aknaszállító kasok nagyjavítását is mi végeztük. Ezzel nagyban hozzájárultunk az üzemi költségek csökkentéséhez, Lábán János örömére.

(Ti. az üzemek költségeit teljesítmény arányosan minden évben értékelte a Központ. Gyimesi Ernő soha nem szólt bele a munkámba, csak rendkívüli esetekben. A földalatti művezetővel, körletlakatos csoportvezetőkkel,

körletvezetőkkel állandó kapcsolatban voltam.

Ebben az időben sok újításom volt mely nagyban megkönnyítette a bányászok munkáját, vagy saját területünkön minimalizálta az üzemzavarok előfordulását. Néhány példát a teljesség igénye nélkül. Nagyarányú volt a lengőpadok sín törése. Üzem közben ennek cseréje nagy munkát jelentett, főleg a szállításban komoly kiesést. A törések oka a gyengére méretezett sín, még inkább a sín felfogása a tengelyre hegesztett lemezhez A sín és a lemez furatai kikoptak és sínek erősen mozogtak. Az erős csapódástól a felfogás után közvetlenül a nyakban a sínek eltörtek. Én erősebb síneket használva egy kalodába helyeztem el, ami kétoldali megfogást jelent plusz erősebb csavarokkal. Ezek után soha többé nem volt ilyen probléma. A többi üzem is átvette ezt a módszert.

Az Aknamélyítő Vállalat is már csak ilyen áttervezett lengő padokat gyártott és szerelt. Utána már minden aknarakódón csak ilyen lengő padok kerültek beépítésre. Még k.sz. művezetőnként is sokat jártam a bányába, a szállító berendezések karbantartásánál segítettem be, általában a hétvégi berendeléseknél.

Nagyon érdekelt a pneumatika és a hidraulika. Egyik újításom volt pld. az aknarakódók teleoldalán lévő elektromos vitlás csillebetolók cseréje sűrített levegős (átmérő 150mm, hossza 6000mm) hengerre cseréltük. 0/6, 6/16, 16/25 aknarakódóin is, ahol nem gravitációs megoldás volt.

Külszíni művezetőként, mivel gyártással is foglalkoztunk volt lehetőségem bányaismereteim alapján, olyan berendezéseket készíteni vagy csak átalakítani,

ami megkönnyítette, biztonságossá tette a gépészeti javítást, bányászati és egyéb sok más kiegészítő tevékenységet.

A bánya kutató fúróknak (GP1, MHF200,) terveztem és készítettünk egy olyan berendezést mellyel egy munkahely megkutatása után nem kellett a fúróberendezést szétszerelni, csillébe rakva szállítani, hanem a teljes berendezést szétszerelés nélkül az új munka helyre szállította és ott csak rögzíteni kellett. Több műszakot takarítottak meg ezzel a megoldással. (Hidraulikus kézi szivattyúval és egy 40x400-as h. hengerrel működtetett berendezés.)

Az aknaácsok a vezérlécek cseréjéhez állandóan igényeltek hegesztőt, az erősen berozsdásodott M20-as felfogó csavarok levágásához. Terveztem egy kb. 10kg-os hidraulikus vágókészüléket, ami a 20as csavaranyákat kettévágta és a csavart csak ki kellett ütni. (Minden cserénél, ami nagyon gyakran volt, 1 műszak megtakarítás.)

A külszíni műhelyben végeztük még a csillejavításokat, vídia csiszolást, kőzetfúrógépek, ácsműhelyi gépek, szkrépervitlák kőzettrakódógépek szivattyúk, töltőgaratok, vájvég csigák stb. javítását. A fúrószárakat száiban kaptuk, itt daraboltuk kúpoztuk és kovácsoltuk, a kutató fúrórudakat is ugyan úgy itt daraboltuk és meneteltük. Forgácsoló műhelyünk gépállománya bővült 1db. korszerű univerzális marógéppel, 1db nagy teljesítményű esztergagéppel, már csak egy hossz gyalugép hiányzott melyre a 2-es üzembe nem is voltszükség.

A kompresszorház, kazánház, trafóház a Szolgáltató Üzemhez tartozott, a többi

egység épületgépészeti munkáit mi végeztük.

Az üzemi épületek nagyobb gépészeti munkái: az iroda épület és a műhelyépület fűtési rendszerének átalakítása, a kazánházból jövő meleg víz cső cseréje, mely a konyha épület mögött a bakonyai út alatt jött át az üzem területére (egyidejű fürdés esetén nem volt elég a meleg víz mennyisége. A D-i fürdőben még egy "hókcserélőt" kellett beépíteni. A műszaki fürdő egyik helyiségébe egy gerinctorna (súlyfürdő) medencét készítettek, ahhoz szerelvényeket kellett készíteni és felszerelni, beépíteni.

Probléma volt a fémtámok előfeszítésével. A cégnél használt "szénbányászatból átvett fogasléces" feszítőerő nem felelt meg a Bányahatósági előírásoknak. (Három tonna.)

A Főmérnöknek Dr. Tisza Istvánnak elmondtam, hogy erre lenne egy újítási javaslatom, ismertettem vele elképzelésemet és Ő engedélyezte a szükséges anyagok megvásárlását és tömeges gyártását az üzem részére. (Előtte készítettünk egy minta darabot és annak minősítése után.)

Ezzel egy időben a Központ tervezése alapján, a szénbányász változat megerősített variációját kezdték gyártani az addig használt tám előfeszítők kiváltására. Az általam tervezett és az üzem részére legyártott eszközök a követelménynél is sokkal nagyobb erő kifejtésére voltak képesek és a bányász részére is teljesen biztonságos volt, mivel a működtetése távolról történt, nem a feszítendő közet alatt. Egyszerűen kezelhető, és fizikai erő kifejtést alig igényelt. (Tetszés szerinti hosszúságú

magasnyomású hidraulikus tömlő, 1 db. 40x300 as h. henger és a hornyolt feszítőpofa, 1db 320 bár nyomást kifejtő h.szívattyú.)

1970-es évek elején Riskó József betegsége miatt helyet cseréltünk, ő kijött a külszínre, én pedig átvettem a földalatti szállításhoz tartozó berendezéseket. Az összes szállító berendezés (helyhez kötött) üzemeltetése, szerelése, karbantartása, (szállítógépezek is) hozzám tartozott.

Szállítási körletvezető Földényi Tibor volt, s majd később Valkovszki Pál, helyettese Brunner János. Nagyon jó munkakapcsolat alakult ki köztünk. Reggelente megbeszéltük az esetleges problémákat és sok esetben együtt jártunk a bányában az aknákhöz, ereszkékhez stb. Ügyeletes lakatosaink az üzem közbeni hibákat általában elhárították a délelőtti műszakban. Hét végeken pedig a nagyobb javításokat szereléseket végeztünk. Jó szakember gárda kovácsolódott össze. Sveitzer László volt a csoportvezető. Hamarosan megszűnt az egymásra mutogatás a gépészet és a szállítási körlet között, ez részben a jó kapcsolat miatt volt, valamint mi is a munkánkat igyekeztünk maradéktalanul jól elvégezni. Ekkor már Gyimesi Ernő volt a gépészeti vezető.

A 6-os szinten a 6/ 16-os szállítógép (első) gépházában volt a műhelyünk. A 0/6-os akna 6-os szint tele oldalán egy kis vágatból nyílt a szivattyú kamra melyben 2db. nagy teljesítményű centrifugál szivattyú nyomta ki a bányavizet a külszínre, s majd a 6-os szint keleti főszállító vágat és a 0/6 ereszke elkészültével a tárószintre.

Ebben az ereszkében egy végtelen kötelű berendezés szállította a 3 -as üzemen

keresztül 2-es üzem összes csillójét, valamint a biztosításhoz szükséges anyagokat.

A 0/6 akna a kettes üzemi dolgozók személyszállítását biztosította, valamint az üzemben gyártott, javított gépek, anyagok szállítását szolgálta.

A 6. szinten a nyugati főszállító vágat egy rövid keresztvágatából nyílt a 6/9-es ereszke. Szállítógépe egy elektromos meghajtású, végtelen kötelű, kétpályás szállítással, a 8-9 szintek feltárására. A 7.szint feltárása a 6/7-es vakaknával történt, a 10-es szint pedig a 9/10 vakaknával.

A 0/6 ereszke elkészülte után a bánya vizet is ezen keresztül nyomták ki a tárószintre. Az ereszke szállítás sok gondot okozott a gépészetnek. (Csillefogók, gyakori kötélcserék, kötéllakatok, terelőkötelek, hajtókorongok dongázása.) Később már több átalakítással megkönnyítettük a munkánkat. A kötéllakatok fogó részét a kopás kiküszöbölésére kemény fémmel raktuk fel, a fa dongákat pedig műanyaggal cseréltük le.

A 6/16 akna szállítógép egy 2 dobos szállító gép volt, 2 kason, 2 dobogós, kasonként 4 csille szállítással. Teher és személy szállításra. Fa vezérléc vezetésű, acél csúszópofákkal. Eredetileg biztonsági kasfogókkal készült, a nagyobb igénybevétel és terhelés miatt ez nem felelt meg a követelményeknek. A kasfogók helyett szállítókötél átmérő növeléssel oldottuk meg a megfelelő biztonságot. Az aknának 9,10,12,14,16, szintjein volt aknarakodó.

A szállógép dobok keményfa dongázással készültek és üzemeltek, ezek bizonyos idő után erősen megkoptak, a kötel hornyok mélysége változott aszerint,hogy

melyik szintről mennyit szállítottak. Ez a két szint közötti beállást nehezítette.

A fadongákat műanyagra cseréltük le (egy É.magyarországi bányához utaztam el és onnan hoztam ezt a megoldást). A 6/16 aknagépen alkalmaztuk először, s majd a többi gépen is. Ez a megoldás véglegesen megoldotta a fadongáknál előforduló problémákat. A dob esztergályozást az üzem karbantartó lakatosaival végeztük.

A tele oldalon egy láncos pálya emelte a csilléket a fészállító vágat szintjére.

Az elkészülte után a 16 szinten kihajtották az északi főkeresztvágatot, annak 550 méterében megépült a 16/25 vakakna. Az akna megközelítésére megépült a vállalat első függőszékes személyszállító berendezése (lanovka), a 6-os szinti kerülő vágatból kiindulva a 16/25 aknáig szállította az embereket.

A 6 szinten felszerelt gép, egy végtelen kötéllel, a 16-os szinten egy 15 m-es hosszú feszítőállomáson fordítókoronggal. 1,5m/s sebességű, 10m szék függesztés, 930 m hosszú lejtős pályán szállította az embereket. Le rövidítette a két akna közötti utat és időt, nem kellett a 6/16 aknán le és felszállni. A lanovkában kötélcserét magunk végeztük, ami szintén nem volt egyszerű dolog. A vágat szelvénye TH biztosítású volt melyre a vezetőörgők tartógerendáit szerelték.

Közben Lábán János nyugdíjba ment és Bujtor Béla lett az üzemvezető, ki több bányamérnököt és gépészmérnököt hozott az üzemhez.

A 16/25 szállítógépe olyan volt mint a 6/16-os az akna 270 m mély. Sweitzer László csoportvezető kérte áthelyezését egy vágathajtó csapatra, helyett Czipri Jánost neveztem ki aknalakatos csoportvezetőnek.

Az akna a 16 és 25 szint közötti szinteket szolgálta ki 17,18,19,21,22,23,25 aknarakodókkal, 20/21-es, és a 24/25-ös ereszke segítségével.

A 25-ös szintről egy siklón keresztül lehetett megközelíteni az 5-ös üzemi 4-es szintet ahol, a 4/13 as vakakna készült. 1975-ben elkezdődött az 5-ös üzemi 4/13-as szállítógép szerelése, az aknát a szállítógép segítségével mélyítették.

1979 és 1982 között elkészült az 1065 m mély V-ös légakna, csak a 13 -as szinten volt aknarakodó.

Közben a dolgozók egy része átköltözött a IV-es légaknánál létrehozott fürdőöltözőbe, innen lehetett megközelíteni az új üzem munkahelyeit, a kötélcserékkel a 4-es légaknán. Először teherautóval szállították ide a 2 -es üzemből az embereket. A fürdő elkészülte után már buszokkal az ide telepített személyzetet.

1977-ben lett üzembe helyezve a 4/13 as szállítógép. A szállítógép gépi berendezése hasonló volt a 2-es üzemi gépekkel. A szállító kasok gumigörgős vezetéssel, és az aknában 2 személyes menekülő vitlával (nem volt járóosztály.) A többi aknában létrás megoldás volt. A szállítógép dobok dongázása k.fával készült, ezt szintén az első kötélcserénél műanyagra cseréltük.

Egy kötélcseré, dongázás, esztergályozás 24 órába telt. Kitűnő szakemberekkel dolgoztam.

A 13 as szinti aknarakodónál (4/13) az üres csilléket egy csapágyazott görgős fordítóval fordították meg (fordító korong) a hagyományos kerülővágat kiiktatásával. A 4/13-as akna 13. szintjén egy 500 m hosszú általunk beszerelt

vízszintes lanovka biztosította a személyszállítást a főszállító akna között. Ez a pálya kőzethorgonyos biztosítású volt, és a vezetőgörgőket tartó gerendákat az egyenlőtlen kőzefelület miatt nem tudtuk felszerelni. Egy általam tervezett megoldással sikerült ezt a problémát áthidalni a bányamérők közreműködésével. (400x400x20 mm-es vaslemezt 2 db szegeccsel felfúrva a nagyjából feljelölt kőzetre és erre egy pontos jelöléssel felhegesztettük a tartógerendát.)

1975-ben megkezdődött az 5-ös szállítóakna mélyítése, 1978 -ra készült el.(1118 m mély, 7,5 m átmérőjű), aknarakodó a táró, a 4-es és a 13 as szintekre készült, a 4-es szinti rakodó csak személyszállításra volt alkalmas.

A 4/13 as vakakna 1981-ben készült el (297 m mély, 5 m átmérőjű, 30 m szintosztású 6,7,8,9,10,11,12,13, szinteken aknarakodóval.)

Az 5-ös üzem szerelő munkálatainál végig ott voltam és a 4/13 as akna karbantartását és a légakna karbantartását, üzemeltetését is mi végeztük. Bányászati irányítása a főmérnök megbízásával Juhász Alajoshoz tartozott.

Gyimesi Ernő nyugdíjba vonulása után Borbély Attila lett a gépészeti vezető, vele is jó volt a munkakapcsolatom.

Ebben az időben mélyítették a 13/21-es vakaknát 287 m mélységig, 5 m átmérőjű. A 13 as szint alatt 108 m mélységben volt a bányavíz zsomp melyben elhelyezett 2 db. nagy teljesítményű búvárszivattyú nyomta fel a vizet.

A 13/21 akna rakódóit mi szereltük, a szinteken már hajtották a főszállító vágatot .

1985-1988 között készült a 13/23 as centrális vakakna 350 m mélységig, 7,2 m átmérő 15,16,17,18,19,21,22,23, szintekre tervezett akna rakódókkal, amely már nem készült el.

Közben az 5-ös külszínen teljesen megépültek a kiszolgáló épületek, melyek sokkal tágabbak és korszerűbbek voltak mint a kettes üzemiek.

1987-ben a 2-es üzem bezárt és az üzem átköltözött.

Itt is a gépészet külön épületbe, korszerű szakterület szerinti egységekben. A műhelycsarnok teljes hosszában futódaruval.

Az aknakarbantartó lakatos és villamos csoport az 56 m magas vasbeton szerkezetű szállítógépházban volt elhelyezve, itt volt a javító műhelyünk .

A két csoport között nagy volt az összhang és a kapcsolat, együtt kellett működni, ez biztosította az üzemzavar mentes üzemeltetést.

Mindkét területen kitűnő szakember csoport dolgozott, nagy gyakorlattal. Délutános és éjszakai ügyeletet tartottunk.

Gáspár József fiatal mérnök volt a helyettesem, Czipri János és Szabó János volt a két csoportvezetőm.

A lakatosműhelyben a külszíni lakatosok végezték a különböző bányagépek nagyjavítását, és egyéb gyártásokat, javításokat. Korszerű gépekkel felszerelt forgácsoló műhelyünk volt, szinte mindennemű forgácsoló munkát el tudtunk készíteni.

A szállító berendezések karbantartásához, alkatrészek gyártásához két fő

esztergályos állandó munkája kellett.

Varga István s majd később Varga József irányította a munkákat.

A földalatti egyéb kiszolgálást a (a szállítóberendezéseken kívül, fúrókocsik, vágathúzó stb.) Fodor Károly, Kristóf Ferenc, és Gengel Géza bányagépész mérnökök irányították.

A földalatti és külszíni szerelések, javítások is szakosodtak (ugyanazon szakemberek végezték ugyanazon jellegű javításokat.)

Az aknagépház 42 m magasságban volt beépítve kelet Európában elsőként 2 db Koepe tárcsás szállítógép, 4 köteles, kéthatású szállítással. (Egyik gép teher szállításra táro és a 13 szint között, a másik pedig a külszín és a 13 szint között, személy és teher szállításra szolgált.)

Főbb adatok: akna átmérő 7,5 m, sebessége teherszállítás esetén 16 m/sec, személy szállításnál 12 m /sec, 1118 m mély

Két gép egy időben 256 személyt tudott szállítani. Két gépen 4 db. 4 dobogós kasszal 32 csillét tudott szállítani.

A tárcsák hornyolt kautex (műanyag) betéttel készültek.

Az akna behúzó légáramlatú, acél vezetőgerendákkal. Nagyon vizes akna volt, télen hatalmas jégcsapok lógtak az aknában a beszerelt vasszerkezeteken. A naponkénti végzett aknavizsgák és minden egyéb aknában végzett munka (a vízesség miatt is) komoly igénybevételt jelentett. Ezen munkákat az általam irányított aknalakatosok, aknavájárok végezték. Ember próbáló kemény munka volt, köszönet ezeknek a

munkatársaimnak.

Itt kell megemlítenem, hogy az aknában, aknarakódókon, a géptoronyban végzett tevékenységekről művelettervet kellett készíteni, ennek elkészítésével a főmérnök engem és az üzemi biztonsági mérnököt bízta meg. A műveletterv elkészülte után Dr. Tisza István főmérnök írta alá és a Bányahatóság hagyta jóvá és engedélyezte.

A gépház mellé beépített nagy méretű és teljesítményű villamos hajtású, erre a célra épített vitla segítségével történt a szállítógépek kötélcseréje. Különös kihívás volt számunkra, mert még ilyen gépen, ilyen technikával és technológiával nem cseréltünk kötelet.

Nagyon fontos volt és meghatározó a nagy pontosságú kötélhossz beállítása, a nagysúlyú és hosszú kötél nyúlása miatt.

A 4-es üzemben az alsó szinten az akna szelvényében a szakadó vízesésben végezték ebben a időben ezt a munkát. Az első cserét mi is ennek mintájára így csináltuk. Ebből okulva egy más megoldást választva a cseréket, ami több alkalommal volt, a külszínen száraz helyen, emberi körülmények között végeztük. (Egy nagy átmérőjű hidraulikus hengerrel, elektrohidraulikus szivattyú feltöltéssel a kasokat megemelve és „i” gerendákra ültettük, az aknában függő köteleket pedig az erre a célra készített kötélfogókkal tartottuk.)

Egyszerűbbé, könnyebbé, biztonságosabbá tette a munkánkat a csere, és az időt is lényegesen lerövidítette. Ennek ellenére a teljes kötélcseré szombat reggeltől hétfőn reggelig tartott.

Nem tudom, hogy a 4-es üzem is átvette ezt a megoldást.

A tele oldali csillebetolókon is több átalakítást végeztünk az üzemzavarok elkerülése érdekében.

Nagyon sok szombati és vasárnapi túl műszakkal lehetett csak biztosítani az üzemzavar mentes szállítást és a kötelezően előírt vizsgálatokat. Karácsony és Újév közötti üzemi szünnapokon az 5-ös szállító akna rakódóin, az aknában, szállítógépen dupla műszakban dolgoztunk minden évben, végeztük a nagyjavításokat.

1958 óta, mikor az uránbányánál kezdem dolgozni (a gépészet minden területén dolgoztam, a bányászok munkáját is jól megismertem. A bányaművelés és a gépészete is nagyon sokat fejlődött és átalakult. Az egyik nem ment a másik nélkül. Ugyanez vonatkozik a többi kiszolgáló szakmákra is. (Bányamérés, geológia, villamos részleg, geofizika, szellőztetés, földalatti kutató fúrás stb. területekre is.) A lakatos és villamos részleg mindég egy egységként kezelt részleg volt de külön villamos vezetővel. Nagy István halála után Bánvölgyi Ferenc.

A művelés szakosodása, (vágathajtás, feltöréshajtás, fejtés). Ugyanazon jellegű munkákat mindég ugyanazon csapatok végezték, ez így alakult ki és így volt helyes.

Biztosítások: faácsolat, TH., torokrétozás, szegecselés, fejtésekben fa pillér fémtám és ez vegyesen.

Vágat hajtásnál kézi fúrás, a fúrógép tartására és némi előtolásra légtám, Kis.kut.

üzem által tervezett PKE-60 előtoló mely a fúrógép tartását is biztosította, különböző típusú és gyártmányú fúrókocsik, kőzet rakodógépek stb. Később itt bevezették az úgynevezett kontúr robbantást.

Feltörésekben az első időben a víz és levegő ellátás az alapvágatról felszerelt vascsővel történt, ezt kiiktatva 50 mm-es gumitömlőt használtunk melynek megszerelésere egyszerűbb volt, könnyebb és sokkal rövidebb időt vett igénybe.

Fejtésekben a biztosításról már írtam, a saraboló vitlák (szkréperek) teljesítményét növelve (14,17,30,50,100 kW-os), valamint a töltőgaratok átmérőjét növelve a kőzet leszállítása lényegesen meggyorsult, rövidebb ideig tartott.

Bányamérésnél a lézer használata, a földalatti kutató fúrásnál GP-1, MHF-200 fúrógép stb.) mind nagy előre lépés volt.

Mikor a vállalathoz jöttem 1958-ban száraz fúrás volt volt még 2-3 évig, embertelen körülmények között. A bányászok ezt a rengeteg kőport belélegezték, nagy volt a zajártalom, a fúrógépek rezgés csillapítói szinte hatástalanok voltak. Nagyon kezdetleges módszerekkel védekeztek ellene. Ezen a területen sokat kellett változtatni az egészségvédelem érdekében.

Nagy lépés volt mikor megoldódott a vizes fúrás, zaj ellen Bilsom vatta alkalmazása, a korszerű előtolókkal, tartó támokkal a rezgés csillapítása, megszüntetése, a korszerűbb gépek alkalmazása részben megoldotta ezeket az embere ható egészségkárosító körülményeket.

Itt még nem írtam a sugárártalomról.

Uránbányásznak lenni nehéz, egészségre ártalmas veszélyes kenyérkeresés volt, nagy tisztelettel gondolok mindazokra, kik itt dolgoztak.

Mi gépészeti dolgozók is ki voltunk téve ezeknek a veszélyeknek, és sokat tettünk azért, hogy a bányászok munkáját megkönnyítsük és az emberre káros hatásokat enyhítsük.

1960-ban bevezették, hogy minden üzemben tűzoltóságot kell létesíteni, (személyzettel ,felszerelt szertárral.)

A tűzrendész Martini Béla volt, majd később Vincze Ferenc. Mivel én még akkor a külszínen dolgoztam és fiatal voltam, engem bíztak meg ennek megszervezésével. Az üzemvezető kinevezett a munkám mellett Tűzoltóparancsnoknak. 1990-ig ez a mellékes tevékenységet is végeztem. (Heti egyszeri gyakorlat, évenként egy vállalati verseny. Munkaidő után.)

Megszervezte a vállalat a saját vájár képzést. Tanfolyam vezető Lischka György volt. Engem elküldtek két hónapra Komlóra a vájáriskolába ahol arra képezték ki, hogy vájártanulókat tanítsunk és megismerjük a szénbányászat gépeit berendezéseit és a művelést.

Itt vájár vizsgát tettem, tehát vájár képzettségem is van.

Lakatosaimnak is el kellett végezni a vájár képzést, mert az aknában munkákhoz követelmény volt.

A munkásszálló egyik helységében volt az oktatás. Én gépészetet tanítottam. (Egy évben egyszeri alkalommal, hat hónapos időtartam, heti három alkalom, ebben

benne volt a gépészet, villamosság, és a művelés.)

Vizsgáztatást a komlói vājáriskola tanárai és a bányahatóság emberei végezték. Két alkalommal voltam háromhetes tovább képzésen (az ország minden területéről, bányáitól) Esztergomban.

A vállalat gépész szakeberei több alkalommal 2-3 napos szakmai beszélgetéseken, továbbképzéseken vettünk részt a gépészeti osztály szervezésében (tapasztalat csere, ismerkedés, barátkozás jellegű.) Pár alkalommal nagyobb, 2-3 napos szakmai üzemlátogatást is szervezett az osztály. Ezek a találkozások, kirándulások emberi és szakmai szempontból jók és vidám hangulatúak voltak.

Üzemi szinten Bujtor Béla üzemvezetősége időszakában a műszaki beosztású munkatársaknak évváró ünnepséget, évértékelőt, tartottunk, jó hangulattal.

Pécs hosszú ideig sokat profitált az uránbánya támogatásából. (megépült Uránváros, Kertváros nagy része, sportlétesítmények, Ércbánya lakótelep, uránvárosi munkásszálló, ami most szálloda étterem és színház. Irodaház, Kővágó szőlősi lakótelep, Szentlőrinci lakótelep, Patacsi lakótelep, Zsolt utcai tömb, urán rendelő, és még sorolhatnám.) Sajnos sok komoly betegség és emberi rokkantság és korai halál is ott van a másik oldalon.

Az ott töltött 32 évemre szívesen emlékszem vissza, sok nehéz és komoly feladatot kellett és oldottam meg. Sok áldozatot hozott a családom (nagyon sok túlműszak miatti távollét.) Sok köszönet a munkámat segítő munkatársaimnak.

Munkámat több kitüntetéssel is elismerték 4 alkalommal voltam Kiváló dolgozó,

1966, 69, 83, 84. megkaptam A Magyar Népköztársasági Bányászati Érdemérem ezüst, arany, és gyémánt fokozatát. (Lázár György, Grósz Károly) aláírással, és megkaptam az országos Találmányi Hivatal Kiváló Újító Bronz fokozatát, Honvédelmi érdemérmét 1985-ben, Belügyminisztérium Országos Parancsnokság Tűzrendészeti érdemérem arany fokozat 1982, 1987.

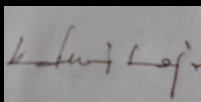
Nem bántam meg, hogy Pécsre jöttem dolgozni. Szívesen gondolok vissza régi munkatársaimra. Sajnos már nem sokan élünk, és ezen megemlékezések nélkül unokáink azt sem tudnák, hogy

VOLT EGYSZER EGY URÁNBÁNYA

Ahol úgy köszöntek egymásnak a munkatársak, hogy:

JÓSZERENCSÉT

A teljesség igénye nélkül 76 évesen írtam le emlékeimet.

Káldi Lajos

2016, január, 23.

E M L É K K Ö .

1937. okt. 6.-án Beremenden születtem. Az általános iskola elvégzése után a pécsi Nagy Lajos gimnáziumban végeztem a középiskolai tanulmányaimat. Orvos szerettem volna lenni, de 1956-ban helyhiány miatt nem vettek fel az orvosira. Mivel nagy volt a család (kilencen ültünk asztalhoz, négyen voltunk testvérek, a szüleink, apai nagyszülők, és anyai dédapánk), ezért egyértelmű volt, dolgozni kell, mert minden fillérnek helye van.

Így indultam és kerültem a Bauxitbánya Vállalathoz (ez volt a fedőneve az uránbányának) 1956. szeptember 12.-én a Kutatási Expedíció Geodéziai Csoportjához figuránsnak. Érettségivel a "tarsolyomban" két év tanulás után földmérő technikus végzettséget szereztem, majd néhány év után újabb két év tanulást követően okleveles földmérő technikus lettem. 1963-as év elején a III-as sz. Bányauzemhez kerültem körlet bányamérőnek. Nem sokáig dolgoztam itt. 1964. október 7.-én népgazdasági érdekből a II-es sz. Bányauzembe helyeztek néhány műszaki kollégát, és én is így kerültem Bakonyára körlet bányamérőnek. A II-es sz. Bányauzemet vállalat szerte bakonyai bányauzemnek nevezték. Részben azért mert Bakonya közigazgatási területén volt, részben azért, mert Bakonyán minden családból valaki az üzemben dolgozott. Volt olyan család, például a Farkas Józsiék, hogy hárman is dolgoztak a családból az üzemben. Fejtségi munkahelyek irányítása

és térképezése volt a feladatom, majd a IV-es körlet feltáró vágatainak irányítását bízta rám Nagy Sándor a bányamérési csoport vezetője. Rövid időn belül a Bakonyán (II-es sz. Bányüzemben) Dolgozó Aknamélyítő Vállalat beruházási munkáinak irányítása is a feladatom lett. Vakaknák mélyítése, aknarendezők kialakításának irányítása, szállítógépek géptereinek kialakítása, ny-i légakna tovább mélyítése - majd rályukasztás, mind mind izgalmas, nagyszerű szakmai munka volt. Új feladataink is voltak. A 16/18-as vakakna úrszelvény tervét a tervező újításként úgy adta meg, hogy nem egy centerfüggővel adtuk az "irányt " az aknamélyítéshez, hanem öt függővel. A centerfüggőn kívül az átmérő tengelye mentén megnyomott kör négy sarkában kellett még elhelyezni függőket. Nagy Emil a bakonyai aknamélyítők akkori üzemvezetője máig is emlegeti ennek az "újításnak" az értelmetlenségét. Az üzemi feltáró vágatok irányítása is az izgalmas, nagyszerű szakmai munka része volt. Feltáró vágatok lyukasztása, határ léggurítók irányítása felsőbb szintekre, üzemelő aknára lyukasztás - aknarendező kialakítása érdekében, nagyon szép szakmai munka volt. Nagy Sándor a bányamérés vezetője előzőekben már írt a lanovka vágatának kihajtásáról és a szerelési munkálatok pontosságáról, a ny-i légaknára való lyukasztást megelőző vízszint mérésről és a víz megcsapolásáról, a 4/25-ös siklóra való lyukasztás pontosságáról. Ezen feladatok végrehajtása mindannyiunk munkájának sikeres eredménye volt Nem az idő szépíti meg ilyen távlatból ezeket a munkasikereket, eredményeket. Minden újabb feladat szakmai munkánk kihívása volt, és a végrehajtása sikerélmény volt,

ösztönzött bennünket további feladatok pontos irányítására, végrehajtására. A mindennapok munkája mellett hétvégeken az aknák soros ellenőrzéseit és lyukasztás előtti vágatok ellenőrző méréseit végeztük el. Társadalmi megbízatásom is felelősségteljes volt, hisz a Munkaügyi Döntőbizottság elnökeként az első számú jogorvoslati szinten kellett a Munkáltató és a Munkavállaló vitás kérdéseiben döntést hozni. Mindezeket túl magamra vállalt feladatom is volt, amit nagyon szerettem és ez az újságírás volt. A vállalat vezetése létrehozta a vállalati újságot a Mecseki Ércbányászt és én is többedmagammal ennek a sajtónak társadalmi újságírója lettem. Az elején nagyon kevés lapszámmal jelent meg, de két három év múlva közel 7000 példányban kéthetente. Üzemi életünk terveiről eredményeiről, termelő csapataink és munkatársaink sikereiről számoltunk be olvasóinknak. Annak érdekében, hogy színvonalas legyen a lap megjelenése a Dunántúli Napló 2 éves újságíró stúdiót szervezett az országban elsőként az üzemi újságok társadalmi újságírói számára, amelyről a "diplomát" ünnepélyes keretek között vettük át. A termelő munka mellett nagy igény volt a kulturális programokra is. Kinyílt a kultúra ajtaja is az üzemi kollektíva előtt. Kulturális programok sokaságából lehetett hét közben és hétvégeken válogatni. Számunkra a kultúra fellegvára volt a Ságvári Művelődési Ház. Igaz Berta Kázmér személyében nagyszerű közönség szervező - kultúrmunkás megszállott munkájának köszönhetően szinte mindenki kapott valami program ajánlatot az érdeklődési körének megfelelően. Berta Kázmér halála után Elekes Géza vette át ezt a nagyon szép feladatot, hasonló, vagy

még nagyobb megszállottsággal csinálta mint az elődje. Üzemi szintű nagyszerű rendezvényeink is voltak. A Ságvárban a "Legyen a vendégünk" címmel egész napos programunk volt, nemcsak az üzemi dolgozóink hanem a meghívott társüzemi munkatársaink számára is. Egyedül álló kezdeményezésnek számított akkor az "Egy üzem - egy színházi előadás". Az üzemünk dolgozói kibéreltek egy esti előadást. Ez kiteljesedett később a Pécsi Nemzeti Színházzal kötött együttműködési szerződésünk alapján éves szinten hat előadásra. Kulturális Nívódíjat alapítottunk, és a közönség szavazata alapján évek hosszú során Bányásznapi díjat adtuk át. Így lett Nívódíjas Vári Éva színművésznő, a Balett Együttes, Tóth Sándor a Balett Együttes igazgatója, Marczis Demeter Liszt és Janus Pannonius díjas Érdemes művész. Demeter 2006. augusztus 6.-án hozzám írt levelében írta: "Az 1987. évi Bányásznapi díjat általad átnyújtott Kulturális Nívódíjat máig elismeréssel őrzöm".

Emlékszem egy munkatársra aki azt mondta nekem: "Tudod miért szeretek színházba járni? Mert a színház előterébe ha belépek ott a főnököm, az aknászom, a Józsi bácsi, meg a többiek a csapatról, és rögtön olyan jól érzem magam, mint a falézteremben". Igen nagy öröm volt számunkra, hogy mi "az üzem dolgozói" megtaláltuk a színházat, és a színház is megtalált minket. Sajnos nem sokáig örülhettünk a kulturális együttműködésnek, mert a bánya bezárásnak, az uránbányászat felszámolásának a szele megcsapott bennünket.

Végjáték! A II. Világháborút követő újjáépítésben, majd az azt követő ipari fejlődésben különböző dicső korszakokat élt meg a méltó helyére került bányászat és a bányásztársadalom. Hihetetlen műszaki fejlődés és magas szintű munkakultúra jellemezte azt a közel fél évszázadot.

Majd a 80-as évek végén elindult egy korábban hihetetlennek tűnt folyamat. A költségelemzések kimutatták, hogy a bányászati tevékenység ráfizetéses, egyre-másra jöttek a hírek a bányabezárásokról közvetlen a rendszerváltás előtt.

A bánya bezárásának az uránbányászat felszámolásának a szele megcsapott bennünket. Horváth Ferenc akkori ipari miniszter Pécsre jött, hogy bejelentse a kegyetlen hírt. A bányásztársadalom szolidaritása megmutatkozott akkor, hisz az ország minden részéből eljöttek bányásztársaink demonstrálni a bányabezárás ellen. Csendes demonstrációnak ígérkezett a felvonulás az urán központtól a sportcsarnokig. Hatalmas tömeg -- melyet megörökített a Dunántúli Napló képekben -- méltóságteljes vonulásán érezni lehetett a feszültséget. A sportcsarnokba érve még néhány percig csendes, fegyelmezett tömeg nézett szembe a mikrofonokkal, de a szónoklatok megkezdésekor elszabadult a pokol. Az ipari miniszter rájött, hogy itt és most nem fog párbeszédet kialakítani a bányászokkal. Már nem volt csendes, de szolidárisan hatalmas a tömeg, melyet nem lehetett már kordába tartani, nem lehetett már elhallgattatni. Füttykoncertbe fulladt szónoklatok jelezték a tiltakozásunkat de az már nem hallatszott az évig, nem segített rajtunk.

Elkezdődött a lassú leépítés, majd 1997 szeptember 26-án a IV-es Bányauzemből felszínre érkezett az utolsó csille. Az uránbányászat élt 42 évet 1955-1997-ig.

Néhány fénykép az egykori munkatársunk, Barátunk, Schreiner Sándor körletvezető helyettes hagyatékából az 1989-es Bányászdemonstrációról:

Ne legyereik többé!
Szabadd Demokratik!

CENTRUM

MUNKARELI
KELL
NEM SEGÉLY!

BAMA

A BAMA NYA MEGYEI ONLINE

KINDSÉGTÉTELETTŐS TÖRTÉSE VÁRUNK!

NYUGODJ, NEM KÁRUNK!

KEREMÉNYT MUNKÁNKAT!

NEM MIVEL FUTUNK HOLNAPUTAN?

KEZDŐT BARRAKTÁR TÖRTÉSE!

KEZDŐT!

KEZDŐT BARRAKTÁR TÖRTÉSE!

KEZDŐT!

KEZDŐT BARRAKTÁR TÖRTÉSE!

KEZDŐT!

KEZDŐT!

KEZDŐT BARRAKTÁR TÖRTÉSE!

KEZDŐT BARRAKTÁR TÖRTÉSE!

KEZDŐT BARRAKTÁR TÖRTÉSE!

BAMA

A BARANYA MEGYEI ONLINE

BAMA

A BARANYA MEGYEI ONLINE

Stunkát és lelki
társágot akartunk

BAKONYI
BAUXITBÁNYA

1970- Szeged és Győr
1989- Szeged és Győr
2000- SE-SZÉN-SE-PIR

RENDSZER SZEMLE

IGAZSÁG
BIZTOS

Necseki
TANBÁNYA

A Bányászok is
EMBEREK!

TÖNKRE YESSZ BARANYA
AZ ORSZÁG ARANYA

BAMA
A BÁRANYA MEGYEI ONLINE

A BARANYA MEGYEI ONLINE

A fénykép első sorában jobbról a harmadik Vadász László Bánya és Környezetvédelmi Mérnök a II-es és V-ös üzemi szellőztetés vezető mérnöke.

BAMA

A BARANYA MEGYEI ONLINE

1998. január elsejével kezdetét vette a bányabeli, majd a külszíni bányaterületek rekultivációja. A rekultiváció befejezését követően a Bányásztörténeti Alapítvány Szirtes Béla, majd Sallay Árpád okleveles bányamérnökök elnökletével és volt kollégákkal keresték az emlékállítás lehetőségét. A szénbányászat 252 éves és az uránbányászat 42 éves múltját megidézve állítottak emléket emlékkövekkel.

Emléktáblákkal, új emlékművekkel (Ágoston tér, Borbála szobor...), bányászattal kapcsolatos érintett településeken elhelyezett toronyzenékkel.

Így került uránbányász emlékkő Bakonya település emlékparkjába és toronyzene a római katolikus templomba.

Szólni kell róla, mert külön figyelmet érdemel a "Bányász Útikalauz Pécs és környéke" című kiadvány.

Szirtes Béla alapítványi elnök írja az előszóban: "Útikönyvünk - amelyet szakmaszeretetből, szabadidőnk nyugdíjas éveink feláldozásával készítettünk el, és amely alapítványunk munkájának mintegy összegzése - elvezet azokhoz a pécsi és Pécs környéki emlékhelyekhez, amelyek ránk maradt műszaki alkotások, vagy amelyeket elődeink, elkötelezett pályatársaink állítottak".

Az idő múlása során néhányan ráébredtünk arra, hogy milyen nagyon hiányzik az életünkől a bányásznapi ünnepség amely évtizedeken keresztül az ünnepünk volt, és szeptember első vasárnapján elindultunk Bakonyára az emlékparkba az emlékkőhöz koszorúzni.

Első alkalommal nagyon kevesen voltunk. Pécsről Bánvölgyi Feri, Elekes Géza, Schreiner Sanyi és én. Bakonyáról a "BÖBE" tagjai (Bakonyai Öreg Bányászok Egyesülete) és néhányan még a faluból.

Aztán évről évre növekedett a létszámunk. Az egyik bányásznapi együttlét alkalmával a BÖBE tagjai felvetették, hogy szervezzünk egy olyan napot, ahol az ünnep az együttlét öröme, a de jó hogy látlak öröme, a vidám beszélgetések öröme, az emlékidézés öröme és elindult a szervezés. Varga István polgármester Bánvölgyi Feri és én sok mindent kitaláltunk annak érdekében, hogy mindnél szélesebb körben eljusson a híre a majálisunknak melyet május utolsó szombatjára terveztünk.

Majd eljött a napja, amelyről Mészáros B. Endre a Dunántúli Naplóban 2008. június 4.-én a következőképpen számolt be: "Újra megdobbant a bakonyai szív. Először történt meg az uránbányászat történetében, hogy egyik üzeme összehívta az egykori dolgozóit egy kis nosztalgiazásra. A baráti csevejre több mint 400 ember érkezett. Bakonyai szív! Szállóige volt ez az uránosok között a 80-as években, olykor büszkén, máskor gúnyosan idézték, de többszörös erővel és akarattal dobogott, és ha kellett felgyorsulva, máskor meg lélekkel és érzelemmel telítetten. A foci pályán a vállalati bulikon de a hó-végi terv teljesítésnél is gyakran emlegették ezt a plusz meghajtó erőt. A bányászok pedig nem egyszer bebizonyították, hogy reménytelen helyzetből is van kiút lelkesedéssel, szorgalommal. Május végén aztán

400 egykori bakonyai bányász szíve újra egy ritmusra vert, és hát persze hol másutt mint Bakonya faluban a régi üzem közelében találkozott a sokadalom.

Az ember azt gondolná megfáradt szomorú emberek búslakodnak egy ilyen összejövetelen, régi szép időket siratva, de a bakonyiaiak ebben is mások, boldog mosollyal veregették egymás vállát a 10 - 20 éve nem látott ismerősök...”

2008. június 16.-án a Dunántúli Naplóban a postabontásban megjelent egy vélemény "Jó volt bányászok között lenni címmel. Ott voltam a közelmúltban rendezett bakonyai uránbányász találkozón. Nagyon jó érzés volt együtt látni azt a rengeteg embert, akik így ragaszkodnak a munkájukhoz, őrzik emlékeiket. Annak ellenére, hogy egy hibás kormánydöntés egyetlen tollvonással tönkretette az iparukat (és egy várost) ők a mai napig összetartanak, becsülik egymást, és ragaszkodnak szakmájukhoz.

Nagyapám és édesapám is uránbányász volt, de ők sajnos ezt a találkozót már nem élhették meg. Jó szerencsét és jó egészséget kívánok mindannyiuknak. F. M. Pécs".

A mi történelmünkbe ez a nap is ünnepként vonult be mint a bányásznap. Minden évben várjuk a találkozás örömét, megidézve a több mint fél évszázados múltunk már mezsgyére szorult emlékeit.

Még valamiről szólnom kell. 2014 tavaszán egy baráti beszélgetés során megfogalmazódott, hogy az uránbányászatról és az uránbányászok köréből - talán még nem késő - jó lenne megszólaltatni azokat a személyeket akik új bányászati iparágként tanulták, tanították és végrehajtották ezt a nem mindennapi fegyelmezett

bányamunkát. Volt kollégáink, volt vezetőink véleményét és egyetértését is kikérve elindult egy interjúkötet interjúalanyainak megszólaltatása, és 2014. december 10.-én Békés Sándor Mélyből hangzó szívdobbanás című könyvének könyvbemutatóját megtartottuk. Dr. Gagyai Pálffy András okleveles bányamérnök az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ügyvezető igazgatója a könyv előszavában írja: "Az uránbányászok a középkortól kezdve híres magyar ércbányászat folytatói voltak, akik tudva-tudatlanul a felvidéki és erdélyi ércbányászat hagyományai alapján az ország legmélyebb bányájában a korszerű műszaki megoldások sorát honosították meg.

Nagy kár, hogy ezen szakmakultúra folytatása évekkel ezelőtt megszakadt. Ezért kell elismeréssel adózzunk Békés Sándornak, aki igen aprólékos riportmunkájával, szinte az utolsó pillanatban megörökítette az uránbányászatban tevékenykedő személyek visszaemlékezéseit. Az olvasmányos korrajz az ország különböző tájáról a társadalom különböző rétegéből származó személyek őszinte vallomásait tárja az olvasó elé, bemutatva, hogy ki honnan jött és hová jutott".

A könyvben elhangzott őszinte vallomásokat követően felmerül a kérdés, hogy a 42 éves uránbányászat milyen hatással volt a város életére?

Elég volt-e számunkra - a Mecseki Ércbányászati Vállalatnál dolgozókra, - hogy az ország legmélyebb bányájában a korszerű műszaki megoldások sorát meghonosítani, az új bányászati munka kultúrát elsajátítani és tovább fejleszteni? Avagy a szellemi energiát nem sajnálva és a fizikai erőt nem kímélve irányítani és

részt vállalni a város lüktető szellemi és kulturális életében, részt vállalni abban a fizikai alkotó teremtő munkában amelyben megjelent az uránosok otthona, várost építő- szépítő munkája a 42 év alatt? Ez utóbbi volt jellemző ránk!

Bányásznapokon az ünnep fényében a város vezetői többször megfogalmazták, hogy "Bármerre megyünk is a városban, mindenütt érzékelhető a bányászok az uránosok otthona, várostépítő-szépítőmunkája" írta Bányásznapi köszöntőjében 1980 szeptember 1-én Szentirányi József, majd így folytatta "A Mecseki Ércbányászati Vállalat többszörösen kitüntetett kollektívája szép munka sikereket ért el a 25 esztendő alatt. Termelési eredményeik, a kutató munka sikerei egyaránt jelentős tényezői az ország előrehaladásának szűkebb hazánk, Baranya és Pécs fejlődésének, munkások, értelmiségiek ezreinek adott és ad munkalehetőséget ez a vállalat, kulturált életkörülményeket a város."

Piti Zoltán 1986 Bányásznapi köszöntőjében írta "A régmúlt felidézése mellett köszönjük a bányászainknak, hogy megyénk és városunk társadalmi, politikai és gazdasági átalakulásának aktív részeseivé tudtak válni. ...Példát mutatnak a "kishaza" szeretetéből, a városért való áldozatvállalásból."

A teljesség igénye nélkül egy kis rápillantás arra, hogy mi fért bele a városért való áldozatvállalásainkba, a szabadidős tevékenységünkbe.

A város lakásépítési programjába Uránváros, Kertváros, Ércbányász lakótelep, Zsolt utcai lakótelep, Patacsi lakótelep, Szentlőrinci lakótelep, mind urános segítséggel, közreműködéssel készült.

A Veres Endre úti egészségügyi központ egyik szárnya az urándolgozókat fogadta, a másik szárnya a város lakosságát. A munkásszállás alsó szintjén Bátai Ferenc vezette MHSZ Rádióamatőr Klub (HA3KMK) teljes villanyszerelése, az Építők úti iskolában futófolyosót építettünk.

Elkészült a Ságvári Művelődési Ház önerős társadalmi munkával. Részt vettünk a vidám-park és az állatkert építésében. Számos iskola és óvoda élvezte az udvar gondozását, a szebbé varázslást és ezt is társadalmi munkában.

Találkozásaink öröme a mindennapokban is nagy öröm, de nagy örömnéppé lépett az életünkbe a Bányász Majálisunk, és megmaradt ünnepünknek a Bányásznapi is.

A jeles évfordulók ünnepnapjai a szakmával foglalkoztak.

Így került az "50 éve kezdődött az uránbányászat" rendezvény sorozat élére "Az uránbányászat története" címmel Mátrai Árpád emlékidéző előadása.

Ezt követte Bánik Jenő a "A MECSEK ÖKO Rt. bányarekonstrukciós feladatairól" szóló előadása.

Majd Benkovics István "A MECSEKÉRC Rt. műszaki tudományos tevékenységéről" tájékoztatta a nagy létszámú, érdeklődő hallgatóságot.

50 éve kezdődött az uránbányászat

Rendezvénysorozat: 2005. július 1-2

A hazai uránbányászat emberöltőt felölelő küzdelmes időszakában sok ezer embernek jelentett biztos megélhetést. Szép feladat volt az úttörő nemzedéknek bányákat létesíteni, új technológiákat kidolgozni.

Megemlékezésre, a múlt felidézése mellett a jelen, a mindennapjaink, a munka és szakmaszeretet ünnepére hívunk minden az uránbányászattal kapcsolatba került kollégát, munkatársat. Rendezvénysorozatunkon örömmel várjuk a nehéz körülményekben osztozó feleségeket, társakat, szüleik példamutatásán felnőtt és cseperedő gyermekeket is.

Július 1. (péntek):

Előadóülés: helyszín: Laterum előadóterem
(részvétel külön meghívóval)

- 10⁰⁰** Megnyitó
Erős György
- 10¹⁵** Az uránbányászat története
Mátrai Árpád
- 10⁴⁵** A MECSEK-ÖKO Rt. bányarekultivációs feladatai
Bánik Jenő
- 11¹⁵** A MECSEKÉRC Rt. műszaki –tudományos tevékenysége
Benkovics István
- 11⁴⁵** Állófogadás, pohárköszöntő
Papp Béla

Fotókiállítás

(nyitvatartás július 1-től július 9-ig, naponta 8⁰⁰ – 16⁰⁰)

helyszín: Pécs, Esztergár L. utca 19.

MECSEKÉRC Rt. bemutatóterme

- 12⁴⁵** Megnyitó
Papp Béla

Nyárköszöntő délután

Mindenkit szeretettel várunk az uránbányászat utolsó még álló végvárában egy színes vidám nyári délutánon, ahol a programokon kívül, egy pohár sör mellett beszélgetni is lehet...

helyszín: Kővágószőlős, Környezetvédelmi Bázis (volt I. üzem)

- 13³⁰** Autóbusz indulás Központból a Bázisra
- 14⁰⁰** Megnyitó: Bányászzenekar: Nyárköszöntő koncert
- 14³⁰** MECSEK-ÖKO – MECSEKÉRC barátságos labdarugó mérkőzés
- 15³⁰** Játékos vetélkedők volt és jelenlegi uránosoknak csemetéikkel együtt
- 16⁰⁰-tól** A MECSEK-ÖKO Rt. Vízelvezető Üzemének és a MECSEKÉRC Rt. Vizsgálólaboratóriumának bemutatása
- 17³⁰** Eredményhirdetés
- 18⁰⁰** Meglepetés SZINPAD
Activity, vers, próza előadás, meglepetés koncert
- 19⁰⁰** AKNAUDVAR-BÁL

Július 2. (szombat): Uránbányász Emléktúra

helyszín: Nyugat-Mecsek

Végigsétálunk az uránbányászat volt helyszínein. Koszorút helyezünk a munkájuk során életüket veszítők emlékművére.

A túra során, a rekultivált aknaudvarokon köszöntik egymást azok az emberek és gyermekek akik még szívükben őrzik az uránbányászat nehéz-szép emlékeit és bíznak egy szakmakultúra évtizedeken átívelő fennmaradásában és sikerében

7³⁰ Autóbusz indulás (buszpályaudvar)

7⁴⁰ Mecsek áruház (tejbisztró)

8⁰⁰ I. üzemi kisakna (indulás)

I. szakasz (kisakna-táró): 1,5 km könnyű séta

8³⁰ III. üzem – táró

9⁰⁰ Uránbányászati Múzeum

Bányász emlékmű koszorúzása

II. szakasz (táró-babás szerkövek-Zsongorkó-IV. szállító#):

6 km nehéz terep

9³⁰ Autóbusz indulás IV. üzemhez – III. üzemből

(utána autóbusz vissza Pécsre)

11⁰⁰ Autóbusz indulás IV. üzemhez – Pécsről

11⁴⁰ IV. üzem, szállítóakna

Sörsátor (sör, virsli árusítás)

III. szakasz (IV. szállító#-IV. lég#-V. üzem):

5 km könnyű séta ind.: **13³⁰**

14³⁰ Autóbusz indulás IV. légaknához - IV. üzemből

15⁰⁰ V. üzem, szállítóakna

IV. szakasz (V. üzem-bakonyai Vadászház):

4-5 km nehéz terep ind.: **15³⁰**

15³⁰ Autóbusz indulás bakonyai Vadászházhoz –IV. légaknától

17³⁰ Bakonyai Vadászház

Sör árusítás, főzőcske

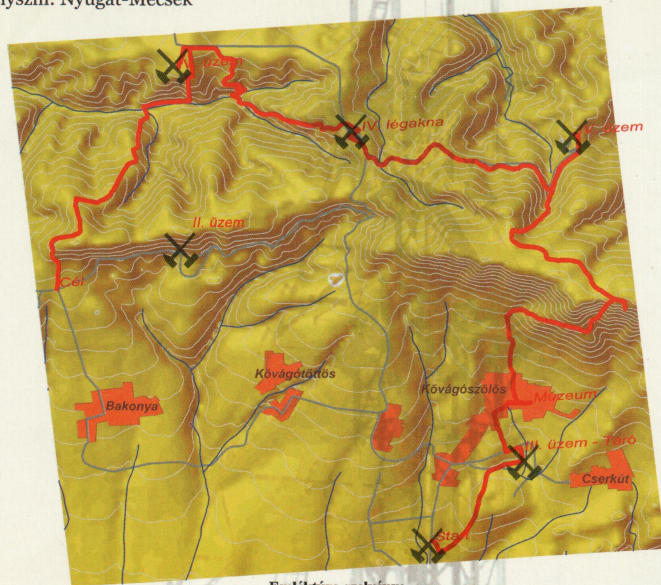
18³⁰ Autóbusz indulás – Pécsre

Az Emléktúra összhossza 18 km, szakaszokban, kis gyerekes családoknak is teljesíthető. Aki nem tud végig gyalogolni autóbuszszal közlekedhet, egy vagy akár több helyszínen is bekapcsolódhat a túra eseményeibe. Az Emléktúrát teljesítők emlékérmét kapnak.

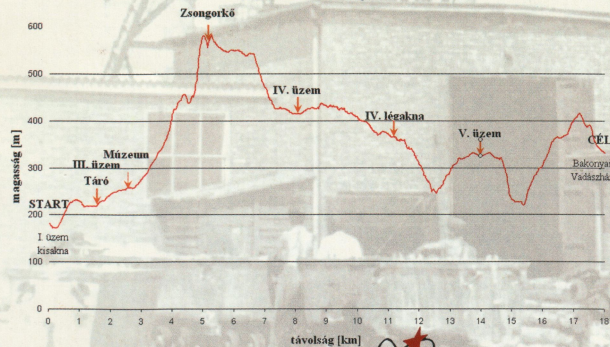
A helyszíneken (III., IV., V. üzem) régi épületeket, aknatornyokat ábrázoló nagyméretű, fényképek, tablók kerülnek elhelyezésre. A sörsátor a IV. üzemhez kerül telepítésre.

Uránbányász Emléktúra

helyszín: Nyugat-Mecsek

Emléktúra szelvénye

Uránbányászat a MECSEKBEN

c. kiállítás

Központi Bányászati
Múzeum Kővágószőlősi
Gyűjteménye

7673 Kővágószőlős
Rákóczi u. 54.

Nyitva:

Csütörtök: 13.00-14.00

Szombat: 10.00-11.00

min. 20 fős csoport esetén:
előzetes egyeztetés alapján
a +36 20 519 8438
telefonszámon

Az uránbányászat a legfiatalabb bányászati ágazat volt az országban. A bányákat 1955-től alakították ki, noha a talált érc minősége a műrevalóság határán volt.

A bányászat mozgatóereje nem a gazdaságosság, hanem a Szovjetunió nyersanyag „éhsége” volt.

A nagy mélységből, kőzetminőségből adódóan az uránbányászok, mérnökök, vegyészek sok olyan új kihívással kerültek szembe, mellyel a hazai bányászat addig soha. Ezeket az akadályokat hivatástudattal, saját fejlesztésekkel győzték le, melynek során jelentős technológiai megoldásokat dolgoztak ki és hagytak később a magyar bányászatra.

MECSEK-ÖKO
KÖRNYEZETVÉDELMI ZRT

A kiállítást felújították:

Szemán Attila főmuzeológus
Keresztény Zsolt, Romháti Roland

Jeles évfordulónk volt még a "60 éve kezdődött a mecseki uránbányászat. Múlt, jelen, jövő... szakmai emléknapja." Színvonalas előadások szóltak az uránbányászatról, az uránbányászat társadalmi hatásairól, az uránbánya és város kapcsolatáról. Ezt követték a közelmúltról szóló bányabezárás és rekultiváció felelősségteljes munkájáról és az uránérc bányászat felhagyásának hosszútávú, radiológiai feladatairól szóló előadások.

Az előadások befejező gondolatsora a múlt, jelen, és jövő szakmai csokrával bemutatta, hogy nem volt haszontalan az uránbányászatunk, amelyben tevékenyen részt vállalhattunk.

60 *éve kezdődött*

a mecseki uránércbányászat

1955-2015

Köszöntő

60 évvel ezelőtt, a Minisztertanács 00-3/1995. sz. határozata alapján a Vegyipari és Energiaügyi Miniszter 1955. július 1-i hatállyal, Pécsi székhellyel új állami vállalat alapítását rendelte el „Bauxitbánya Vállalat” néven. Ezzel kezdetét vette hazánkban, a Mecsekben egy új ásványi nyersanyag, az uránérc feltárásának és kitermelésének több mint negyven éven át tartó története.

A hazai uránércbányászat létrejötté az egész magyar bányászat számára meghatározóvá vált, de különösen Pécs városa és a baranyai régió számára hagyott maradandó értékeket.

A hazai uránipar működési ideje alatt közel 21.000 tonna uránfémeket állított elő, 1200 km vágatot hajtott ki, közel 50 millió tonna kőzetet termelt ki. Többekévesbé szennyezett, rekultivációra, bezárásra, dekontaminálásra váró, és újból a környezetbe illesztendő, összesen mintegy 65 km² területű bányatelkeken létesült üzemeket, 18 millió m³ földalatti üreget, meddőhányókat, perkolációs prizmákat, zagyártározókat, a bányafeltárást és szellőztetést szolgáló függőleges aknákat, légaknákat, tárokat, léggurítókat, robbanóanyag raktárakat és egyéb kiegészítő tevékenységet szolgáló létesítményeket hagyott maga után.

A hidegháború lezárását követően az uránérc hadászati, később világgiaci jelentősége és ára is leértékelődött, ami a mecseki uránércbányászatot is gazdaságtalanná tette. 1989-ben a Minisztertanács határozatban rendelte el a bányászat felhagyását. Az állami feladatok leválasztását, a tevékenységek racionalizálását követően a termelés és ércfeldolgozás egy kivált gazdasági társaság keretében 1997. november 1-ig még tovább folyt.

Időközben a MÉV megkezdte az állami kötelezettségi körben maradt rekultivációs feladatok tervezését, kivitelezését, a különböző gazdasági egységek racionalizálását, majd privatizációját. Az uránércbányászat magas színvonalú szakmakultúráján nevelkedett szakembergárdából, tevékenységekből új gazdasági szereplők jöttek létre.

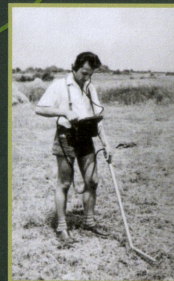
Az ércbányászat végleges befejezését követően, a MÉV által készített terveket elfogadva, a Kormány határozatban rendelte el az uránércbánya bezárását, a környezeti károk felszámolásának végrehajtását egy Beruházási Program keretében, amely 1998-ban kezdődött és 2008-ban fejeződött be. A bányászati hagyományokon nevelkedett szakmakultúra az utód szervezetekben és különböző gazdasági szervezetekben tovább él! A MECSEKÉRC Zrt. a mai szakmai emléknappal ezen időszak előtt kíván tisztelni.

Pécs, 2015. december 2.

JÓ SZERENCSETI!

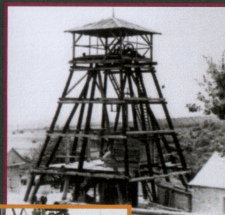
1955 Bauxitbánya Vállalat

Július 1-jei hatállyal az uránércbányászat megindítása céljából Bauxitbánya Vállalat elnevezéssel magyar-szovjet közös vállalat került megalapításra, Pécs székhellyel. Ezt megelőzően az uránérckutatókat 1953-tól a MASZOBAL kutatócsoport (Magyar-Szovjet Bauxit Alumínium Rt.), majd 1954. február 15-től a MASZOBAL-2. sz. expedíció végezte.

1956 Pécsi Uránércbánya Vállalat (PUV)

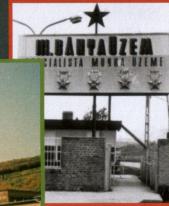
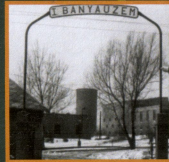
Márciusban a közös vállalat kizárólagos magyar tulajdonba került, amelynek neve 1956. december 1-től Pécsi Uránércbánya Vállalat-ra (PUV) változott.

1964 Mecseki Ércbányászati Vállalat (MÉV)

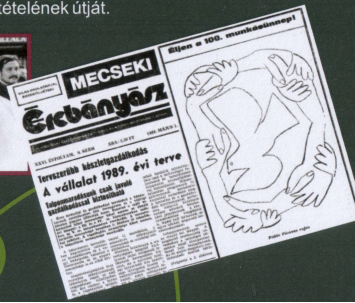
Január 1-jei hatállyal a társaság Mecseki Ércbányászati Vállalat (MÉV) névvel folytatta országosan a kutatást, a lelőhelyen a termelést és az érc feldolgozását.

Felépült az Ércdúsító Üzem, három bányászüzem. A későbbiekben létrejött még két bányászüzem, a Kutató-Mélyfúró Üzem, a Szolgáltató Üzem, a Kísérleti Kutatási Üzem és az Anyag és Áruforgalmi Főosztály.

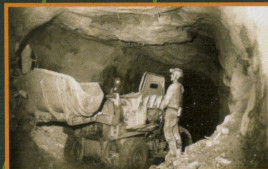
1989 Határozat a termelés megszüntetéséről

Mérlegelve a hazai urántermelés akkori helyzetét, valamint a szovjet féllel történt tárgyalásokat, a Minisztertanács határozatot hozott a termelés megszüntetéséről, de lehetőséget adott a MÉV vezetésének, hogy megtalálja a tevékenység gazdaságossá tételének útját.

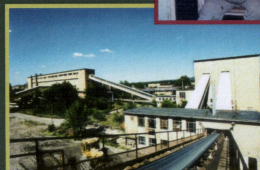
1991 Döntés a termelés fenntartásáról

A MÉV vezetés erőfeszítéseit és a változó körülményeket figyelembe véve a Kormány a termelés – feltételhez kötött – fenntartása mellett döntött.

1992 Megalakul a Mecsekurán Kft.

A megalakult Mecsekurán Kft. folytatta a termelést és az uránérc feldolgozását. Az állami kötelezettségek körébe tartozó tevékenységeket (rekultiváció, megszűnő szervezeti egységek privatizációja, kártérítési ügyek) a MÉV vitte tovább.

1994 Döntés az uránbányászat megszüntetéséről

A Kormány dönt: az uránbányászat fenntartása nem indokolt, a termelést 1997 év végéig be kell fejezni.

1997 Az uránércbányászat és ércfeldolgozás befejeződik

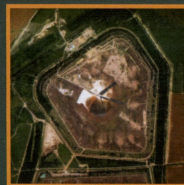
Megkezdődött a Mecsekurán Kft. végelszámolással történő, jogutód nélküli megszüntetése, az uránércbányászat és ércfeldolgozás befejeződött.

1998-ban a MÉV - MECSEKÉRC Rt. néven - részvénytársasággá alakult és a Kormány határozata értelmében egy Beruházási Program keretében megkezdte az uránércbányászat felhagyását és a környezeti károk felszámolását, rekultivációját.

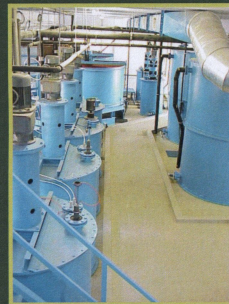
2004 A MECSEKÉRC Zrt.-ből kiválik a MECSEK-ÖKO Zrt.

A megalakult MECSEK-ÖKO Zrt. feladata lett az uránércbányászati károk felszámolásának befejezése. A Beruházási Program (az uránipar felszámolása) 2008-ban befejeződik, a hosszú távú feladatok (utógondozás, monitoring, vízkezelés) végrehajtása tovább folytatódik.

2014 Megszűnik a MECSEK-ÖKO Zrt.

Az MNV Zrt. határozata alapján 2013-ban a MECSEK-ÖKO Zrt. különböző tevékenységi körei szétválással a MECSEKÉRC Zrt.-hez és a Nitrokémia Zrt.-hez, míg a volt uránbányászok humán kártalanítási ügyintézése a BVH Kft.-hez került, majd 2014-ben a felhagyott uránbányászati területek hosszú távú környezetvédelmi feladatainak ellátása beolvadt a RHK Kft.-be. A bányászattal nem érintett bányatelkek a MECSEKÉRC Zrt. tulajdonába kerültek.

60 éve kezdődött a mecseki uránércbányászat

Múlt, jelen, jövő...

Szakmai emléknapp

PROGRAM

- 09.00-10.00 Regisztráció
Köszöntők
- 10.00-10.05 Köszöntőt mond: *Molnár János* vezérigazgató, MECSEKÉRC Zrt.
10.05-10.10 Köszöntőt mond: *Kasó Attila* miniszteri biztos
- I.: **Uránércbányászat Magyarországon** Levezető elnök: *Csicsák J.*
10.10-10.35 *Berta Zs., Dr. Majoros Gy., Hámos G., Dr. Konrád Gy., Dr. Barabás A., Harsányi L., Nagy Z. (RHK Kft.)*: Uránérc kutatás
10.35-11.00 *Varga M., Benkovics I., Hideg J.*: Bányászat
11.00-11.25 *Dr. Csövéri M., Egry R., Dr. Hohmann J., Nemeskéri P., Éberfalvi J. (RHK Kft.)*: Ércfeldolgozás - Ércfeldolgozási technológia kialakítása, a kapcsolódó kémiai analitikai módszerek kidolgozása
11.25-11.45 *Görög I., Sternischa A.*: Az elektronika térhódítása az uránércbányászat szolgálatában
- 11.45-12.05 **Kávészünet**
II.: **Az uránércbányászat társadalmi hatásai** Levezető elnök: *Varga M.*
12.05-12.25 *Dr. Huszár Z.*: Az uránércbányászat társadalmi, gazdasági hatásai
12.25-12.45 *Sallay Á.*: Az uránércbánya és a város kapcsolata
12.45-13.00 *Dr. Ruzsa Cs.*: Az uránércbányászat egészségügyi intézményrendszerének fejlődése
- 13.00-14.00 **Ebédészünet**
III.: **Bányabezárás és rekultiváció** Levezető elnök: *Földing G.*
14.00-14.20 *Bánik J., Berta Zs., Földing G.*: Az uránércbányászat teljes körű megszüntetését követő bányabezárási és rekultivációs tevékenység
14.20-14.40 *Németh G. (RHK Kft.), Éberfalvi J. (RHK Kft.), Dr. Várhegyi A. (RHK Kft.)*: Ami még visszamaradt... – hosszú távú feladatok
14.40-15.00 *Dr. Várhegyi A. (RHK Kft.), Dr. Bárány I.*: Az uránércbányászat és felhagyásának radiológiai vonatkozásai
- 15.00-15.20 **Kávészünet**
IV.: **A uránércbányászat során megszerzett képességek hasznosítása** Levezető elnök: *Dr. Barabás A.*
15.20-15.35 *Hámos G., Kovács L.*: A múltból hozott jövő... – Földtani kutatási kompetenciák
15.35-15.50 *Csicsák J., Dr. Koreki F. (RHK Kft.), Berta J. (RHK Kft.), Benkovics I., Németh T.*: A bányászati képességek továbbélése – felszín alatti térképezési tevékenységek
15.50-16.05 *Földing G., Berta Zs., Németh T., Kulcsár L.*: Urános tapasztalatok hasznosítása a mátrai bányabezárásokban
16.05-16.20 *Tamás P., Szulimán Sz., Földing G.*: Környezetvédelem, kármentesítés, vízföldtani kutatás – rekultivációs tapasztalatok továbbfejlesztése
- Zárszó/ Jövőkép**
16.20-tól Záróbeszédet mond: *Csicsák József*

A Bányásztörténeti Alapítványnak elvülhetetlen érdemei vannak az emlékállításban. Pécs és környékének számtalan szénbányászati és uránbányászati múltját, mint egy történelem könyv lapja úgy mutatja be írott és csodálatos fényképfelvételeken az életünk egy-egy pillanatát és a hozzá tartozó bányász ipartörténeti emlékeket a Bányász útikalauz.

Arra gondoltam, hogy mindez elegendő visszaemlékezés, emlékállítás, de nem. 2016. 03. 16-án kaptam egy levelet Debrecenből Dajnoki János volt munkatársunktól, aki a Tízes-csapatnak volt a vezetője 1986-tól leszámolásáig. Az Ő emlékállítása olyan, mint a népmese. Szájhagyomány útján terjed. Azokról az emberekről szól, akik a munkájuk során a földalatti bányamunkán kovácsolódtak össze, nemesfémme.

Íme a levél:

Szia Bandi!

Az elmúlt időben (nem régen) többször kerültem abba a helyzetbe, hogy családi és ismerősi körben a bányáról kellett beszélnem. Szembesültem a feladat nehézségével, hiszen ők nem beszélnek a mi nyelvünket, a számunkra egyértelmű fogalmak nekik jórészt ismeretlenek.

Hasonlatrendszer kellett kitalálnom, melynek segítségével talán megérthető a lent

kialakult gondolkodásmód és értékrend olyan emberek számára is, akik sosem jártak a mélyben. Kérdezték, hogy más anyagból vagyunk-e gyúrva mint a nem bányászok? Azt mondtam, hogy a kezdetekkor semmiképpen, de ha valaki elég ideig maradt, akkor már igen.

Kérdezték, milyen a bánya? Azt mondtam, hogy az egyszerűsítés és egy nyelven beszélés érdekében tisztázzuk, hogy milyen a "napszint"?

A napszint olyan hely, ahol bármerre indulva emberi tartózkodásra alkalmas terek vannak, ahol az emberek arra szocializálódtak, hogy ha akadály kerül eléjük, azt kerüljék ki. Olyan hely, ahol természetes állapotok az uralkodóak.

A bánya nagyon nem ilyen hely. A természetes állapot és a bánya létezése egymást kizáró állapotok. A felszín alatt (eltekintve a barlangoktól) az a természetes, hogy a kő kőhöz ér. A bányába nem megy le magától a levegő. A bányászat ezt az állapotot szünteti meg az ásványkincs kitermelése érdekében, a természet pedig folyamatosan visszaállítani igyekszik az eredeti állapotot. Nekünk kell nagyon figyelni és vigyázni, hogy ez a visszaállítódás ne ártson a gazdasági érdekünknek és különösen ne a testi épségünknek.

A bánya játékszabályait nem lehet át vagy fölül írni, csak megtanulni és betartani. A bányában nem lehet az akadályokat kikerülni, csak leküzdeni vagy felszámolni.

Milyenek voltak azok az emberek, akik ennek részesei lehettek? Sokfélék voltak. Kellően elszántak, magabiztosak, együttműködésre készek és képesek voltak, tudtak és mertek bízni egymásban annak ellenére is, hogy egyébként a társadalom

széles rétegeből, eredendően nagy különbségekkel rendelkezve érkeztek.

A bányát sokszor embert nyomorító szörnyű helyként jellemzik. Igen, a bánya tud ilyen is lenni de...Lehet abszolút rossz az a hely, ahol ismeretlen fogalom a cserben hagyás, ahol az ember gondolkodás nélkül megy menteni ha kell, ahol közös a gyász és az öröm is? Ahol létforma az egészséges verseny szellem és ismeretlen az idegen tollakkal való büszkélkedés? Ahol a felelősség nem vállalása, a másra mutogatás megvetett és nevetséges?

Nem szoktak kinevetni, amikor zárásként azt mondom, hogy ha valami jó tündér pálcamozdulatára a bányabeli értékrend és gondolkodásmód válna itt a napon általánossá, akkor a világ nagyon gyorsan lenne sokkal jobb.

Üdv.:Dajnoki

A Pécsi Bányásztörténeti Alapítványról szoltam már, ezt szeretném kiegészíteni. 2006. szeptember 1-én avattuk fel az Ágoston téren "A MECSEKI KÖZPONTI SZÉN ÉS URÁNBÁNYÁSZAT EMLÉKMŰ"-vét. Ismételten köszönjük az Alapítványban dolgozó kollégáknak, hogy bővült a bányászattal kapcsolatos emlékművek sora, ahol ünnepnapjainkon elhelyezhetjük az emlékezés koszorúit.

A teljesség igénye nélkül idézek az emlékműre vésett gondolatokból:

"TISZTELET ÉS HÁLA A MECSEKI SZÉN ÉS URÁNBÁNYÁSZATNAK
JÓ SZERENCSET !"

KŐSZÉNBÁNYÁSZAT (1752-2004)

URÁNÉRCBÁNYÁSZAT (1955-1997)

"KÜLDETÉSÜKET BEFEJEZTÉK,
NÉPNEK HAZÁT HÁZAT KENYERET,
VÁROSNAK MEGYÉNEK GAZDAGODÁST, FEJLŐDÉST."

Emlékeink márványba és kőbe vésetten jelzik az utókornak köszénbányászatunk 252 éves és uránbányászatunk 42 éves történelmét.

Ez az emlékmű is üzenjen a jövőben mindazoknak akik ünnepnapjainkon velünk együtt fejet hajtanak.

Jó szerencsét!

Kukai András

Kukai András

Pécs, 2016.04.07

Kedves régi munkatársam, barátom Bánvölgyi Ferenc felkérésére határoztam el, hogy felidézek egy pár gondolatot a II. üzemben eltöltött 13 év (1957 – 1970) izgalmaival teli időszakából.

Kezdjük az elején 1935-ben születtem. Korán megismerkedtem a villamossággal, 6 éves koromban áramütés ért, emiatt súlyos beszédhibám alakult ki.

Gátlásokkal teli élet kezdődött. Az általános iskola elvégzése után 1949-ben villanyszerelő inasnak adtak szüleim. 1951-ben felszabadultam, villanyszerelő segéd lettem. Még ez évben felkerültem Budapestre a Földalatti Vasútépítő Vállalathoz. E cégnél a Szovjet bányatechnológia legmodernebb eszközeivel találkoztam (fagyasztásos akna mélyítési technológia gépészeti berendezései, elektromechanikus, elektro pneumatikus vágathajtó eszközök, nyomás alatt végzett „keszon” munka....

Sajnos az aranykor véget ért 1953-ban elfogyott a beruházásra szánt keret így a dolgozók 90 %-át áthelyezték más bányavállalatokhoz, így kerültem Komlóra a Szénbányászati Tröszt Villamosüzemébe, ahol a mély bányaművelés elektromos, gépészeti berendezéseivel ismerkedtem.

Itt kerültem kapcsolatba a Bányászati Aknamélyítő Vállalattal és 1957-ben Bakonyára helyeztek a központi lőszerkamra és a 0/6-os akna mélyítési munkálataihoz. 1958-ban az aknamélyítési beruházás a vége felé közeledett és Németh János a II. üzem akkori főmérnöke rábeszélte, hogy én is a szállítógéppel

együtt jöjjenek át a II-es üzembe.

E rövid áttekintés után elkezdődött az a 13 év amelynek elmúltával lezárult életem legszebb, eseményekben dús időszaka.

A villamos részlegnél a beilleszkedés beszédhibám miatt nehezen indult. Segítségemre sietett régi munkatársam a komlói villamosüzemből ismert Nagy Pista bácsi aki itt a villamos részleg helyettes vezetője volt.

A három műszakos földalatti ügyeletes villanyszerelői munka az üzemzavarok elhárítása és a termelő csapatok igényeinek kielégítése fizikailag fárasztó, idegileg kimerítő volt. Feladatul kaptam, hogy a szállítógép és az aknajelző lehetséges villamos üzemzavarainak hibaelhárítási módszertanát dolgozzam ki és az ügyeletesekkel tanítsam meg. E feladatot annak ellenére sikerült megoldanom, hogy kommunikációs készségem nagyon korlátozott volt. A fiúk elismerték felkészültségemet szakmabeli jártasságomat és így végül a beszédhiba nem okozott megoldhatatlan problémát. A szombati-vasárnapi karbantartási munkálatok közben szimuláltuk az előfordulható hibákat az áramkörök áramút rajzain a kritikus mérési pontokat a valóságban beazonosítottuk és ezek ismeretében lecsökkentettük azt a stressz hatást amit 0/6 szállítógép leállása okozott különösen a főnökök idegesítő jelenléte miatt.

Szakmai kihívás is akadt bőven. Ilyen volt a 6/9-es ereszke végtelen kötelű szállítógépének automatizálása melyet korábbi kezelőjéről kis piócának neveztek el. E munka elvégzése növelte szakmai elismertségemet és önbizalmamat is.

A napszinten a csillékben lévő kőzetet osztályozni kellett 3 érc és 2 meddő kategóriába soroltak melyeket nagy élőmunka igényel /váltak kézi állítgatásával/ juttattak el a megfelelő helyre elég nagy hiba százalékkal. Ennek felismerése készítette a műszaki vezetést egy új technológia bevezetésére a MÁV-nál rendszeresített „Integra - Domino” biztonsági rendszer egyes elemeinek átvételére, ami új kihívást jelentett a villamos részleg számára. A rendszer a méréssel egy időben elektromechanikus váltó állítással biztonsággal juttatta el az osztályozott csillét a megfelelő helyre. Ennek a rendszernek a javítása, karbantartása elég nagy szakmai ismeret anyag feldolgozását és a gyakorlatba való átültetését tette szükségessé. E közben a bánya termelése fokozatosan emelkedett a kiszolgáló létesítmények száma ugrás szerűen megnőtt. Több vakakna és ereszke szolgálta a termelés sikeres felfutását. A II-es üzem kinőtte magát, meghatározó szerepe lett a Vállalat eredményes működésében.

A sok siker és eredmény mellett azonban meg kell említeni egy súlyos katasztrófát. A 6/16-os szállítógép beütemezett karbantartását kezdtük el, előttünk fékpofa cserét hajtottak végre a gépészet emberei. A karbantartás része az aknában lévő túlfutást meggátoló végállás kapcsolók ellenőrzése. E feladatra két munkatársamat jelöltem ki név szerint Bánvölgyi Ferenc és Mühl József személyében. A feladat abból áll, hogy kimennek az aknához felmásznak a kas tetejére kikötik magukat és elvégzik a végállás karbantartását.

Mi közben végeztük a gépházban a soron következő karbantartási feladatot.

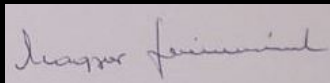
E közben észrevettük, hogy a hatodik szintre felhozott kas megmozdult, rohantunk a kuplikerék felé de sajnos már nem tudtuk betekerni mivel a dob forgása ezt nem tette lehetővé, megdöbbenve figyeltük a dob fokozatos gyorsulását, melynek a végén nagy robajjal a kötél kiszakadt és a kassal együtt a háromszáz méter mély aknába zuhant. A két ember akik a kas tetején voltak a gépházban lévő munkatársaim szerint életüket veszítették. Mindannyian megdöbbenve remegve, sírva gondoltunk rájuk. Tíz-tizenöt perc eltelte után a két halottnak vélt munkatársunk besétált a gépházba (észrevették a kas rendellenes mozgását, és sikerült leugraniok). A megdöbbenés elvette hangunkat, lebénuultunk csak miután megszólaltak rohantunk hozzájuk és öleltük őket. Ujjá születtek. Főnökeink és a Bánya Műszaki Felügyelőség vizsgálata után a bírósági tárgyalások sorozata már egy új történet.

Az üzem felfutása egyre több fejtést, csapatot igényelt . A vājvégen lévő csapatok kielégítése villamos szempontból elég nehéz volt. Szkrépererek, ventilátorok, világítási hálózatok kábelek, elosztók elhelyezése azt eredményezte a sok csapat miatt, hogy a párhuzamos hálózatok miatt a szigetelés szint kritikus értékre csökkent. A szigetelés szint mérő automaták ezért kis szivárgás esetén is leváltottak ezzel sok vājvégi csapat munkáját lehetetlenítették el. Ezért olyan hiba behatárolót fejlesztettük ki ami egy több pólusú kapcsoló elforgatásával a hibás kábelszakaszt kiiktatta, így csak egy-két csapat maradt az üzemzavar idejére áram nélkül.

Időközben leérettségiztem, majd elvégeztem Budapesti Műszaki Egyetem

Villamosmérnöki Karán a vezeték nélküli hírközlési szakot, majd a Veszprémi Vegyipari Egyetem Környezetvédelmi Szakmérnöki szakát.

1970 -ben megszakadt kapcsolatom a bányával, szívem mélyén azonban még mindig nosztalgiát érzek ha Bakonya felé járok.

A rectangular box containing a handwritten signature in cursive script, which reads "Magyar Ferdinánd".

Magyar Ferdinánd

Pécs, 2016. április 10.

Nagy Emil az Aknamélyítő Vállalat nyugdíjasa.

Megtiszteltetés számomra, hogy mint Aknamélyítő Vállalat volt dolgozója az uránbánya megnyitásában, feltárásában, területén épült aknák és rakodók, néhány bányauzemük termelésének elősegítésében részt vehettem. Ennek kapcsán barátokat, kollégákat ismertem meg és olyan bányász kollektívákkal kerültem kapcsolatba, akikre halálomig szeretettel fogok gondolni, emlékezni.

Úgy vélem mielőtt igyekszem visszaemlékezni talán az olvasó életutam bányászathoz kapcsolódó eseményeit részben személyemet és a Bányászati Aknamélyítő Vállalathoz kötődésemet is megismerheti.

1934.-ben születtem Pécsbudafán az akkor jegyzőségileg, de valójában komlóhoz tartozó „Új” akna mellett lévő ikerház szolgálati lakásában. Az „Új” akna nevét később Kossuth aknának hívták egész megsemmisítéséig. Apám az akkor Komlói Állami Kőszénbánya főaknásza volt 1936.-ban haláláig, melynek oka édesanyám szerint a bánya volt. Apám halála után a szolgálati házrészből kiköltözés miatt Pécsre jöttünk lakni édesanyámmal és nővéremmel.

Pécs városában lévő jó pár iskolájában jártam elemibe, mivel a II. világháború alatt a laktanyák kórházakká alakításuk első helyen állt. 1949.-ben felvételizni akartam a pécsi Gépipari Technikumba és ehhez szükséges feladat írásbelije közben jelezték felénk, hogy szeptembertől Pécssett Bánya és Kohászati Gimnázium vagy Technikum indul. Akik ide jelentkeznek, előnyt élveznek a felvételhez. Úgy éreztem ez a bányászat nekem való szakma és azonnal ide jelentkezem. Ezt a jelentkezést édesanyám sírására, rimánkodására sem vontam vissza hiába hivatkozott apámra és a bányászat veszélyeire. Technikumi tanulmányaink 4 éve alatt rendszeresen jártunk évfolyamtársaimmal a Mecseki Szénbánya V. üzemeiben dolgozni, hiszen a szakma ismeretén túl jól jött a pénzkereset is. Én a Széchenyi akna Andrási mezőjében végzésemig takarító-csillés-segédvájár beosztásokban, de még ló vezetőként is dolgoztam. Bánya technikus oklevelet 1953-ban szereztem, akkor érettségiztünk. A pécsi Bányaiipari Technikum első végzős hallgatói voltunk és olyan általános és szakmai ismereteket kaptunk - valószínűleg a későbbiek is - hogy évfolyamtársaim közül elhelyezkedtek a kohászatban, metro építésnél, föld és bányamérésnél, mélyfúró és kutató vállalatnál, geológus és geofizikusként, kő és ásványbányászatnál, természetesen szén és ércbányászatnál bányaművelőként. Többen később vezető beosztásokban kerültek. Én Pécs bányatelep Széchenyi aknáján, mint fiatal kezdő beosztott légmérő, majd aknászként dolgoztam 1954 őszéig. Mint műszaki beosztott bányamentő is voltam, így tevékenységükben részt vettem. A Bányaiipari Technikumban az aknamélyítésről, mint a bányászati

munkafolyamat kezdetéről annak, technológiáiról, fontosságáról nem tanultunk semmit, hogy döntöttem és ebben egy már ott dolgozó osztálytársam segített, meg kell ismernem ezt a bányászati ágazatot.

Komló Kossuth akna 1955 aknász iroda, Balról Apelschoffer József aknász;
Plecsning János és Kiss Ernő vájárok; Kovács János művezető; Nagy Emil aknász

Bányászati Aknamélyítők akkori komlói körzetéhez 1954 őszén lettem felvéve és pont születési helyem közelében lévő Kossuth aknai üzemegységébe lettem beosztva, technikusként. Itt kerültem mélyvízbe, hiszen az aknamélyítés, rakodókiképzés, aknaszerelés, vezérlécezés nagy gépterek és falazott elágazások, áthatások különböző biztosító és falazó anyagok a folyamatok szakmai specialitásait megismerni, de egyúttal ezeket irányítani kellett.

Az aknamélyítési-vágathajtási munkák igénylik, hogy a fúrólukak telepítésében a robbantómesteri jogosultságon túl mindezekben szakmailag is képzett legyen az irányító. Mindezeket az ebben megszerzett tudásomat az ott dolgozó vajúróknak, bányakőműveseknek és robbantómester munkatársaimnak köszönhetem jó tanítómestereim voltak. De hogyan is működött az Aknamélyítő Vállalat, mivel Ők a megrendelőnek dolgoztak.

Az 1948-ban államosítással létrehozott Bányászati Mélyépítő Nemzeti Vállalat elődje a Henrich Frólich és Klüpfel (HFK) cég volt. Ezt a tulajdonosok 1937.-ben alapították, majd a II. világháború alatt osztrák-magyar tulajdonú lett.

A közel 100 év alatt végzett munkájuk sokrétű volt, hiszen szén és ércbányáknak végzetten kívül sóbányák, alagutak, hidak, pincerekonstrukciók, bortárolók és partvédelmi művek is kötődnek hozzájuk.

A Bányászati Aknamélyítő Vállalat vagy Tröszt az ország sok részén működött általában Körzeti elnevezéssel, így Komlón és Pécsen is majd Mecseki néven.

1964 Petöcz légakna, előakna: Klikov szovjet szaktanácsadók vezetője; Reisz Péter; egy szovjet vájár; Lovász Károly a tolmács; Raub Bálint; Tóth József;

Bár egy rövid időre 1953 évben a kommunista Vass Zoltán vezette Komlói Szénbányához csatolták és összevonták a Feltáró Vállalattal, de már 1954.-ben visszakapta nevét és szerepét. Komlón közreműködésükkel épült az **altáró** ők mélyítették a Kossuth II., az önálló III.-as, a Béta, Anna, budafai lég-aknát Zobáki

szállító és centrális aknákat, rakodóikat, sőt a város légoltalmi földalatti rendszerét. E mellett a hosszúhetényi aknákat is melyek a termelésbe soha sem léptek be.

Az aknamélyítők a pécsi szénbányáknál is több üzemben dolgoztak aknákat, vakaknákat, géptereket, vágatelágazásokat építettek hosszú éveken keresztül. Névjegyüket hagyták István, Béke, Petőfi, Széchenyi, Rücker és András aknánál. Dolgoztak Pécssett a város alatti pincék rekonstrukcióján, a pezsgógyár rendszerében, a Tettyei vízforrásnál, a vágóhíd 2 víznyerő aknájának kiképzésekor.

A 70-es évek bányászati beruházásainak csökkenésekor közúti hidak, utak építését és az Alföldön bortárolók építését is vállalták. Munkájukat, szakmai tudásukat külföldön is megismerték. Dolgoztak Indiában, Csehszlovákiában, Szlovéniában, NSZK-ban, Kuwaitban is. A BAV dolgozóinak létszáma 3000-5000 fő között volt a piaci igények függvényében. Az uránbányászat megindítása kezdetétől fogva egyik fő területévé vált az aknamélyítőknek. Az akkor még „Bauxit” bányának hívott Kővágószőlősi aknát már részben Ők mélyítették.

Ugyancsak ebben az időszakban mélyült a Bakonya II. üzem aknája. Csak érzékeltetve a körülményeket jelzem, hogy az oda vezető országút is akkor épült. E miatt még jó ideig a cserkúti állomásról a mélyítéshez szükséges idomköveket, homokot, cementet lovas kocsikkal szállították.

1956 tavaszán kerültem az uránbánya területére. Ekkor bíztak meg a Tótvári akna területének, kiszolgáló épületeinek, kompresszorházának felépítésével, majd mint aknászt az aknamélyítési munkálatok egyik vezetőjének.

Petöcz légakna kezdése 1964 – rajta Buczó Mihály, Jókai Gyula; Török István vájárokkal.

Ezen idő alatt mélyült a Cserkúti akna is, amely a III. táró előtt D-re volt. A Tótvári akna mélyítésekor ott ért az 1956.-os forradalom, amely jelentős változást hozott életembe. 1956. október vége felé az aknamélyítők uránterületi munkástanácsa elnökének választottak meg.

Ugyancsak delegáltak a megyei munkástanácsba is. Később ebbéli tevékenységem miatt néhány hónap előzetes után egészen 1961.-ig vajúri beosztásban dolgoztam a bakonyai robbanóanyag kamra kiképzésén, István szállító és légaknán, majd Széchenyi aknán vakakna építésén és gázkitöréses telepek harántolásával járó vágathajtásnál.

1961 év végén valószínűleg szakmailag képzett műszakiak hiánya miatt visszakaptam technikus beosztásomat, munkakörömet. 1963-ban megbíztak az aknamélyítők Széchenyi aknai egységének vezetésével. Sajnos itt 1963 szeptemberében a IX. szinti zsompvágat kihajtása közben 4 aknamélyítő kollégám, beosztottam gázkitörésben halálos balesetet szenvedett. 500 csille szén temette be Őket így menekülés közben lelték halálukat.

Széchenyi aknán a mélyszinti művelést, feltárást a gázkitörés veszélyek miatt megszüntették, így az aknamélyítők üzemegységét is.

Ekkor 1964-ben bíztak meg az uránbánya új üzemének a IV. üzem petőcz pusztai légaknájának előkészítési, majd mélyítési munkájának irányításával. Ez az akna eddig országunkban nem alkalmazott csúszó zsalus betonozási technológiával lett mélyítve. Az elő akna mélyítése után beépítésre került a munkapad a nagyteljesítményű fülkéből vezérelt markológép a 3m³-es bődönök és a külszíni betonkeverő telep. Szovjet technológiára tervezték a mélyítést, berendezést és betanítását is szovjet szakemberek végezték. Természetesen a későbbiekben már csak magyar dolgozók végezték a munkákat.

IV.üzemi-gyorsvágathajtók (Tancsa) és aknamélyítők balról,
Hirsch Boldizsár csapatvezető; Gráf Konrád BAV vezető; Kanizsai János vájár;
Nagy Emil üzemvezető.

A légakna mélyítésének kiszolgáló épületei adottak voltak, mivel az ott élő és gazdálkodó lakók kitelepítésével házaikból lett fürdő, öltöző, lámpakamra, irodák, raktárak és műhelyek kialakítva. Újonnan a kompresszor ház lett megépítve. Első időben a szállítógép is ideiglenes épületben volt. Sajnos a meddőhányó egy friss, fiatal fenyőerdőt tüntetett el.

A petőczyi légakna mélyítése az új technológia kísérleti lova is volt. A külszíni betongyárból az aknafalra fixen épített csövön érkezett a beton a 4m magasságú csúszó zsalu mögé. A betonba gyorskötő került, hogy a csúszó zsalut összehúzó szerkezet oldásával mielőbb leszakíthassuk a megkötött betonfalról. Persze ma már elmondhatom néha az csak úgy sikerült, hogy a zsalu merevítő gyűrűin az akna átmérőjét „I” vasgerendával áthidalva kőzettel tele bödőnnel órákon át „zuhanórepülésben” verettük az áthidalót hogy az elváljon a betontól és leengedhető legyen. Ennek a tanulságának lett következménye az hogy később konténerbe került a leadott beton. Ezzel megoldódott a beton osztályozódásának elkerülése és az ejtőcsőbe történő belekötése mely korábban nem volt ritka.

A petőczyi légakna mélyítése 1966.-ban fejeződött be 5,5m átmérővel 1090m mélységet ért el. Az aknamélyítőik 1965 októberében rekordot döntöttek, mivel 102,6fm-t mélyült egy hónap alatt. Ez már előkészítette az 1981 májusi 208,8fm mélyítését az V. aknánál, amelyért a „Zalka Máté” nevű brigád Állami Díjat kapott.

A légakna ütemesen mélyült a dolgozók és a vezetés kellően begyakorolta a technológiát így megkezdődött a IV. es szállítóakna mélyítése is, melynek kijelölése

után a 7,0 m átmérőjű aknának az előakna mélyítése még üzememhez tartozott, majd önálló üzemegységgé vált.

Komló Kakas telep emléktábla: 2013 bányásznap Balról. Perneckér László; Kiffer Péter; Póra Jenő; Nagy Emil.

A légakna mélységének elérése után vágathajtásokkal folytatódott a munka a bakonyai II. üzem és a IV. szállítóakna felé. A mellékelt fényképen az aknamélyítők és az uránbánya gyorsvágat hajtó csapatának (Tancsa) dolgozóinak rakodóra történő lyukasztáskori találkozása, baráti kézfogása van megörökítve.

A petőczy üzemből átkerülve a bakonyai II. üzemi aknamélyítők egységének irányítása lett a munkaköröm. Ebben az időszakban több vakakna a 6/16.-os a 16/25.-ös a MÉV-es Barlangi kolléga által tervezett „hordó” alakú vakaknák épültek a gépházaikkal, kötélgurítóikkal. Lemélyítettük a Ny-i légaknát, mely a bakonyai erdészháztól É-ra helyezkedett el.

A „hordó” akna kivitelezéséről, annak bányamérési feladatairól Kukai András kolléga tett korábban megjegyzést. Az viszont titok volt, hogy a vakakna torony és az akna bizony kissé csámpás volt, nem estek egy síkba. De ezt közösen vezérlécezéssel megoldottuk úgy hogy még a kas sem vette észre.

A bakonyai II. üzemben a BAV sok vágatfelújítást, bővítést különböző vágat elágazásokat épített. Dolgoztunk a fő szellőzővágat bővítésén, Ny-i légaknára pedig vágathajtást végeztünk. Nem mi építettük és szereltük a „lanovkát”, de élvezet volt rajta utazni.

Az ott dolgozó aknamélyítők közt igen sok bakonyai lakos is volt. Az uránbánya üzemeinek vezetésével, dolgozóival hosszú évek munkája során egymás tiszteletén túl kitűnő együttműködés alakult ki. Annak ellenére, hogy tevékenységemet nem ott fejeztem be de a bakonyai II. üzemet és volt dolgozóit úgy tekintem mintha

családtagjuk, hozzájuk tartozó lennék. Remélem Ők is befogadtak és elfogadnak. Közben megindult a V. üzemi program. Ez a II. üzemben kevésbé műrevaló már nem feltárható, kibányászható uránérc pótlására az üzem áttelepülése célját szolgálta. A BAV 1976-ban két üzemegységet a II. és IV. üzemeiben lévő összevonta és ezek vezetésével bíztak meg. A mélyszinti terület feltárását is szolgálta a MÉV. V. programja. Ezért indult a 4/13 vakakna mélyítése. A mélyítéshez szükséges gépterek, aknatorony, kötélgurító kiképzése után lett beszerelve a modernnek számító tirisztoros szállítógép. Kezdeti üzemzavarok leküzdésében az aknamélyítők jól képzett szakmai gárdája mérnök, villanyszerelők, gépészek sikeresen vettek részt. Ez tette lehetővé, hogy 1981. június hónapban a vakaknák mélyítésének korábbi rekordját megdöntötték 21 nap alatt 35 fm mélyítették le.

Közben az V. aknára történő vágathajtást is végeztük a pár éve már bevezetett fúrókocsis emberi erőt kímélő technológiát használva. Itt kell megemlítenem, hogy a mélyszinten a közethőmérséklet 50-51 0C volt és a rövidített munkaidőn kívül hűtőberendezést üzemeltettünk. Ez viszont a reumás megbetegedések egyik fő okozója volt a többi egészségügyi veszélyforrásoktól nem eltekintve.

A következő esemény nem függ össze mélyítési munkáinkkal csak az együttműködést mutatja. A szállítóakna torony gépházában karbantartást végeztek az urán IV. üzem iparosai. Emberi hiba miatt (kitámasztott fék ?) a kas áttörve a toronyban lévő gépház padozatát a géptérbe tört be, míg az ellen kas az

aknazsompba zuhant. A hozzám tartozó légakna egyik csatlakozó szintnél le volt fedve a légaknai zsomp takarítása miatt. Még akkor éjjel riasztott és gépjárművel összeszedett dolgozóimmal a padozat felbontása megtörtént, így a légaknán keresztül a mentési munkához szükséges, anyag és személy leszállítását a szállító akna megközelíthetőségét biztosítottuk. A IV. szállítóakna végleges helyreállításig segítettük munkájukat.

Mivel a 1981.-es évben súlyos szívinfarktuson estem át az orvos eltiltott földalatti munkámtól. E miatt kb. 1,5 évig központunkban tervezői feladatot kaptam. Ekkor terveztük a MÁV részére az aligai löszpart védelmi rendszerét. Sajnos 1983.-tól nyugdíjas vagyok és így munkálkodok de életem legszebb, legtevékenyebb szakasza a bányászathoz köt. Én a legszebb szakmának tartom. Ilyen összetartó egymást segítő munkás csoportot nem tapasztaltam máshol.

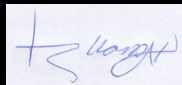
Befejezésül a MÉV területén mélyített aknák általam ismert méretei és mélységük.

Petöcz IV. légakna	1090 m	5.5m átmérővel.
IV. szállító akna	1146 m	7.0m átm.
V. légakna	1065 m	5,5m átm.
V.szállító akna	1118 m	7,5 m átm.

A centrális vakakna tengerszint alatt -1250 m, van amely napszinttől 1560m mélységet ér el.

Befejezésként úgy vélem minden akna betemetése elhibázott intézkedés volt, hiszen hasznosulhatott volna a mélyszint a bátaapáti tároló helyett, de akár idegenforgalmi célként is.

Jó szerencsét!

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Emil Nagy', enclosed in a white rectangular box.

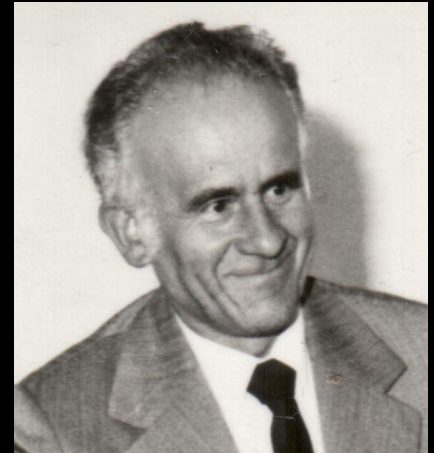
Nagy Emil.

Pécs, 2016.08.29.

SZAKMAI ÉLETRAJZ-TÖREDÉK.

Nagy Sándor, okl. földmérő mérnök. (Körmend, 1932.06.08. Farkas Anna.)

1956.04.27. A Soproni Műszaki Egyetem Földmérő Mérnöki Karán diplomát szereztem. Jövendő munkahelyemként a Pécsi Geodéziai és Térképészeti Vállalatot jelölték meg. (PGTV.) Mivel tanulmányaim folyamán bányamérési tárgyakat is hallgattam és diploma-tervemet is bányában készítettem, bányauzembe szerettem volna kerülni. Ez akkor nem sikerült. Megkezdtem tehát a munkámat a PGTV -nél, de hamarosan kapcsolatba kerültem az akkor Pécsi Uránércbánya Vállalattal (PUV.), ahol megígérték átvételemet.

1958.01.01. A PUV. VIII. Kutató Csoportjához (Geodéziai Csoport) kerültem. Feladatomban a Kővágószőlős mögött magasodó Jakab hegy topográfiai felmérése és M=1:1000-es szintvonalas térképének készítése volt. Mivel e terület a Vállalat jövőben tervezett üzemének külszíne volt, a – már folyamatban lévő – érckutatás fúrólukai helyének kitűzése, majd ennek bemérése is hozzám tartozott.

1959.04.21. A Vállalat Igazgatóságának Bányamérési Osztályára helyeztek. Itt, a - már közben érctermelést is végző – II. sz. Bányüzem beruházási vágatai nyomvonalának tervezését, kitűzését és irányítását végeztem, rövid ideig. Ugyanis a tervezett III. sz. Bányüzem É. Tárójának kitűzési feladatát kapta meg Osztályunk. (Ez, az üzem, külszínről induló, a tőlünk É. -i irányban magasodó Jakab hegy gerince alá tartó, egyelőre 1200fm. hosszú, végig egyenes alapvágata volt.) Ennek érdekében, a tervezett indulás tágabb környezetében egy geodéziai alapponthálózatot kellett létrehozunk, amely alapul szolgál a Táró kezdőpontjának kitűzéséhez és biztosítja a továbbiakban minden bányabeli munka megtervezését, irányítását és pontos helymeghatározását.

Jól emlékszem a percre, amikor méréseink végeredményeként a cöveket, az u. n. „mérnökségi pontot” levertem, amely az É. Táró kezdőpontját jelentette. Ez a később is nagyon sokat említett, a művelés folyamán meghatározó 0-ás szint magassági alappontja is volt. (+219,0 m. Adria f.)

A Táró, a fentebb már ismertetett tervezett hosszal, (amely később, évtizedek alatt, a termelés folyamán 8400fm.-re növekedett) úgy haladt É. felé, hogy a keleti, majd kis eltolással a nyugati oldalából indult az 1. sz. ill. 2. sz. Fősikló, +18°-os dőléssel a felettünk lévő ércekbe tervezett termelőszintek feltárását szolgálta. A Táróból, közben, bizonyos távolságokban, a felettünk lévő hegyoldal egyre meredekebb

emelkedése miatt, növekvő hosszúságú légfeltöréseket lyukasztottunk a külszínre, az egyre szerteágazóbb földalatti létesítményeink szellőztetése céljából. E munkák irányítása és ellenőrzése volt a feladatom. Most kissé előre ugrottam az időben. Vissza kell mennünk az 1. oldal aljára, a mérési cövek leveréséig. Ugyanis néhány nappal később,

1959.08.01-én a szükséges gépekkel és egyéb szerszámokkal felszerelt bányász csapat jelent meg a helyszínen és megtette az első „kapavágást” a cövekem helyén. Megindult az É. Táró. De ez még nem volt igazi bányamunka.

Itt, a hegy lábánál, olyan enyhén emelkedett a terep, hogy nem lehetett azonnal a felszín alá bújni. Számomra érdekes kezdés volt. A napszinten, a szükséges terep rendezéssel kialakították a tervezett vágat talpát, a szükséges szélességben és a +4 ezrelék emelkedésben. Ezután, a beton idomkőből készült falazással kialakították a 4fm. talpszélességű, és 3fm. magasságú, félkör szelvényű bányavágatot, kb. 30fm. hosszban. Ezzel megfelelő vastagságú fedő kőzet alá értünk, ahol már „igazi” vágathajtás folyhatott. A kezdő, falazott vágatot, pedig később földel betakartuk.

A É. Táró építésének nagyon szoros határideje volt. Ezért, a szokásostól eltérő technológiát alkalmaztak. Az előre haladáskor kiobbantott fogást beton idomkővel azonnal be is falazták. Ez viszont az irányt mutató mérési pontjaink biztonságos

rögzítését, külső hatásoktól való megóvását és nagyon gyakori használatát igényelte, hisz egy véletlenül elkövetett irányhiba, a falazás miatt, már nem volt javítható. (Illetve ez nagyon drága lett volna!) Tárónk Kővágószőlős község D.-i szélén indult és annak középpontja, főtere alatt épült és haladt a Jakab hegy alá. A már említett, lankás hegyoldal miatt ezen a szakaszon még nem ért el lényeges mélységet. Fölötte viszont utcák voltak, sűrűn épített lakóházak sora. Ezért fordulhatott elő, hogy az itt lakók panasszal fordultak hozzánk: éjszakai álmukból gyakran robbantásra ébrednek. Megnyugtattuk Őket, hogy ez az állapot rövidesen meg fog szűnni, ahogy a vágat előre halad. Egy másik alkalommal, egy szőlősi gazda udvarában dolgoztunk. Az éppen esedékes, létesítendő légfeltörés helyét tűztük ki, ahova a lyukadni fog. Az éppen az éppen az udvar végében lévő disznóól mellé esett. Megmutatva ezt a gazdának, könyörögve kérte, hogy verjük a cöveket az udvarban bárhova, csak oda ne! Nagyon félti a karácsonyra szánt hízóját. Hát, ezt nem ígértük meg, de a feltörés miatt nem esett bántódása. Persze szegény, a kés általi halált már nem úszhatta meg ilyen szerencsésen.

E munkahely számomra a bányászat hőskorát jelentette. Több bányában jártam már, ahol a csillék vontatását mindig mozdonyok végezték. Nálunk lovak voltak. Ők – így írom, mert a bányászok hűségese társai – vakok, de nagyon okosak. (Egyébként minden bányaló vak az állandó sötétség miatt.) A sínek között várták, hogy sorakozzanak mögöttük a csillék. És figyeltek. Minden csille egy koccanás.

Ha elég volt, indultak. Ha a bányászok egy csillével is többet akartak velük

kihúzatni, nem indultak el... Azóta is őrzöm emléküket és meghatódva nézem a Meszesen a 2009-ben felállított „Bányalovak emlékművét”.

Bányamunkánk fentebb említett kisebb-nagyobb kellemetlenségei között a nagyobbak közé tartozott, hogy Tárónkkal a község, hideg-friss ivóvizéről híres kútjait lecsapoltuk. A kutak elapadásának pótlásaként Vállalatunk gondoskodott Kővágószőlős község vezetékes ivóvíz ellátásáról.

Az É. Táró történetéhez tartozik még az is, hogy a Bíróságon is jártunk miatta. Az történt, hogy a vágat közelében néhány lakóház fala is megrepedt, a lezajlott bányamunkálatok után 10-15 év múlva. Ezt a lakók bányakárnak tulajdonították és a Bírósághoz fordultak a Vállalat ellen. A bányalétesítmények közelében előfordulható kőzetmozgási jelenségek fizikai törvényei és az idevonatkozó mérési eredményeink ismeretében egyértelműen bizonyítható volt, hogy e károk nem bányakárok. A további vizsgálatok megállapították, hogy sokkal inkább tulajdonítható az építésre nem alkalmas talajviszonyokra. Érdekes, hogy ezt már 100 évvel ez előtt tudták a falu őslakói és nem építkeztek azon a területen. A mostani fiatalok legyintettek erre! S az építési engedélyt ki adta ki? Talán senki?! Nos! Ennyiből is látszik, hogy nem volt unalmas az É. Táró építése. Sok minden

történt a bányában is és a külszínen is. Folyamatban volt az új, III. sz. Bányauzem építése. Épületek sora nőtt ki a földből rövid idő alatt. Kimagaslott közülük a

jellegzetes alakú hűtőtorony is már. De folyt az üzem szervezeti kiépítése is. A Bányamérési csoport is megalakult, amely munkámat átvette és folytatta.

1962.03.02. A II. sz. Bányauzembe helyeztek, Bányamérési csoportvezető beosztásba. Ezt az üzemet a hegy oldalában indított (emlékezetem szerint 7db.) kutatótárókkal kezdték el, 1954-ben. 1955-ben kezdték mélyíteni függőleges Szállító aknáját 120 m. mélyre, 3,8 m. átmérőjű körszelvényben, betonidommal falazva. Üzemelni kezdett 1958.08. A Vállalat leghosszabb ideig üzemben lévő szállító aknajaként 1990-ben történt meg bezárása. Közvetlenül az aknából négy szintre (2,3,4,6) volt kitörés, de a köztes - ereszkékkel, illetve vakaknákkal feltárt – szintek miatt ennél sokkal több szintet szolgált ki és szállította azok termelvényét is a külszínre.

Érkezésemkor tehát ez már egy sok oldalú, komplex üzem volt, amelyben a feltárási, előkészítési munkahelyek mellett már jelentős érctermelés is folyt. Akkor ment a 6/9-es Ereszke hajtása, aztán a 9/10-es Vakakna is. Majd indult a nagy beruházási munka: 6/16-os Vakakna, stb. stb. Külön fejezetet érdemelnének a vakaknák kötélgurítóinak kiképzése, a szállítógépek szerelési munkái. Az üzem belüli – több szakos - , majd pedig a szomszédos üzemeink közötti áttörési

(„lyukasztási”) munkák. Ezeket tették változatossá a külszíni útsüllyedési - , illetve a meddőhányómérési feladataink. E felsoroltak közül részletesebben ismertetek néhányat:

6/16 Lanovka vágat („Függőszékes pálya.”) 931fm. Hosszú, 300 m. szintkülönbséget áthidaló ferde vágat volt, amelyet – induláskor – csak a felső és alsó szinten kezdtünk hajtani, egy tervezett lyukasztással. A munka gyorsítása miatt, azonban, még két köztes szinten is megtelepítette az üzem. Így két sikló és két ereszkehajtó csapatunk dolgozott, immár két várható lyukasztási hellyel. Ez elége megnehezítette a munkánkat, amelynek pontossági követelménye amúgy is maximális volt. Az ülőszékek, ugyanis, a kifeszített, végtelenített vízszintes síkban forgó, meghajtó korong által mozgó drótkötélen függtek. E drótkötél alatt, 10fm.-ként, tartótárcsák forogtak, amelyek helyét ki kellett tűznünk. Tudott dolog, hogy a kifeszített drótkötél, a kifeszített húrhoz hasonlóan elfoglalja a fizika törvénye szerinti helyzetét. Az alatta beépített tárcsa tehát nem lehet rossz helyen, mert a kötél „leugrik” róla és megy a saját útján. E feladatunkat – gyakorlatilag – irányhiba nélkül kellett végrehajtanunk. Munkánk sikeres volt!

A Lanovkát gyorsan megszerették bányászaink. Lényegesen megrövidítette és fizikailag is könnyebbé tette az egyre távolabbi munkahelyekre való érkezést. A munkaidő nélkülözhetetlen és hangulatos részévé vált a kb. 20 perces utazás a

Lanovkán... a „lanovkázás.”

0/6 N. Légakna továbbmélyítése. Ez a külszínről a 6. szint alá már előzőleg lemélyített, 112 m. mély légakna volt, amelyet még a 439 m-ig tovább

mélyítettünk. E munka megkezdését kissé bonyolította, hogy az aknában víz volt, amelynek mennyiségét nem ismertük. Ezt meg kellett határozni, majd egy vágatot az akna aláirányítva abból egy fúrólyukat tervezni, amelyen keresztül a víz lecsapolható. E feladatok közül a víz mennyiségének a meghatározása volt a legnehezebb kérdés: hogyan? Végül az történt, hogy a Gépészet Csoport készített számunkra egy kb. 80 cm. Magas, és kb. 60 cm. átmérőjű kúpot, fémlemezéből, amelynek csúcsán kis nyílást hagyott. Ezt fémhuzalra függesztve az aknába eresztettük. Vízbeképzésekor a betóduló víz a levegőt összenyomta, amely a felső nyíláson sípoló hangot adva távozott. E jelenség mélységét a leeresztő huzalon lemértük, az akna mélységét ismertük. A kettő különbsége megadta a lecsapolandó vízoszlop magasságát. A feladatcsokor többi pontja is sikeresen megoldódott és az akna mélyítése, a már jelzett mélységig, megtörtént.

6/0-ás Sikló áttörési munkálata. A II. sz. Bányaüzem 6. sz Keleti Főszállító vágatából indított Siklóval haladtunk a III. sz. Bányaüzem felénk közeledő 0. szint Nyugati Főszállító vágat irányába. (Ez a szint azonos az előzőekben már részletesen

ismertetett Északi Táró szintjével. A tervezett lyukasztása a Sikló felső bukkanójában történt, ahol a felső 0. szint magasságát elértük. E munkálattal kezdődött az új időszak a II. sz. Bányaüzem életében, amikortól az általunk kitermelt ércmennyiséget, a szállítóaknánkon való kiemelés után nem teherautókkal (úgynevezett „Bikák”) szállítottuk az Ércdúsító Üzembe (ÉDÚ.), hanem a termelvényünket a 6. szintre felhozva, e 0/6 Siklón a Tárószintre, majd azon keresztül a külszínre juttattuk.

A fentiekből látszik, hogy ez két, szomszédos üzem jól tervezett művelési tevékenysége volt. Az áttörés sikeres megvalósítása a két üzem Bányamérési Csoportját is dicséri. De annál többet is jelentett számunkra. Bizonyította azt is, hogy az üzemeinket lefedő geodéziai hálózatunk alappontjai is nagyon megbízhatóak. Hisz ezekre támaszkodik bányabeli munkánk, üzemeink biztonságos – sokszor életbiztonságos! - működése. (pld. fejtési üregek egymáshoz viszonyított kölcsönös helyzete, stb.) Ez már mérnök-elődeink nagyon pontos munkáját is dicséri.

1975.04.28. A 4/25. Siló áttörési munkálata. Ez az eddigi legnagyobb, legbonyolultabb mérnökségi feladatunk volt. Lényege: a két szomszédos II. sz. és IV. sz. Bányaüzem szállítási és szellőztetési célból való összekötése.

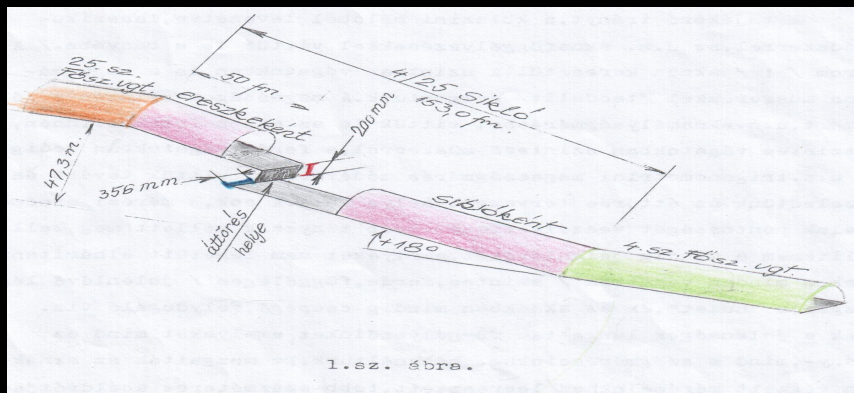
Megvalósításához alapvető feltétel a fentebb már említett külszíni mérési

alapponthálónk nagyon pontos, szabatos rendszere volt. Enélkül, - a nagyon összetett, sok hibalehetőséget rejtő, szükséges mérési módszerek miatt, - feladatunk nem lett volna sikeres.

Tudni kell röviden, hogy az áttörés bányabeli tervezett helyétől 8 km-re volt a kiindulást jelentő mérési alappontunk a külszínen. Az áttörés pontja pedig 690 m. mélyen volt a bányában. Ide – két oldalról számítva – három függőaknán, siklókon, ereszkéken és szintes vágatok kilométerein értünk le.

A tájékozó irányt, a külszíni hálóból levezetve, klasszikus módszerrel, az úgynevezett akna függélyezésekkel vittük le a bányába. (A három // aknán keresztül. A szintes vágatokban is a hagyományos műszerekkel /teodolit/ dolgoztunk. A magasságot szintén a jól ismert, úgynevezett aknamélységméréssel vittük le az alapszintekre. Innen, a szintes vágatokban szintező műszerrel, a ferde vágatokban pedig az úgynevezett trigonometriai magasságmérés módszerével vittük tovább és közeledtünk az áttörés tervezett helye felé. A sok, mérési eredményeink pontosságát veszélyeztető egyéb tényezők mellett meg kell említenem a mindig jelen levőket, amelyeket nem lehetett elhárítani. Ezek: a minden vágatban (szintes, ferde, függőleges) jelenlévő légmozgás, a „huzat”, és az aknában mindig csepegő, folydogáló víz. Ezek a jelenségek lengették a függélyezőinket, amelyeket mind az irány – mind a szögméréseinkhez használtunk.

De mozgatták az aknában végzett méréseinkhez leengedett, több-százméteres acéldrótjainkat is. A fenti sok részből álló művelési munkálatok utolsó szakasza volt a II. sz. Bányauzem 16/25. Vakakna 25. szintjén (felső szint) az 1316fm., és a IV. sz. Bányauzem 4. szintjén (alsó szint) pedig az 1710fm. szintes Főszállító vágat kihajtása. E két vágat 47,3 m. szintkülönbséggel közeledett egymás felé. Ezeket kötötte össze a 153,0fm. hosszú +18°-os dőlésű 4/25. Sikló. Az eredeti terv szerint az áttörés a 25. sz. Főszállító vágat vájvégén lett volna, ahova a IV. sz. Bányauzem az általa hajtott Siklóval érkezni fog. (Ez a Bányamérés szempontjából nagyon kedvező lett volna!) De, mivel mi a tervezettnél jóval előbb a helyszínre értünk, olyan tervmódosítás született, hogy induljunk el a felénk közeledő Sikló felé – ereszke hajtással, s így találkozunk. Ez meg is történt, ereszkénk 50fm.-ben. Az ezen a helyen mért

áttörési hibánk a szakmailag várhatónál sokkal kisebb volt! Értéke: vízszintes értelemben 356 mm, magasságiban pedig 200 mm. (Lásd az 1. sz. ábra.)

Az évek múlásával a II. sz. Bányauzem ércvagyon a fogyóban volt. A vállalati tervek szerint a termelési tevékenységünket a szomszédos területen létesítendő V. sz. Bányauzemben folytatjuk. Annak feltárása már a IV. sz. Bányauzem felől megkezdődött. Ebbe kapcsolódott be üzemünk is. Fokozatosan egyre több, nálunk már felszabaduló csapatot szállítottunk át a külszínen, gépkocsival. A bányabeli munkahelyek megközelítése a IV. sz. Légaknán történt.

Ez. egy 1964-1966-ig épülő 1058m. mély akna volt és, mint kötélvezetéses, kétkasos, dobos szállítóberendezéssel rendelkező akna szolgálta a személyszállítást is.

1975 Az V. sz. Bányauzem Szállítóakna mélyítésének kezdete. Vele egy időben emelkedtek a külszínen az új üzem épületei és egyéb létesítményei.

1978 Az V. sz. Szállítóakna elkészült, mélysége 1118m.

1987.10.02. A II. sz. Bányauzem teljes átköltözése az V. sz. Bányauzembe megtörtént. Itt az előző üzemünktől eltérő, új körülmények fogadtak bennünket. Ez legérezhetőbb a lent uralkodó hőmérséklet terén volt: +53°C. Ezért kellett a munkahelyeket hűtőszekrénnel, az embereket pedig hűsítő itallal ellátni. Ez a szállítóakna talpszintjén volt, ami -900 m. Adria alatti magasságnak felel meg. S innen indult még a 400m.-es vakakna a -1300m.-es szintre (Ember nem járt még ilyen mélységben!)

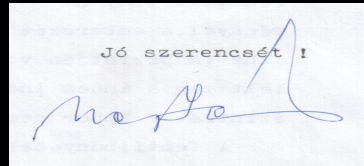
A fenti bányabeli nehézségeinket ellensúlyozta viszont az a kedvező folyamat, amely a Bányamérési Csoport új, modern műszerekkel való felszerelését is lehetővé tette. Ekkor volt már giroteodolitunk, lézerünk, fénytáv mérőnk és új típusú teodolitunk.

Üzemünk sok tekintetben egyedülálló adottságait (pld. „szaunás” hőmérsékletét, imponáló tengerszint alatti mélységét, stb.), se modern műszereinket nem sokáig tudtam már élvezni! 1989.10.31. Nyugdíjba kerültem. Teljesen váratlanul, több mint két évvel annak esedékessége előtt!!!

Üzemünkre jellemző volt a jó munkaköri légkör. Vállalati szinten ismert volt az üzemi összetartás, a „bakonyai szív”. Ennek maradandó bizonyítékai a rendszeres találkozásaink. Minden év május utolsó szombatján nagy forgalom van Bakonya utcáin. A II. sz. és V. sz. Bányaüzem volt dolgozói „ünnepi műszakra” jelennek meg. Üzemünk emlékkövének megkoszorúzása után a sátor alatti asztalok várnak bennünket. Itt hallhatom az igazi, bányász „JÓSZERENCSE”-ket, majd a mindig jól sikerült pincepörkölt és korsó sörök társaságában nagy beszélgetések folynak, emlékezés a hősiességre. Nagyon jó találkozni egymással!

2009.09. Bányamérési csoport találkozói. Örömmel látom, hogy a fent említett, jó munkaköri légkör, amely Csoporton belül is megvolt, maradandónak bizonyult.

Már hagyomány lett, hogy évente, szeptember utolsó péntekjén, fehér asztal mellett, találkozunk. Sok érdekes, felejthetetlen esemény, történet, - előttem is „ismeretlen stikli” lát ilyenkor napvilágot. Megható érzés végignézni a jól ismert arcokat, ősülő fejeket... Az „akkori” ficánkoló csikók, ma már nagypapák...

Nagy Sándor.

Pécs, 2014.05.

Sánta László vagyok, 1938.12.14.-én születtem Pécsen. Az általános iskolát a Belvárosi iskolában kezdtem, három év után a tanulmányi eredményeim alapján a felvettek Ciszterci Rend általános iskolájába. Az iskola államosítása után az ötödik osztályt már a gyárvárosi iskolában folytattam. (Közben a családnk a Zöldfa utcából, a belvárosból a Diósi útra költözött.) A középiskolai tanulmányaimat a Zipernowsky Károly Technikum villamos tagozatán kezdtem.

Közben a Pécsi Dózsa Sport Egyesületének birkózó szakosztályában eredményesen sportoltam. Az egyesület vezetősége felajánlotta a Budapesti tanulás lehetőségét, a Sport szállóban lakással, de családi okok miatt inkább Pécsen választottam. Jó tanuló voltam, de a harmadik év végén nézeteltérésem támadt egy tanárommal, és úgy határoztam elhagyom az iskolát. Az 500-as szakmunkástanuló intézetben egy különbözeti vizsga letétele után villanszerelő szakmunkás bizonyítványt szereztem. Elkezdtem munkát keresni, az egyik szomszédunktól megtudtam, hogy az uránbányánál van felvétel. (Akkor még MASZOBAL-nak nevezték, de mindenki tudta a városban, hogy mit takar a név, később Bauxit Bányának is hívták). A ferencesek utcájában volt a felvételi iroda, Kolonics Mihály a későbbi Bakonyai TÜK iroda vezetője vette fel az adataimat, le kellett

adni fényképet. Mondták, hogy talán hat hét után várható az értesítés, hogy van-e akadálya annak, hogy felvegyenek.

Egy hét után kiértésítették, hogy menjek ki a Bajcsy laktanyába a cég központjába, ott jelentkezzem Bimbó Józsefnél. (Abban az időben Ő volt a cég Villamos és Gépészeti részleg vezetője.) Itt megkaptam a fényképes igazolványomat, és tájékoztatott, hogy Bakonyán fogok dolgozni, 4óra 10-kor indul egy teherautó, a Hősök Teréről minden reggel. A Mohácsi útnál kell majd felszállni rá, és Nagy Istvánnál kell jelentkeznem.

A II-es üzemi volt étkezde nyugati oldalánál lévő völgyben volt a munkahely, csak erdei, nagyon rossz minőségű utakon lehetett megközelíteni. Kezdetben néhány téglá épület állt, az egyik a katonai őrségé volt, a másik öltöző-fürdő (a fürdő két zuhanyrózsával,) és az első villanyszerelő műhely ami az öltözőnk is volt, az öltöző szekrényünk volt egyben a szerszámtárolónk, valamint egy fa satupad.

A fürdéshez az első időkben az összegyűjtött esővizet használtuk, később egy rövid ideig a 3-as táróban kialakított bányavíz gyűjtőből, majd a későbbi 2-es üzem keleti oldalán a völgyben a külszíni fúrás részére kialakított vízgyűjtőből, majd még később a Bakonyai legelőnél levő K4 kútból nyertük. (Az elektromos és csőhálózatot nekünk kellett ide kiépíteni).

1956 június 1-el megszűnt a bakonyai faluban a munkásoknak bérelt szállás és a munkatársak a volt Dózsa-féle tiszti iskola nyugati szárnyában kialakított munkásszállásra költöztek, később itt volt az urán egészségügyi szolgálat is a

Dr. Veres Endre úti komplexum átadásáig.

Az első bányászati vezető Markó Viktor volt, Nagy István technikus a villanyszerelők csoportvezetője, 1956 május elején jött a Komlói Szénbányászati Tröszt Villamosüzeméből, majd május közepén Gebhardt Ferenc villamos mérnök lett a villamos részleg első vezetője.

Ebben az időszakban az első villanyszerelő Kovacsics László volt. Az első munkanapon ismerkedtem meg Gyimesi Lászlóval akivel egy közel ötven évig tartó barátság kezdődött, Ő 1955 novembertől dolgozott a cégnél, később Milhoffer László, és 1956 május harmadik harmadában én.

Egy üzemi családi esten a Barátommal, és a családjainkkal. A képen balról Gyimesi László

Ebben az időben talán tíz bányász volt összesen. Júniustól viszont rohamosan növekedett a létszám. Különösen attól az időszaktól, mikor kinevezték Heller Alajos bányamérnököt a II-es üzem vezetőjévé. Közben elkezdődött néhány épület felhúzása, körletiroda, lakatosműhely, stb.

Az 1-es táró a mostani bakonyai műúttól délre talán 50 méterre volt és északi irányban talán 30-35 m volt a vágat hossza. Nagyon laza volt a talaj, hamarosan felhagytak itt a kutatással, és lezárták az 1-es tárót. A 2-es táró a völgy aljában a déli oldalon, déli irányú volt kb. 30-40 m hosszú, és később robbantóanyag raktárnak használták. A 3-as tárót (ezt nevezték Heller tárónak) a 2-es táróval szemben a völgy északi oldalán északi irányban hajtották a 310. méterben balra létesítették az S1 vágatot, jobbra az S2 vágatot, az elágazással szemben készült az első vakakna 20 m-es mélységgel. Az S2 vágatból készült balra az 1-es szintre egy sikló, majd később ebből a vágatból nyílt balra a 2-es szállítóaknához csatlakozó második szinti aknarakodó, valamint ez volt az a vágat ami összeköttetést teremtett a Tótvári légaknával, miközben többször is kilyukadt a külszínre. (Ezeket hívták 4,5,6,7-es tárónak.) Ebben a vágatban közel a 4-es táró kijáratához a vágat keleti oldalán készült még egy 20 m-es vakakna. Az 1-es szintű siklót, és a második vakaknát Molnár István vezette csapat készítette. (Az a Molnár István aki a 100-m-es mozgalom vezetője volt, ebben az időben országgyűlési képviselő.{100 m vágatot hajtottak egy hónap alatt a Komlói szénbányában}.)

Amikor munkába álltam a 3-as táró talán 100 m hosszú volt.

A telephely villamos energia ellátása egy fa „A” oszlopra szerelt 6/0,4 kV-os olajtranszformátor, az oszlopra szerelt primer patronos (biztosítóval szerelt) árboc szakaszolóval kiegészítve történt, a szekunder oldalon egy lemezszekrényel, melyben 6 db NKI és 6 db DB II-es biztosító aljzat volt. Innen volt megtáplálva az egész telephely.

Közben a telephely környékén megkezdődtek a küszíni kutatófúrások, akkor még egy, oszlopra szerelt transzformátort telepített a Központi műhely villamos csoportja Czöndör Ferenc vezetésével. Közben a jobb sűrített levegő ellátás miatt telepítettünk, és üzembe helyeztünk egy háromfázisú 0,4 kV-os villanymotorral hajtott óránként 40 m³ kapacitású kompresszort.

Ebben az évben érkezett az első AK2 M típusú elektromos, lúgos akkumulátoros bányamozdony, VZSZS70/36 olajba merített szelén töltővel, két garnitúra TNZS 300 típusú 300 A-órás akkumulátorral.

Az első akkumulátortöltő állomás az „ácsműhely” (ácsolt fa szerkezet, nádpadlóval burkolva, egy db 800-as kőr fűrésszel) mellett egy féltetővel védett nyitott téren volt. A vágatokban 0,42 m³-es oldalra dönthető csilléket használtak. (Ezeket a csilléket a 0/6-os szállítóakna beindulása után selejtezték, mert nem voltak alkalmasak a kasban történő szállításra, megjelentek a 0,8 m³-es Dorogi csillék.) A szállítévágatokban a csillemozgatás kezdetben lóval, a munkahelyeken kézzel történt.

Az első bányabeli akkumulátortöltő állomás a 17-es vágatba lett telepítve, ide lyukadt ki az első szellőztetés céljára fúrt nagy átmérőjű un. „TURMAG” lyuk.

Itt volt elhelyezve a főműhely által közben megépített mozdonyszállításra tervezett felső-vezetékes hálózat tápegysége a ZU3-as zárt vasedényes higanygőz egyenirányítókkal. (Ezt a központi műhely munkatársai üzemeltették.) Közben ahogy a 0/6-os szállítóakna 2 sz-i (40-es szintű) rakodója elkészült, ezen keresztül adták le az első 8ARPK típusú bányamozdonyt is, ami a főszállító vágaton működött.

Építettek kezdetben fából ácsolt szállítószalaggal felszerelt érc tárolót, de nem volt alkalmas a használatra, a kitermelt ércet egyelőre a völgy egyik oldalára, a meddőt a másik oldalra döntötték. Közben készítettek egy vitlával felszerelt két sín páros síklót, az egyik oldalán falazott, olyan úttal ahova a teherautók be tudtak állni, és a csillékből közvetlenül a ZIL. -ekre borították a termelvényt.

Az 1956-októberi események következtében a munka szünetelt, az újraindulás után már közben épült az új üzem, először elkészült a szállítógépház, beszerelték a végleges szállítógépet, (1955 decemberében kezdték meg a szállítóakna mélyítését, de 1957 májusáig víz alatt állt az akna,) 1958 augusztusában adták át az aknát.

Közben elvégeztem a három hónapos Villamosmű Kezelői, valamint a szintén három hónapos Elektrikus tanfolyamot, és ebből sikeres vizsgát tettem a Zipernowsky Károly Technikumban.

Amikor megkezdődött a végleges transzformátor állomás szerelése, és a tervekből

kiderült, hogy a bánya villamos energia ellátására 2 db 6000 V-os olajpapír szigetelésű kábelt fognak használni, Nagy István utasítására a VÁV. -nál, (Ők szerelték a transzformátor állomást,) gyakorlati és elméleti képzés után nagyfeszültségű kábelszerelői vizsgát tettünk Tukacs János munkatársammal.

Ahogy készültek az új üzem létesítményei fokozatosan birtokba vettük a használható épületeket, először is a fürdő-öltöző épületét. Itt már édesvízzel tudtunk tisztálkodni.

Közben folyamatosan bővült a munkatársak létszáma, és természetesen a bánya is. Kezdetben a Magyar Kábel Művek által gyártott gumi tömlő (GT, GTb,) vezetékeket használtuk a bányában erőátviteli 0,4 kV-os hálózaton. Sajnos az érszigetelések felett volt egy Köpper (vászon) szalag réteg, ez erősen nedvszívó volt, ami a szigetelési szint drasztikus romlásához vezetett. Nagyon nehezen lehetett tartani az ÁBBSZ által kötelezően előírt $10\Omega/V$ -ot. A beépített folyamatosan működő szigetelési szint érzékelő állandóan lekapcsolta a bányahálózatot.

Ez a probléma akkor oldódott meg véglegesen, amikor megjelentek az éghetetlen (Polikloroprén) külső köpennyel gyártott KRPSZN típusú sodrott vörösréz vezetőjű szovjet tömlővezetékek, valamint vállalati szinten egységesítették a tömlő-vezetékek kötéstechológiáját.

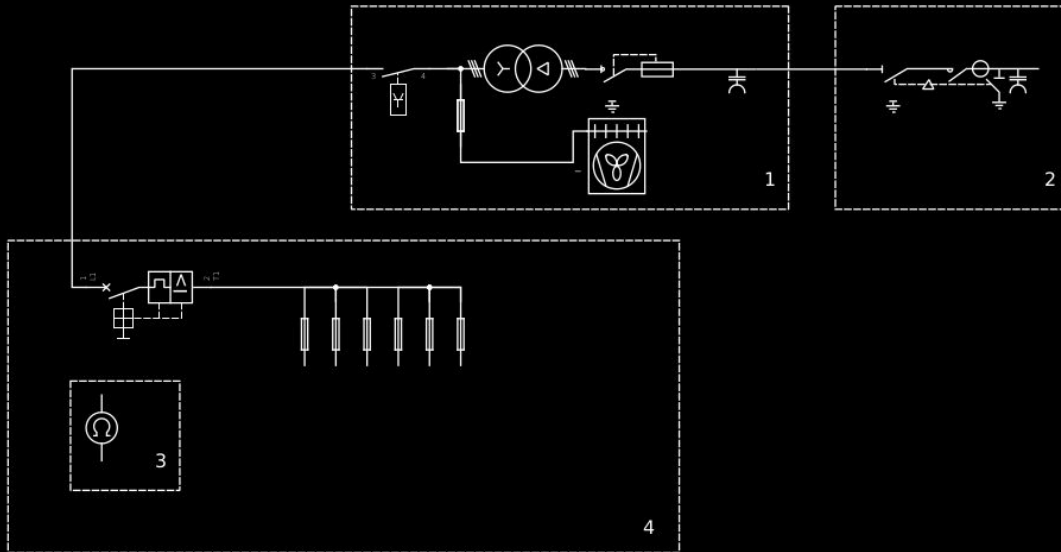
Kezdetben a bányában az olajszigetelésű 6/0,4 kV-os transzformátorok, és olajszigetelésű akkumulátortöltő berendezések voltak beépítve, valamint a nagy

olajterű primer szakaszolók is jelen voltak. Egy bányahatósági rendelet megtiltotta ezen készülékek használatát bányatűzvédelmi szempontok alapján.

Utána elég vegyes kép alakult ki, voltak légszigetelésű Csepeli transzformátoraink, aztán ezeket váltotta ki a lengyel gyártmányú kisméretű csillekerékre, zárt szekrénybe épített IT típusú transzformátorok. Ez egy kompakt készülék volt, be volt építve a primer oldalra egy szakaszoló, primer patronnal, a szekunder oldalra meg egy rugóerő tárolós kézi működtetésű BERGAMO gyártmányú teljesítmény megszakító túláram, és zárlat védelemmel, valamint egy un. 0-fesz tekercsel, ami a beépített folyamatos szigetelés ellenőrző készülék működése esetén kioldotta a teljesítmény megszakítót. Később a házi tervezésű visszkapcsoló automatika üzembe állítása után az érintésvédelmi relé átkerült a csillealvázra szerelt berendezésre. Kezdetben a bányalevegő magas relatív páratartalma miatt a légszigetelésű primer transzformátorokkal nagyon sok gond volt, amikor a vállalat tekercselő üzemében bevezették az „F” osztályú műgyantás vákuum impregnálású tekercselést ezek a problémák megoldódtak.

Itt szeretnék megemlékezni Kiss Sándorról a tekercselő részleg vezetőjéről és Kolath István helyetteséről, valamint Kovács Józsefről (Dodórol) a próbaterem vezetőjéről, rendkívül jó munkakapcsolat alakult ki köztünk.

Közben elkészült az új üzem, (1958 augusztusában helyezték üzembe a 0/6-os szállítóaknát) a régi telephely feladása után birtokba vettük az új villamos műhelyt, na meg a sokkal bonyolultabb berendezéseket.

1 10 BTO 250 6000V-os cella. Kisolajterű megszakítóval.

2 IT 6/0,4 kV-os DY5 transzformátor beépített szakaszkapcsolóval a szekunder oldalo BERGAMO típusu megszakítóval, ventilátorral.

3 Érintésvédelmi relé, visszakapcsoló automatikával

4 Csillealvázra szerelt elosztó beépített ES 630 A-os kontaktorral NKI leágazásokkal.

Bányabeli transzformátor állomás vázlatja.

A kor szintjén egy meglehetősen bonyolult öt fokozatú száraz indító ellenállással, fordulatszám vezérléssel felszerelt kétdobos szállítógépet, meg a napszinti csillemérő, és minősítő INTEGRA-DOMINO rendszerű automatikával, elektromos váltókkal felszerelt rendszert. (Ez azt jelentette, a bányából kiérkező tele csille a csillemérőben a minőség alapján az öt (3 érc és 2 meddő) tároló bunker valamelyikéhez került). Ebben az időben már két munkatársunk a bányában folyamatos ügyeletet tartott, Kovacsics Lászlóval, mi az új berendezések üzembe helyezésének előkészítésével, hálózatszerelési munkákkal foglalkoztunk.

Viszonylag rövid időn belül kiderült, a 0/6-os szállítóakna szállítási kapacitása nagyon kicsi, sok probléma volt a villamos üzemzavarok okozta kieséssel. Magyar Ferdinánd javaslata alapján, Nagy István utasítására Födő József, Mühl József, és én lettünk a napszinti ügyeletesek három műszakban, (nagyon aprólékosan meg kellett ismernünk a szállítógép, valamint a csilleminősítő automatika működését, javítását, valamint részt kellett venni a szállítógép rendszeres havi karbantartásánál vasárnap.)

Közben folyamatosan bővült a bánya, nőtt a nyitott bányatárségek hossza, egyre több lett a munkahelyek, a csapatok száma, növekedett a bányába telepített ügyeletes villanyszerelők létszáma. Az ügyeleti munkánk mellett ha nem volt üzemzavar, a közben már tipizált, a bányabeli villamos berendezésekhez készült installációs készülékek gyártásával, felújításával is kellett foglalkozni, és természetesen a jelentés naplóban el kellett számolni a munkaidővel, dokumentálni

kellett a cserélt alkatrészeket, az elvégzett javításokat, és a legyártott berendezéseket. A villamos forgógépekhez (szkréperék, szellőztető ventilátorok, stb.) az úgynevezett MO63-as motorvédő kapcsolóból, és 63 A-es DB típusú biztosító aljzatokból felépített függőleges helyzetben használható tokozott készüléken kívül, a 160 A-os kezdetben késes, majd görgős kapcsolóból, és 3 db 160 A-os NKI-ból álló tokozott un. vándorelosztók, valamint a bányabeli fejtéseknél, vágathajtásoknál használt kezdetben 630 VA-os 0,4/24V-os később 0,4/42 V-os világítási elosztókat használtuk. A bányabeli transzformátor állomások tokozott főelosztóit is mi gyártottuk, az aknarakodók 110, később 220 V-os világítási elosztóit, stb. Kezdetben a SIEMENS „U” típusú öntöttvas szekrényei, később az „A” típusú alumínium szekrények kerültek beépítésre.

Az idő múlásával egyre tarthatatlanabbá vált a helyzet a 0/6-os szállítóakna szállítási kapacitás problémái miatt, ezen az aknán történt a személy és teher szállítás itt ment le a vasúti sín, a robbantóanyag, a biztosításra használt anyag, már egy 5 perces üzemzavar miatt is a szőnyeg szélére állítottak bennünket.

A termelés súlypontjának eltolódásával a 6/16-os vakakna építésével egy időben elkezdték a 6. szinti K-i főszállítóvágat hajtását, és a 0/6-os ereszkén keresztül a tárószinti összeköttetés megteremtését. 1963 őszére ez el is készült, a csillemérés a külszínről a 6/16-os vakakna 6. szintjére került, és a kitermelt ércet a 0/6-os ereszkén a tárószintre, onnan a hármas üzembe szállították, valamint ezen az útvonalon adták le a biztosításra használt anyagokat, vasúti síneket, stb.

A 0/6-os szállítógép prioritása megszűnt, Nagy István utasítására nekünk a napszinti ügyeleteseknek a 6/16-os szállítógépházhoz kellett áttenni a szék-helyünket avval a megszorítással, hogy a napszinti gép javítása, üzemzavar elhárítása változatlanul hozzánk tartozott. Ennek az lett a következménye, hogy üzemzavar esetén gyalog kellett a 120 m-es járóosztályon (létrán) a külszínre felmászni. Az első szállítógép a 6/16-os vakaknál egy 0,4 kV-os hajtás volt 7 fokozatú száraz indító ellenállásokkal, egy viszonylag bonyolult INULJ – ÁLJ - SZÁLLÍTMÁNY – KAPCSOLÁS – VÉSZ, optikai akusztikai jelzőberendezéssel 16 db 8 érintkezőpáros INTEGRA-DOMINO jelfogóval.

Közben zajlott az élet, a hármas bányüzem indulásakor jó néhány munkatársunkat áthelyezték az új üzembe, az egyik munkatársunk Székelyhidi Zoltán lett a részleg vezetője, a helyettese szintén a volt munkatársunk Horváth Tibor lett.

Közben a vállalat és az üzemünk is folyamatosan tervteljesítési problémákkal küszködött, az egyes üzem kimerülő félben volt, a hármas meg még nem futott fel.

1963 végén összevonták a három bányüzemet, természetesen a villamos részleget is. A központ a hármas bányüzemben volt, Gebhardt Ferenc volt a vezető, és minden üzemben volt egy csoportvezető, nálunk Nagy István. Közben Gebhardt Ferencet kinevezték az Energetikai osztály helyettes vezetőjének. Az utóda Nagy István lett. Az összevonás nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket 1964-ben ismét szét váltak a bányüzemek. Bakonyának az üzem vezetője Lábán János lett. A tervteljesítési problémák változatlanul megmaradtak.

Közben befejeztem a technikumot.

1964 végén a központ Műszaki és Termelési Főosztályvezetője vette át a főmérnöki beosztást Dr. Tisza István személyében, ettől kezdve folyamatosan rendeződtek a dolgok, rendkívül szigorú és következetes vezető lévén lassan nyugalom, és a béke vette át az irányítást. Beálltak a tervteljesítési mutatók.

Közben egy a szokásos évi egyszeri Országos Bányaműszaki Fő-Felügyelőségi Szemle után elrendelték a villamos Felügyeleti Személyek telepítését minden termelő műszakban. Nagy István javaslatára Szőrös Vendelt, Vincze Ferencet és engem neveztek ki erre a posztra. A szállítógépek villamos karbantartását, javítását és ügyeletét végző csoport vezetője Magyar Ferdinánd volt.

A Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen a teljes ABBSZ. -ből eredményes vizsgát kellett tenni (Ez egy 380 oldalas paragrafus gyűjtemény volt, olyan volt mintha egy telefonkönyvet kellett volna megtanulni, persze muszáj volt, mert egy Kerületi Bányaműszaki Szemle, ami talán negyedévenként volt aktuális, az illető szakterület szemlélő vezetőjének volt egy sárga csekk tömbje, és a helyszínen kitöltött büntetést 48 órán belül be kellett fizetni, nem beszélve a főmérnök megjegyzéseiről.)

A teljes bányát három részre felosztva, a beosztott villanyszerelőket a megfelelő szintekre kiosztva megkaptuk a területünket. A hozzánk tartozó területen a beépített összes 42V-nál nagyobb üzemi feszültséggel működő villamos berendezés havi szabványossági, érintés, és tűzvédelmi szempontból történő ellenőrzése,

dokumentálása, és a feltárt hiányosságok kijavítására történt intézkedések dokumentálásán kívül az új munkahelyek előkészítése, a szükséges anyagok megrendelése, a felhagyott bányatársaságokból a villamos berendezések kiszerezése, a hozzánk beosztott villanyszerelők és technikusok havi biztonságtechnikai oktatása, a bányahálózat változás oktatása volt a feladatunk, na meg amit a főnök soron kívül elrendelt.

Szoros munkakapcsolatban voltunk a területünkhöz tartozó körletek vezetőivel, aknászokkal, robbantómesterekkel, 1972-ig, amíg meg nem alakult a mozdonyserelő csoport hozzánk tartoztak a bányabeli akkumulátor töltő berendezések, mozdonyok javítása is.

Embert próbáló szakmailag szép feladatot kaptunk. Közben a bánya egyre mélyült, a terület is egyre nagyobb lett.

Közben a Szolgáltató Üzem Villamos Üzemegysége kivonult a bányabeli 6000 V-os hálózatok üzemeltetése, építése, bányabeli transzformátorállomások építése, bányabeli szivattyú állomások üzemeltetése, stb. területéről, és ezt mind át kellett venni.

Közben egyre bővült a bánya, a csúcson a villamos részleg létszáma elérte a 120 főt.

A termelés súlypontjának fokozatos eltolódása miatt megépült a 16/25-ös vakakna, közben a 17-18-as szintek feltárásának előkészítése miatt megépült a 16/18-as

vakakna. A bányabeli közlekedés megkönnyítése érdekében megépült a 6 és a 16-os szintet összekötő Lanovka.

Sok beruházó munkát végeztünk, a szintek főszállítóvágatain a 6000V-os kábelek fektetése, transzformátor állomások szerelése, akkumulátor töltő állomások, felső vezetékes hálózatok építése, a Lanovka jelző és világítás szerelése, stb.

1975-ben megkezdték az új üzem, az V-ös üzem szerelését, néhány munkatársunk már átköltözött. A kettes üzem kimerülő félben volt. Az ötös üzemi külszíni létesítmények is lassan elkészültek folyamatosan vettük birtokba a legék bányáját, a maga 1300 méteres mélységével, a közel 50 °C-os közethőmérsékletével, a 2,2 MW-os szállítógépeivel.

A vágathajtásoknál bevezették a vágathűtő berendezések telepítését.

Az új üzemben megváltozott a feladatom, részlegvezető helyettesi beosztásban irányítottam a külszínen a bányából kikerült villamos berendezések javítását, karbantartását, felújítását, valamint az új készülékek gyártását, a felügyeletem alá tartozott Gyimesi László vezetésével a 10MFt-os un. kézi raktár, a két raktárossal, anyagrendelési és utalványozási jogot kaptam. Ezen kívül hozzám tartozott a külszíni létesítmények a (szállítógép torony kivételével) villamos berendezéseinek javítása karbantartása, az érintésvédelmi, tűzvédelmi, villámvédelmi felülvizsgálatok elvégzése, a helyettesem Nemes Péter mérnök volt.

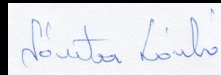
Itt szeretnék megemlékezni néhány egykori munkatársamról a teljesség igénye nélkül: Marián Ferenc lakatos, minősített hegesztő, Bátor József lakatos, akik a

bányamozdonyok hajtóműveinek javításával, felújításával foglalkoztak, Máyer Antal lakatos a parciális szellőztető berendezések javításával, szkréper motorok javításával foglalkozott, Benics Lajos lakatos, Máyer János, földalatti villanszerelő, Keller József lakatos, Keller Ferenc technikus, Szaksz Dezső villanszerelő, Németh Árpád, Magyar István, Szallai László, Baranyai Rudolf technikus, Kadlott Tibor technikus, Máhonfai József körlet lakatos csoportvezető, Nérai Öcsi lakatos,

Szerettem itt dolgozni, szerettem a munkámat, szeretettel gondolok vissza egykori munkatársaimra, dacára annak, hogy 1990 június 30-al, a bányabezárás címszóval, az öregségi nyugdíj korhatár elérése előtt 10 hónappal, 34 éves munkaviszony (7736 földalatti műszak) után átadták a cég részéről a felmondást.

Kegyessé vált a sors hozzám, találtam egy másik munkahelyet, ahol még húsz évet egy nagyon jó kollektívában dolgozhattam.

Jószerecsét:

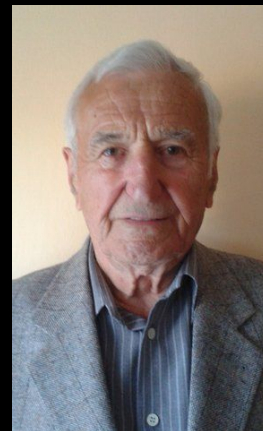
Sánta László

Pécs, 2016.02.14

VALKOVSZKI PÁL

Születtem 1929. március 13-án, Szarvason paraszt családból. Négyen voltunk testvérek. A 8 általános iskola elvégzése után a 9-et nem tudtam a háború miatt befejezni, akkoriban a leventeoktatásra járás is kötelező volt. 1944 őszén vonult át a front ezen a környéken szerencsére összeütközés nélkül, bátyámat a német front vonal vitte magával, engem az orosz második vonal az úgynevezett hadtápvonal, a parasztoktól elkobzott állatok/tehenek, birkák/ terelésébe fogtak be. Szerencsére Bikazug környékén sikerült meglépnem és másnap haza kerültem, bátyám viszont csak két hét múlva került haza.

Nehéz két esztendő következett, szüleim kis föld vagyona kevés volt a megélhetéshez, munkalehetőség sem volt, nagyobb földbirtokkal rendelkező parasztoknál cseléd voltam: napszámos, kubikus. 1948 környékén kezdtek alakulni a tsz-ek és a Kmetykó János barátommal én is beléptem a szarvasi Bem tsz-be. A gépek gyerekkoromtól kezdve nagyon érdekelték és a tsz-nek szerződése volt a szarvasi gépállomással. 1949-ben átkerültem a gépállomásra, elvégeztem egy gépész tanfolyamot, és mint traktoros dolgoztam; szántás, vetés, aratás mikor mi következett. Egyik ismerősöm az Oroszlányi Szénbányáknál dolgozott, több alkalommal találkoztam vele és beszélgettünk. Elmondta, hogy hol dolgozik,

mennyit keres és 1953-ban jelentkeztem felvételre, így lettem bányász. Különböző beosztásokban dolgoztam, közben elvégeztem a segédvájári, vájári tanfolyamokat és csapatvezető vājárként dolgoztam 1962-ig. Bánfalvi János igazgató biztatására 1958-ban jelentkeztem a Tatabányai Bányaiipari Technikum Levelező tagozatára. A munka mellett nagyon nehéz négy év következett, de végig csináltam és 1962-ben sikeresen levizsgáztam. 1963-tól aknász beosztásban, majd 1968-tól, mint főaknász dolgoztam. Feladatom a csapatok és a frontfejtések szakmájának megadása volt, amiből a hónap végén a bányamérés alapján megadott kihajtott méter, csille után a bért kellett kiszámolni.

Abban az időben Oroszlányról elég sok bányász jött Pécsre az Uránbányába dolgozni, többek között a nálam dolgozó bányászok közül/Czeglédi Mihály, Hodován István, Tarnai Péter a még nagyobb kereseti lehetőség miatt. Engem is csalogatott a pécsi ismerősöm Brunner János, aki a Bakonyai kettesszámú bányauzemben, mint aknász dolgozott. Közben a családi körülmények is úgy alakultak, hogy kértem az áthelyezésemet, ami elég nehezen, de végül sikerült. A 4-es vágathajtási körletbe helyeztek, vezetője Fürdő Ferenc helyettese Berecz István volt. Egy hónapon keresztül csapatokra voltam beosztva hogy megismerjen az itteni folyamatokat és ismerkedjek a dolgozókkal. Mivel rendelkeztem robbantómesteri vizsgával, amit még Oroszlányban szereztem és ez a sújtóléges bányában érvényes volt, így nem kellett külön vizsgázni, így ezt a feladatot többször is el tudtam a csapatokon végezni. Ezt követően aknász beosztást kaptam. Ebben az időben a

16/18-as vak aknában folytak a vágathajtások, de a 16/25–s vakaknál a 20/21-es szinteken is folytak vágathajtások. Volt, amikor 6-8 csapatot is kellett ellenőrizni és a szükséges biztosítási anyagokról gondoskodni. Nem volt egyszerű feladat, mert a két akna közötti mozgás a szállítás miatt nem volt egyszerű, mindig össze kellett

Fehér asztal mellett a Ságváriban.

hangolni az aknacsatlósokkal, hogy mikor hová melyik szintre fognak kapcsolni, főleg a délutános műszakokban. A délelőtti műszakokban volt egy személyszállítási idő kijelölve, ettől eltérni csak üzemzavar esetén lehetett. Ebben a beosztásban 1978-ig dolgoztam, ekkor a főbányamesteri csoportba kerültem. Filus Károly kollégával együtt ide tartoztak a vasútépítők, torkrétesek, kőművesek. Nagyon szétszórtan dolgoztak itt az emberek a napszinttől a 25-ik szintig. Az anyagigény is nagy volt (homok, cement, vasúti sín, talpfák stb.) sokszor egyes munkafolyamatokat csak éjszakai műszakban lehetett elvégezni, főleg vasút átépítést, torkrétozást, ezért éjszakai műszakot is kellett vállalni.

Ebben az időszakban Kántás József fúrásvezetőt a vállalat Recskre vezényelte és az itteni fúrás vezetői teendőik ellátására a főmérnök engem bízott meg, ezt a feladatot egy évig láttam el. Kántás József megbízatásának lejárta után visszakerült eredeti beosztásába és én is a korábbi beosztásomba. 1980-ban szakvezető főaknász beosztást kaptam, ez állandó délutános műszakot jelentett és az adott műszakban előforduló problémákat kellett elhárítani. Az előforduló üzemzavarról a főmérnököt, igazgatót telefonon kellett tájékoztatni, ebben a beosztásban közel egy évig voltam. 1981-ben Földényi Tibor szállítási körletvezető helyettesének nevezett ki az üzemvezető. Földényi Tibor halála után én lettem a szállítási körletvezető, helyettesem Brunner János lett. A szállításhoz tartozott a 0/6 s külszíni akna a 6/16-os a 16/25-ös a 13/21-es vakaknák, a 0/6 ereszke és a siklók. A 6/16-s akna 6. szinten történt az osztályozás csillemérés, az érces csilléket a 0/6-s ereszkén a 3-as

Balról Bótos János, Valkovszki Pál, Kovács János, Bellegi Gyula, Brunner János.

üzembe továbbítottuk, a meddő csilléket a 0/6-s aknán a meddőhányóra szállítottuk. A szállításhoz ebben az időben 220-230 fős személyzet tartozott, ide tartoztak többek között a diszpécserek, szállítási felvigyázók, akna csatlósok, mozdonyvezetők, ácsok és vasútépítők. A felsorolásból is jól látható hogy nem volt egyszerű a feladatokat mindenki megelégedésére összehangolni. A csille és a fászkocsi park jelentette a legnagyobb gondot, mert egyikből sem rendelkeztünk megfelelő mennyiséggel. Emiatt sokszor nem tudtunk mindenki számára egy műszakra elegendő üres csillét biztosítani, ezért sok esetben összeütközésbe kerültünk a termelő körletekkel. A termelő körletek általában két műszakban dolgoztak, a szállítási körlet három műszakban. Az éjszakai műszakban a meglévő tele csilléket és az anyagszállítást egy kisebb műszakigénnyel oldottuk meg. Az akna csatlósok előbb a 16/25 akna szintjeiről a tele csilléket és a biztosításhoz szükséges anyagokat hozták fel illetve adták le. Ezt követően átmentek a 6/16 aknához és a 16-k szinten lévő tele csilléket adták fel a 6-k szintre. A 16/25 aknánál ekkor dolgozhattak az ácsok, az akna lakatosok, amikor is az ellenőrzéseket és az előforduló hibák (vezérléc csere, akna kapuk, lengőpadok) javítását-cseréjét végezték. A szállításon kívül sok gondot okozott a nehéz és hosszú anyagok leadása (vasúti sínek, vezérlécek, mozdonyok) különböző szintekre, ezért ezeket is éjszakai vagy hétvégi műszakokban oldottuk meg.

Diszpécserek: Kovács János, Turi László, Martinkovics Gábor, Varga István.
Feladatuk volt a szakban lévő folyamatok irányítása, úgymint a szinteken lévő üres

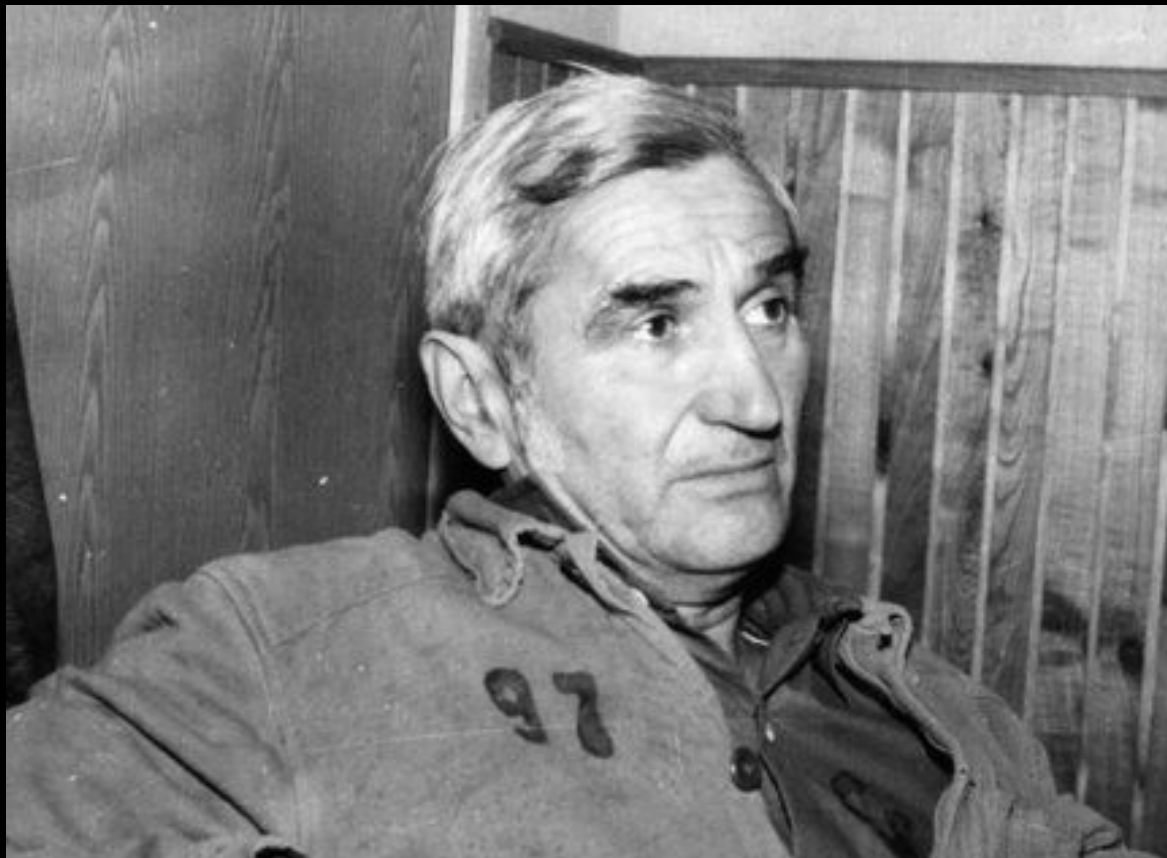
Bujtor Béla igazgató kitüntetést ad át a szállítási körlet vezetőjének, jobbról Tukacs János személyzeti vezető.

csillék ellátása, illetve annak a biztosítása, hogy a biztosítási anyagok a kiadott utasítás szerint a megfelelő szintre kerüljenek. Szoros kapcsolatban voltak a szállítási felvigyázókkal, az ő irányításuknak megfelelően kellett a munkájukat összehangolni.

Szállítási felvigyázó: Bótos János, Bellegi Gyula, Banizs Gyula, József László, Geisz János. Az akna csatlósok, mozdonyvezetők, ereszke és sikló csatlósok ellenőrzése és irányítása volt a feladatuk.

Mozdonyvezetők: Rónaszéki Imre, Szilágyi Dániel, Orsós József, Kalányos József és még nagyon sokan, ugyanis itt volt a legnagyobb változás. Ennek oka a termelő körleteknél jóval nagyobb kereseti lehetőség volt, emiatt sokan átmentek csapatokra, így újakkal kellett pótolni. Ez sem volt egyszerű feladat, folyamatosan tartottunk mozdonyvezetői tanfolyamokat, ebben jómagam is részt vettem. A mozdonyvezetői tanfolyamra általában a fékesek jelentkeztek a megfelelő gyakorlat, tapasztalatok megszerzése után, de voltak leszázalékoltak és új jelentkezők is.

Főcsatlósok: Pruzsina Ferenc, Volcsányi János, Császár Ferenc, Sárosi József, Maul János, Császár Károly, Úti Jenő, Szilágyi János, Farkas László. Valamennyien nagy tapasztalattal rendelkeztek, az előforduló műszaki baleseteket nagy biztonsággal tudták kezelni (csille leesés, lengőpadba szorulás stb.). A ferdepályák több gondot okoztak, kevés volt a nagyobb tapasztalattal rendelkező csatlós és gyakrabban fordultak elő műszaki balesetek melyek sokszor akár egy két óras

Az irodában, a kabáton látszik a márkaszám 97.

szállítási kiesést is okoztak. A felsorolásból jól is látható, hogy a szállítás elég sokoldalú és nagy terület foglalt magában. Ezért nagyon fontos volt a jó kapcsolat fenntartása a gépészettel, akinek a vezetője ebben az időben Borbély Atilla volt, a villamos részleg vezetője pedig Bánvölgyi Ferenc. Különösen jó kapcsolat alakult ki Riskó József majd Káldi Lajos földalatti művezetőkkel. Gyakori volt Káldi Lajossal az aknák és azok berendezéseinek a közös ellenőrzése és a problémák közös elemzése és a gyakrabban előforduló hibák megoldása. Sok gond és előforduló műszaki hiba volt az akna rakodókon a lengőpadokkal, akna kapukkal. Káldi Lajos a lengőpadok megerősítésére, jómagam az akna kapuk megerősítésére adtunk be újítást, amit a főmérnök elfogadott és azok legyártásra is kerültek. Ezt követően jóval kevesebb volt a meghibásodás. A szállításhoz tartoztak az akna ácsok és az asztalosok. Izsó László, Gábor Lajos, Kántás Elemér, Kovács Lajos, Kovács Imre, Lövész József, Hegedűs Sándor, Borbás Ferenc. Az akna ácsok feladata az aknák biztonsági berendezések ellenőrzése és karbantartása volt. Az aknák napi ellenőrzése, amit éjszakai műszakban a diszpécseri szolgálattal összehangolva kellett elvégezni. Általában a körletvezetői havi kötelező ellenőrzést is éjszakai műszakban vagy hétvégén végeztem el, és a megjelölt kopott vagy sérült vezérléceket az ácsok is sürgős esetben éjszakai műszakban vagy hétvégén végezték el. Az asztalosok segítették az ácsok munkáját, ezek közé tartozott a vezérlécek gyalulása, méretre vágása, szerszámok és egyéb pl. irodai berendezések javítása-pótlása. Ebben az időszakban a vállalat birtokába került az Abaligeti

Balról Bótos János, Turi László, Izsó László.

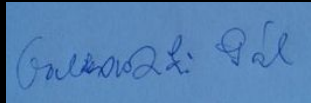
üdülőház, ennek a teljes felújításában, átalakításában is részt vettem. Bujtor Béla igazgató engem bízott meg a hozzám tartozó szakiparosok (ácsok, kőművesek, asztalosok) irányításával, ellenőrzésével. Az egyéb szakipari munkák irányítását a gépészet végezte. Nekem kellett gondoskodni a szükséges anyagok oda szállításáról is. Az elkészült üdülő lett a szocialista brigád ház. A szocialista brigádok itt tartották értekezleteiket, pihenhettek hétvégeken vagy üdülhettek. Alig hogy elkészült az Abaligeti ház következett a Bakonyai erdőszház átépítése, felújítása, ez is a feladataim közé tartozott. A szállítás mellett ez elég sok plusz feladatot jelentett, de szívesen és teljes odaadással végeztem. 1984-ben eljött a nyugdíjba vonulásom ideje, de Bujtor Béla igazgató kérésére tovább dolgoztam. Ebben az időben már az 5-ös bányauzem termelése is megnövekedett feladatokat adott a körletnek. Az 5-ös üzem közvetlen szállítási feladatok ellátására kaptam egy másik helyettest is Elter István személyében és az ő feladata lett az ottani szállítás. Nem volt könnyű a két üzem szállítási feladatait (üres csille, termeléshez szükséges anyagok, fa, fűrészár, vastámok stb.) zökkenő mentesen ellátni. A szállítási körletnek két szocialista brigádja volt, aknacsatlósok, mozdonyvezetők és a műszakiak brigádja. A csatlósok brigádvezetője Volcsányi János, a műszakiak brigád vezetője Kovács János volt. A körlet patronálója Marcis Demeter operaénekes pécsi színművész volt. Sok közös programot szerveztünk, úgy, mint színházi előadások megtekintése a pécsi Nemzeti Színházban. Meghívtuk Márcis Demetert több brigád értekezletre, amelyeken ismertettük vele a brigádvezető

Marcis Demeter egy jelenetben.

beszámolóját az előttünk álló feladatokat, ő pedig tájékoztattott minket a színház műsorajánlatáról. Sok közös programunk volt és a brigád tagjai is nagyon szívesen vettek részt ezekben a programokban. 1986 következett a nyugdíjba vonulásom éve. Most 87 évesen visszagondolva nagyon sok nehéz időszak volt az eltelt 33 évben. Munkámat nagyon szívesen és teljes odaadással végeztem és nem bántam meg hogy bányász lettem. Amire nagyon jó visszagondolni, hogy a beosztásaimban nem fordult elő halálos baleset, mindig igyekeztem a termelésben és a szállításban a szükséges biztonsági feltételeket maximálisan biztosítani. Kisebb balesetek ugyan előfordultak, gyakrabban a mozdonyszállításnál, de szerencsére nem voltak súlyosak. Megpróbáltam az eltelt időszakot a teljesség igénye nélkül körvonalazni, és ha valamit és valakit kihagytam a felsorolásból, azért elnézést kérek. Köszönöm a kollégák és a beosztott valamennyi munkatársam segítségét a munkámban, nélkülük ez a feladat megoldhatatlan lett volna. Nyugdíjba vonulásom után még két évig továbbra is én vezettem és tartottam a mozdonyvezetői tanfolyamokat a Ságvári Művelődési házban, a vizsgáztatásokat pedig a 3-as bányáüzem külszíni területén tartottuk.

Bányászköszöntéssel zárom soraim. Jó szerencsét.

A blue rectangular box containing a handwritten signature in cursive script, which reads "Gál Pál".

Pécs, 2016.04.11.

Zsigovics János, a MÉV nyugdíjasa vagyok.

1938. május 29-én születtem egy Hajdú-Bihar megyei kis faluban, Újirázon. Szüleim földműveléssel foglalkoztak. 1946-ban költöztem édesanyámmal és nagyszüleimmal Baranya megyébe, Bólyba. Édesapám a II. Világháborúban vesztette életét.

Általános iskolai tanulmányaimat Bólyban fejeztem be 1952-ben. Középiskolai tanulmányaimat Pécssett, a Zipernovszky Károly Gépipari Technikumban végeztem .

1958-ban bevonultam katonának, majd a leszerelés után 1960. novemberében a Pécsi Uránbánya II. számú üzemében kezdtem dolgozni villanszerelőként, földalatti állományban. Hamar megkedveltem az itt folyó munkát, melyet először három, majd két műszakban végeztem.

1972-ben részlegvezetőm Nagy István javaslatára az üzem vezetője kinevezett villamos csoport vezetőnek. Ebben a tisztségemben a bányamozdony szerelők és akkumulátor kezelők munkáját irányítottam.

1985-ben a villamos részleg átkerült az új V. üzemhez, ahol szintén ezt a munkát folytattam egészen 1988. március 31-ig.

28 évig tartó munkámat ekkor fejeztem be, bányászati kereset-kiegészítéssel. Véglegesen 1993-ban mentem nyugdíjba.

A termelés kezdetben az 1., 2., 3. és 4. szinteken indult, az üzem vezetője Heller Alajos bányamérnök volt.

1958-ban lemélyítették és átadták a 0/6-os szállítóaknát. Az akna 2., 3. és 5. szintjén beindult a termelés, elkészültek az akkumulátortöltő állomások. Itt üzemeltek az első, AK-2M típusú akkumulátoros mozdonyok, szintenként 2 db.

A 0/6-os akna átadása után megkezdték az akna tele és üres rendezőjének kihajtását.

A 6. szinti Nyugati telerendező végén kialakították az első akkumulátortöltő állomást és mozdonyserelő műhelyt. A mozdonyok javítását Bánfai Vilmos szerelő végezte. Itt már 4,5-ARP-2M és AM-8 típusú akkumulátoros mozdonyok üzemeltek. Ezután kihajtották a nyugati főszállító vágatot a légaknáig. A szint nyugati főszállító N-1 vágatából hajtották ki a 6/9 ereszkét. A 8. és 9. szinten ebből az ereszkéből indult a termelés akkutöltő állomás és mozdonyserelő műhely kialakításával.

1963 októberében elkészült a 6/16-os vakakna. Ezután az innen kiépült termelő szintekre folyamatosan telepítettük az akkumulátortöltő állomásokat és a 4,5-ARP-2M típusú mozdonyokat.

A termelés felfutásával az akkumulátortöltő és mozdonyserelő, karbantartó dolgozók számát meg kellett növelni (Sándor László, Brunner Ferenc, Katona Árpád, Bátor József, Szalontai László).

A termelő szinteken a mozdonyok karbantartását havi rendszerességgel, az akkumulátorok karbantartását, szükség szerint végeztük. A meghibásodott, felújításra szoruló mozdonyok hajtóműveinek javítását, felújítását a napszinten, a villamos műhelyben Marián Ferenc és Brunner Ferenc lakatosok végezték.

A 6. szinten megépítettük a felsővezetékes hálózatot (110 V DC) és az AM-8D típusú mozdonyok már erről üzemeltek. A 6/16-os vakaknál kialakítottuk a mozdonszerelő és javító műhelyt. A termelő szintek kiépülésével folyamatosan növekedett az üzemelő mozdonyok száma.

1972 végén helyezték üzembe a 16/25-ös vakaknát. A kialakított termelő szintekre folyamatosan telepítettük az akkumulátortöltő és mozdonyjavító állomásokat.

1974-75-re az üzemelő mozdonyok száma elérte a 28 db-ot. A 16/18-as vakaknál elkészült a 16. szinti mozdonszerelő és akkumulátortöltő műhely, Katona Árpád és Bátor József szerelőkkel.

A 16. szinten is megépítettük a felsővezetékes hálózatot az AM8-D típusú mozdonyok üzemeltetéséhez.

A 25. szinten is kiépítettük a mozdonszerelő és akkumulátortöltő állomást és a felsővezetékes hálózat is elkészült a 25/4-es ereszkéig.

1981-ben elkészült a 4/13-as V. üzemi vakakna. A 4. szinten megépítettük a felsővezetékes hálózatot és az akkumulátortöltő állomás.

Elkészült az V. üzem szállítóaknája. A II. üzem letermelt szintjeiről folyamatosan

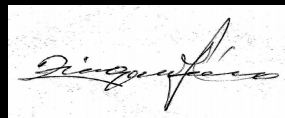
szállítottuk át az V. üzem termelő szintjeire az akkumulátortöltő berendezéseket és a mozdonyokat. A 4.7.9. és 13. szinti főszállító vágatokban kiépítettük felsővezetékes hálózatot, a mozdonyszerelő műhelyeket és akkumulátortöltő állomásokat.

1987-ben az V. üzem területén 44 db bányamozdony üzemelt: 14 db 4,5-ARP-2M, 30 db AM-8 és AM-8D típusú.

Ezek a gépek és berendezések szolgálták ki a termelést az üzem bezárásáig. Ezúton köszönöm meg minden kedves volt munkatársamnak a hosszú éveken át tartó szorgalmas, kitartó munkájukat.

JÓSZERENCSÉT!

Zsigovics János

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is cursive and appears to read 'Zsigovics János'.

Pécs, 2015.05.17

2007 Bányásznapi ünnepség a Bakonyai faluban.

2007/09/01

2007/09/01

2007/09/01

2007/09/01

2007/09/01

Bakonya 2008.

2009

Felhasznált irodalom:

A magyar uránbányászat története. Szerkesztette: Németh János.

SH Atlasz: Atomfizika. Springer Hungária.

Dr. Tóth Árpád: A lakosság természetes sugárterhelése. Akadémiai Kiadó

Dr. Giber János, Dr. Solyom András, Dr. Kocsányi László:

Fizika mérnököknek I-II.

Benedict Mihály Kvantummechanika 1-2.

Dr. Raics Péter ATOMMAG és RÉSZECSEFIZIKA

Bányász Útikalauz - Pécs és környéke. A Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány.

Dél Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont. A Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány gyűjteménye.

A képek egy része Csöndör László felvételei.

VIKIPÉDIA.

Tisztelt Egykori Munkatársak, Ismerősök, Barátok!

Mindenkinek köszönjük, aki hozzájárult, segített a visszaemlékezés elkészítésében. Természetesen sok minden kimaradt, egyrészt kopott a memóriánk, másrészt kevés anyag maradt az aktív időszakból.

Összefésülték: kukai-bánvölgyi

JÓSZERENCSET

Pécs, 2014.05.30